

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE LIPOVANY**

OKTÓBER 2014

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE LIPOVANY NA ROKY 2014 - 2020**

Vypracovali: Ing. Eva Balážová, PhD.
doc. Ing. Viera Papcunová, PhD.

OKTÓBER 2014

OBSAH

ÚVOD	4
1. ADMINISTRATÍVNE ZAČLENENIE A GEOGRAFICKÁ POLOHA OBCE A VAZBY OBCE NA PÓLY EKONOMICKÉHO ROZVOJA	5
2. HISTÓRIA OBCE A JEJ ROZVOJ	6
3. ANALÝZA ROZVOJOVÝCH FAKTOROV	7
3.1 Prírodné zdroje	7
3.2 Obyvateľstvo	9
3.2.1 Veková štruktúra obyvateľstva	11
3.2.2 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva	13
3.2.3 Národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva	15
3.2.4 Kultúrno-spoločenská a športová aktivita obyvateľov obce	16
3.3 Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj	17
3.3.1 Ekonomická štruktúra obce vytváraná súkromným sektorom	17
3.3.2 Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti	18
3.3.3 Ekonomika miestnej samosprávy	18
3.3.3.1 Finančné hospodárenie miestnej samosprávy	19
3.3.3.1.1 Bežný rozpočet	19
3.3.3.1.2 Kapitálový rozpočet	23
3.3.3.2 Disponibilný obecný majetok a jeho využitie	25
3.4 Sociálna infraštruktúra obce	26
3.4.1 Domový a bytový fond	26
3.4.2 Školstvo	29
3.4.3 Zdravotníctvo	29
3.4.4 Sociálna starostlivosť	30
3.4.5 Služby obyvateľstvu	30
3.5 Technická infraštruktúra	30
3.5.1 Cestná sieť a dopravné systémy	31
3.5.2 Vodné hospodárstvo	31
3.5.3 Energetické hospodárstvo	31
3.5.4 Telekomunikácie	31
3.5.5 Odpadové hospodárstvo	31
3.6 Postoje a názory obyvateľov obce na život a dianie v obci a perspektívy jej ďalšieho Vývoja	32
4. VYHODNOTENIE PHSR 2007-2013	47
5. SWOT ANALÝZA	54
6. STROM PROBLÉMOV OBCE LIPOVANY	56
7. ROZVOJOVÁ VÍZIA	59
8. STRATEGICKÉ, ŠPECIFICKÉ A VECNÉ CIELE OBCE LIPOVANY	61
9. PRIEMET ZÁVÄZNEJ ČASTI PROGRAMU ROZVOJA HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA BANSKOBYSTRICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA	66
10. PREHĽAD PROJEKTOV A PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV OBCE LIPOVANY	72
11. MONITOROVANIE A HODNOTENIE PHSR 2014-2020	81

ÚVOD

V súčasnom období vstupuje SR do ďalšieho programového obdobia, počas ktorého budú mať opäť obce šance získať finančné prostriedky z EÚ na svoje rozvojové aktivity. Keďže EÚ preferuje princíp programovania, je veľmi dôležité pre ďalší rozvoj obce mať spracovaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja na základe ktorého sa bude môcť obec uchádzať o tieto finančné prostriedky.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja má charakter strategického, teda strednodobého až dlhodobého rozvojového dokumentu. Je nositeľom rozvojovej politiky obce, predstáv jej vedenia a obyvateľov o budúcnosti svojej obce. Súčasťou programu je aj vyhodnotenie aktivít, ktoré si obec naplánovala v predchádzajúcom programovom období.

Obec v podobe programu rozvoja získava nielen nástroj na proaktívne riadenie rozvoja, založené na iniciovaní potrebných a žiadúcich zmien, ale predstavuje aj určitý kontrolný nástroj napĺňania stanovených aktivít. Z tohto hľadiska ho možno vnímať ako dôležitý nástroj marketingovej komunikácie. Obec vypracovaním programu rozvoja dáva najavo záujem o svoju budúcnosť, ako aj budúcnosť svojich obyvateľov a súčasne tým preberá na seba zodpovednosť za ďalší rozvoj obce.

Výsledkom a výstupom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je rozvojová stratégia obce s rozpracovanými strategickými a špecifickými cieľmi rozvoja obce Lipovany, ktoré by chcela realizovať počas obdobia rokov 2014-2020, spolu s bližšie charakterizovanými opatreniami a jednotlivými aktivitami. Táto rozvojová stratégia vychádza zo strategických prístupov predstaviteľov obce k rozvoju obce a udáva náčrt spôsobu realizácie rozvojových plánov obce.

Získanie finančnej podpory z verejných zdrojov (európskych, štátnych, alebo regionálnych) býva pri projektoch zameraných na regionálny rozvoj často podmienené aj ich zladením s rozvojovou stratégiou príslušného VÚC, preto aj Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lipovany obsahuje priemet rozvojových zámerov so zámermi VÚC Banská Bystrica.

Príprava a spracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja nie je len dokument, ktorý je potrebné citovať alebo predložiť ako prílohu k projektovým žiadostiam ale predovšetkým je to proces, ktorý štartuje v obci mnohé ďalšie aktivity a iniciatívy občanov, ktoré prispejú k následnému rozvoju obce.

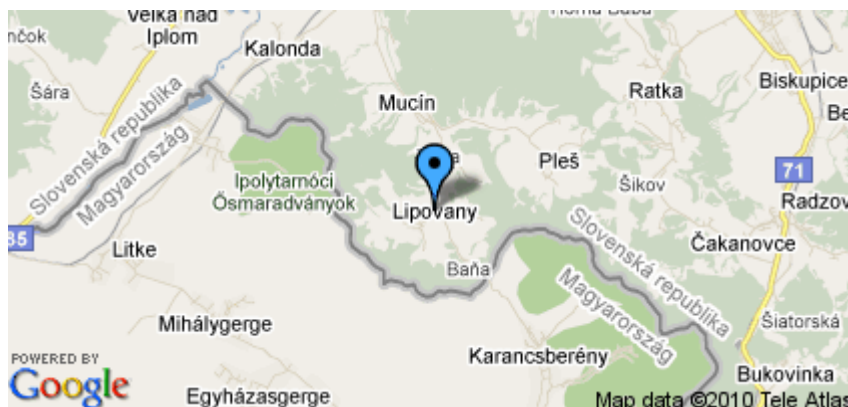
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je otvoreným dokumentom, ktorý bude pravidelne vyhodnocovaný a podľa potreby aktualizovaný.

1. ADMINISTRATÍVNE ZAČLENENIE A GEOGRAFICKÁ POLOHA OBCE A VAZBY OBCE NA PÓLY EKONOMICKÉHO ROZVOJA

Obec Lipovany leží 15 km južne od Lučenca, v západnej časti Cerovej vrchoviny. Kataster obce hraničí s katastrom obce Mučín a Pleš, na juhu hraničí s Maďarskou republikou. Južnú hranicu katastra tvorí štátna hranica s Maďarskou republikou. Kataster obce má rozlohu 1 033 ha a k 31.12.2013 v nej žilo 263 obyvateľov.

Obec Lipovany je v súčasnosti administratívne začlenená do okresu Lučenec, do Banskobystrického samosprávneho kraja (NUTS III) a NUTS II Stredné Slovensko.

Lipovany sú malým vidieckym sídlom vzdialeným od najbližšieho mestského sídla Lučenec 15 km. S týmto mestom vytvára dlhodobý nodálny región bez ohľadu na zmeny, ktoré sa udiali v územno-správnom členení.

Zdroj: <https://maps.google.sk/>

Obrázok 1 Geografická poloha obce Lipovany

Dopravná poloha obce je vo väzbe na región veľmi dobrá. Obec leží len 15 km od okresného mesta Lučenec, 92 km od Banskej Bystrice, ktorá je sídlom krajských inštitúcií verejnej správy.

Obec Lipovany je vo vzťahu k pólom ekonomického rozvoja regionálneho i nadregionálneho významu alokovaná dobre.

- Od pólů ekonomického rozvoja národného i nadnárodného významu je vzdialená nasledovne: - Bratislava 263 km
- Budapešť 151 km
- Viedeň 377 km
- Od pólů ekonomického rozvoja širšieho regionálneho významu je vzdialená nasledovne : - Zvolen 70 km
- Banská Bystrica 92 km

- Pólmi ekonomického rozvoja regionálneho významu sú mestá Lučenec a Filákov

2. HISTÓRIA OBCE A JEJ ROZVOJ

Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1238. Obec sa vtedy volala Ruhman a patrila od obec Pleš. Z ďalších historických názvov obce je najznámejší názov Romháň, ktorý sa u miestnych obyvateľov ešte dodnes používa. Obec sa delila na Veľký Romháň a Malý Romháň. V 16. a 17. storočí po tureckej okupácii bola obec Romháň zničená. Zo starších šľachtických rodín participovali na pozemkoch a ich vlastníctve v slovenskej časti Novohradu rod Romhániovcov, po ktorých zostal názov obce Romháň, rodiny Szakallovcov a Törökovcov. V roku 1870 dal novohradský šľachtic Barnabáš Szakall v Malom Romháni postaviť kúriu. Kúria sa do dnešných čias nezachovala, bola zbúraná v roku 1980 a na jej mieste stojí 6 – bytovka. Najvzácnejšou pamiatkou po Zoltánovi Törökovi je jeho kúria, ktorá je dnes po generálnych opravách a čiastočnej prestavbe slúži obci ako obecný rad a kultúrny dom.

Okolo roku 1919 sa do dnešných Lipovian presťahovala značná časť obyvateľstva z okolia pod Poľanou (Detva, Hriňová, Látky, Kokava). Títo obyvatelia využili vtedajšiu pozemkovú reformu a prichádzali na statky bývalých veľkostatkárov Szakallovcov a Törökovcov. V tejto dobe bol Romháň takmer vyľudnený, lebo s bývalými veľkostatkármi sa vysťahovala z tunajších osád do Maďarska aj väčšina ich služobníctva. Toto prisťahovalecké obdobie trvalo do roku 1921. V tomto čase s na územie dnešných Lipovian prisťahovalo vyše 200 obyvateľov. Novousadlíci žili vo veľmi skromných podmienkach. Medzi prvých povojnových usadlíkov patrila aj židovská rodina Singerovcov, ktorá odkúpila polovicu majetku na Veľkom Romháni po Zoltánovi Törökovi spolu s časťou služobníctva.

Začiatkom 20. storočia sa v obci Romháň ťažilo uhlie. Ide obdobie rokov 1910 až 1926. Uhoľné bane patrili rimamuránskej spoločnosti. V tridsiatych rokoch 20. storočia v kaštieli rodiny Pataiocov v Romháni bola zriadená prvá škola. Neskôr v budove tejto školy bola zriadená aj materská škola.

V novembri 1938 bola maďarskými vojskami obsadená aj obec Romháň a pričlenená až do roku 1945 k horthyovskému Maďarsku.

V rokoch 1940 až 1941 sa všetci občania Romháňa za pomoci Slovenského veľvyslanectva v Budapešti, matričných úradov v Hriňovej, Detve a Detvianskej Hute a žandárskej stanice v Lovinobani stali slovenskými štátnymi občanmi.

Počas SNP pôsobila v obci partizánska skupina Alexandra Nógradiho. Obec bola oslobodená sovietskymi a rumunskými vojskami 28.12.1944.

V roku 1952 sa osada Romháň oddelila od obce Pleš a pod názvom Lipovany vznikla ako samostatná obec.

Od roku 1990 bolo zrušené spoločné MNV pre obce Mučín, Pleš a Lipovany. Od tohto roku má každá z týchto obcí svoj obecný úrad.

3. ANALÝZA ROZVOJOVÝCH FAKTOROV

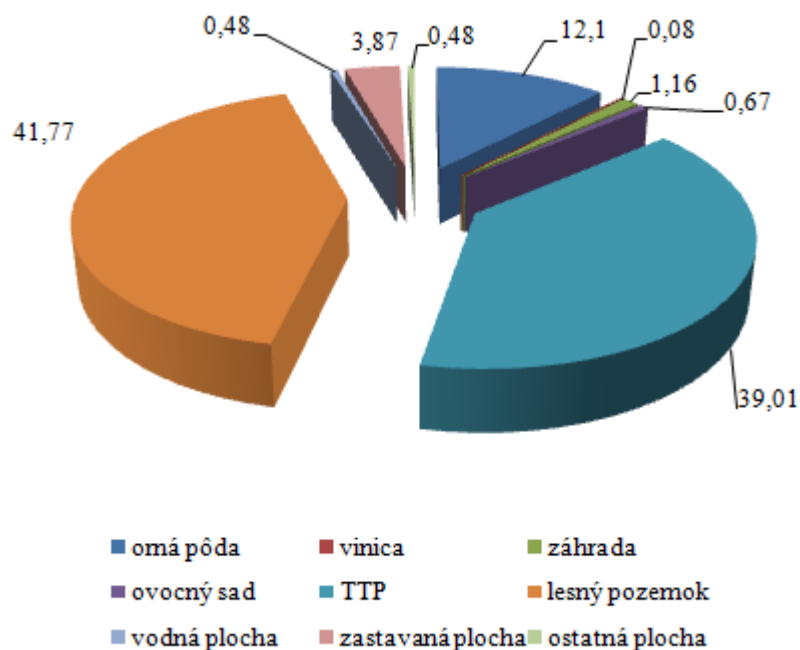
3.1 Prírodné zdroje

Obec leží v západnej časti Cerovej vrchoviny, z čoho vyplýva, že terén je pomerne členitý. Nadmorská výška obce je 215 m n.m. Intravilán obce je prevažne rovinatý, ale extravilán je viac kopcovitý. Z celkovej výmery katastra obce k 31.12.2013 podľa údajov ŠÚ SR (1 033 ha) poľnohospodárska pôda predstavuje 550 ha, z toho 125 ha ornej pôdy. Nepoľnohospodárska pôda tvorí 483 ha, z toho lesná pôda predstavuje 431 ha. Trvalé trávne porasty zaberajú 403 ha z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy. V katastri obce sa nenachádzajú žiadne chmeľnice. Vinice sa nachádzajú v obci iba na nepatrnej výmere (0,8 ha z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy). Záhrady tvoria 12 ha a ovocné sady 7 ha z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy. Z celkovej výmery nepoľnohospodárskej pôdy tvoria 0,5 ha vodné plochy, 40 ha zastavené plochy a 5 ha tvoria ostatné plochy.

Tabuľka 1 Štruktúra využitia pôdy v katastri obce v rokoch 2009-2013 (v ha)

Rok	2009	2011	2013	Index 2013/2009
<i>Celková výmera územia obce</i>	<i>1033</i>	<i>1033</i>	<i>1033</i>	<i>1</i>
<i>Poľnohospodárska pôda - spolu</i>	<i>551</i>	<i>550</i>	<i>550</i>	<i>0,94</i>
- orná pôda	132	126	125	0,94
- chmeľnica	0	0	0	0
- vinica	0,9	0,9	0,9	1
- záhrada	12	12	12	1
- ovocný sad	7	7	7	1
- trvalý trávny porast	398	402	403	1,01
<i>Nepoľnohospodárska pôda - spolu</i>	<i>482</i>	<i>483</i>	<i>483</i>	<i>1</i>
- lesný pozemok	431	431	431	1
- vodná plocha	5	5	5	1
- zastavaná plocha a nádvorie	40	40	40	1
- ostatná plocha	4	5	5	1,25

Značnú časť poľnohospodárskej pôdy užíva AGRO družstvo Rapovce a zvyšok obrábajú občania obce. Trvalé trávne porasty sú využívané na pasenie hovädzieho dobytku, ale vo väčšej miere sa tieto parcely kosia. Časť lesných pozemkov je v užívaní Lesov SR so sídlom v Kriváni. Časť lesných pozemkov, ktoré vlastní obyvatelia obce spravuje lesná spoločnosť Nový Bán.

Zdroj: ŠÚSR, 2014

. Obrázok 2 Štruktúra pôdneho fondu k 31.12.2013 (v%)

V katastri obce sa nachádza chránený prírodný útvar Lipovianske pieskovce a skamenelý strom. Náučná geologická lokalita Lipovianske pieskovce predstavuje jednu z najreprezentatívnejších ukážok vývoja mladotret'ohorných morských usadenín Cerovej vrchoviny. Sú to odkryté pieskovce posledného subtropického mora, ktoré pred 20 – 21 miliónmi rokov pokrývalo územie Cerovej vrchoviny. V nadloží lipovianskych pieskovcov, v hornej tretine profilu, sú odkryté čakanovské vrstvy. Sú to sivé až modrosivé prachovce a jemnozrnné pieskovce. Lipovianske pieskovce i čakanovské vrstvy spolu s jelšovskými zlepenkami a s jalovskými vrstvami tvoria najvyššiu časť mohutného pieskovcového súboru, ktorý sa nazýva fiľakovské súvrstvie.

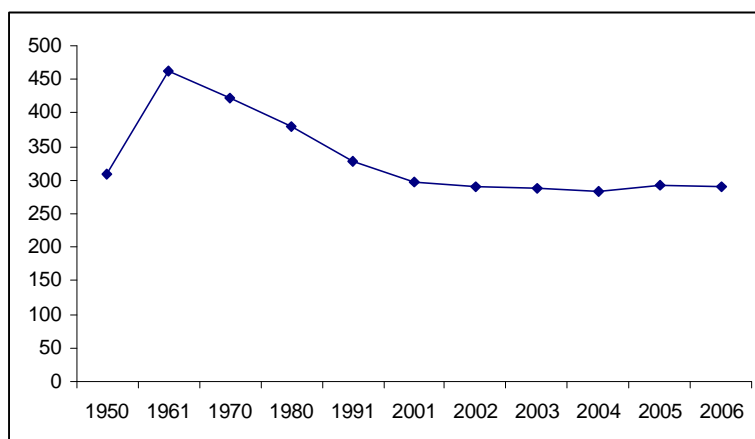
Zdroj: vlastné foto

Obrázok 3 Lipovianske pieskovce

3.2 Obyvateľstvo

Obec Lipovany patrí k malým obciam. K 31.12.2013 podľa ŠÚ SR v obci žije 263 obyvateľov. Obyvateľstvo je jedným z rozhodujúcich rozvojových faktorov obce Lipovany. Vývoj počtu obyvateľov v priebehu storočí mal kolísavú tendenciu. Túto skutočnosť ovplyvnila aj skutočnosť, že obec bola v minulosti zaradená medzi zánikové obce, čo znamenalo, že v obci bola stavebná uzávera. Od roku 1970 sa počet obyvateľov v obci neustále znižuje. K výraznému poklesu došlo v 90-tych rokoch z dôvodu zhoršenia socio-ekonomických podmienok v obci. Zánikom pracovných príležitostí v poľnohospodárstve sa výrazne zvýšila nezamestnanosť v obci.

Zmena nastala až v roku 2005 kedy počet obyvateľov v porovnaní s rokom 2004 vzrástol o 100 obyvateľov. Avšak už v roku 2006 v porovnaní s rokom 2005 sa počet obyvateľov znížil o dvoch obyvateľov. Podľa výsledkov zo sčítania ľudu mala obec Lipovany v roku 2001 296 obyvateľov, z toho 142 mužov (47,97%) a 154 žien (52,03%).

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie

Obrázok 4 Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1950 - 2006

Z tabuľky 2 vyplýva, že počas obdobia rokov 2007 až 2013 dochádzalo ku každoročnému poklesu s výnimkou roku 2013. Z hľadiska pohlavnej štruktúry je zloženie obyvateľov skoro vyrovnané iba s nepatrnými rozdielmi.

Tabuľka 2 Vývoj počtu obyvateľov v obci v rokoch 1991-2013

Rok Ukazovateľ	Jednotky	2007	2009	2011	2013
Celkový počet obyvateľov	abs.	295	270	262	263
Počet mužov	abs.	146	132	129	130
Index maskulinity	počet mužov/na 100 žien	97	96	97	98
Počet žien	abs.	149	138	133	133
Index feminity	počet žien /na 100 mužov	102	104	103	102
Hustota obyvateľov	počet obyvateľov na km ²	29	26	25	25

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk a SOBD 1991, 2001, 2011

Vývoj obyvateľstva je podmienený prirodzeným prírastkom a migráciou obyvateľov. Štruktúra obyvateľstva obce poukazuje na stagnáciu vekovej štruktúry populácie. Tendencie vývoja prirodzeného prírastku to jednoznačne potvrdzujú. Prirodzený prírastok počas obdobia rokov 2002 až 2006 vykazoval záporné hodnoty, čo znamená, že viac ľudí v danom roku zomrelo ako sa narodilo.

Migrácia obyvateľstva je od roku 2001 veľmi rozkolísaná. Do roku 2004 migračné saldo dosahovalo záporné hodnoty, čo poukazuje na skutočnosť, že viac obyvateľov sa z obce

odšťahovalo ako prisťahovalo. Zmena nastala až v roku 2005 kedy sa do obce postupne prisťahovávalo viac obyvateľov ako sa z nej odšťahovalo.

Tabuľka 3 Ukazovatele demografického vývoja v obci Lipovany v rokoch 2002 - 2013

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2008	2010	2012	2013
Počet obyvateľov	290	287	283	293	291	288	267	259	263
Prirodzený prírastok/úbytok	-1	-3	-3	-1	-3	-1	-3	-2	2
Migračné saldo	-3	-1	-5	12	1	-6	0	-1	2

Zdroj: ŠÚ SR Bratislava, obecny úrad Lipovany, vlastné spracovanie

Zvyšovanie životných nákladov a zvyšujúce sa psychické napätie v spoločnosti vedie obyvateľstvo k rozhodnutiam vyhľadávať kľudnejšie a lacnejšie prostredie pre svoje bývanie. Vyplýva to zo skutočnosti, že od roku 2005 sa do obce prisťahovávajú nielen obyvatelia, ktorí majú v obci vytvorené rodinné väzby a majetok, ale aj obyvatelia zo vzdialenejších miest a mladí ľudia. Blízkosť okresného mesta Lučenec a podpora rozvoja bývania v obci sú faktormi, ktoré môžu i v budúcnosti významne ovplyvniť záujem hlavne mladých ľudí hľadať si miesto na bývanie práve v tejto obci.

3.2.1 Veková štruktúra obyvateľstva

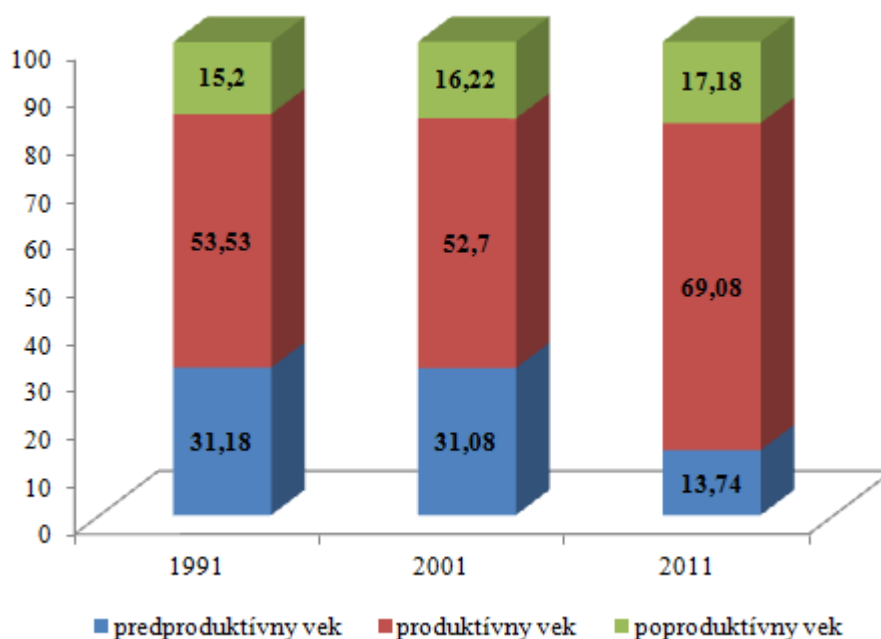
Veková štruktúra obyvateľstva sa v priebehu rokov 2001 až 2006 sa výrazne nezmenila. V obci prevláda obyvateľstvo v poproduktívnom veku v porovnaní s obyvateľstvom v predproduktívnom veku. Uvedená skutočnosť sa prejavila aj na indexe starnutia, ktorý sa zvyšoval. Avšak od roku 2005 sa začína postupne znižovať, čo naznačuje nárast predproduktívneho obyvateľstva.

Tabuľka 4 Veková štruktúra obyvateľov v období rokov 2001 – 2006

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Predproduktívny	48	49	43	46	52	53
Produktívny	156	155	147	161	167	168
Poproduktívny	92	86	97	76	74	70
Index starnutia	192	175	225	165	142	132

Zdroj: ŠÚ SR Bratislava, vlastné spracovanie

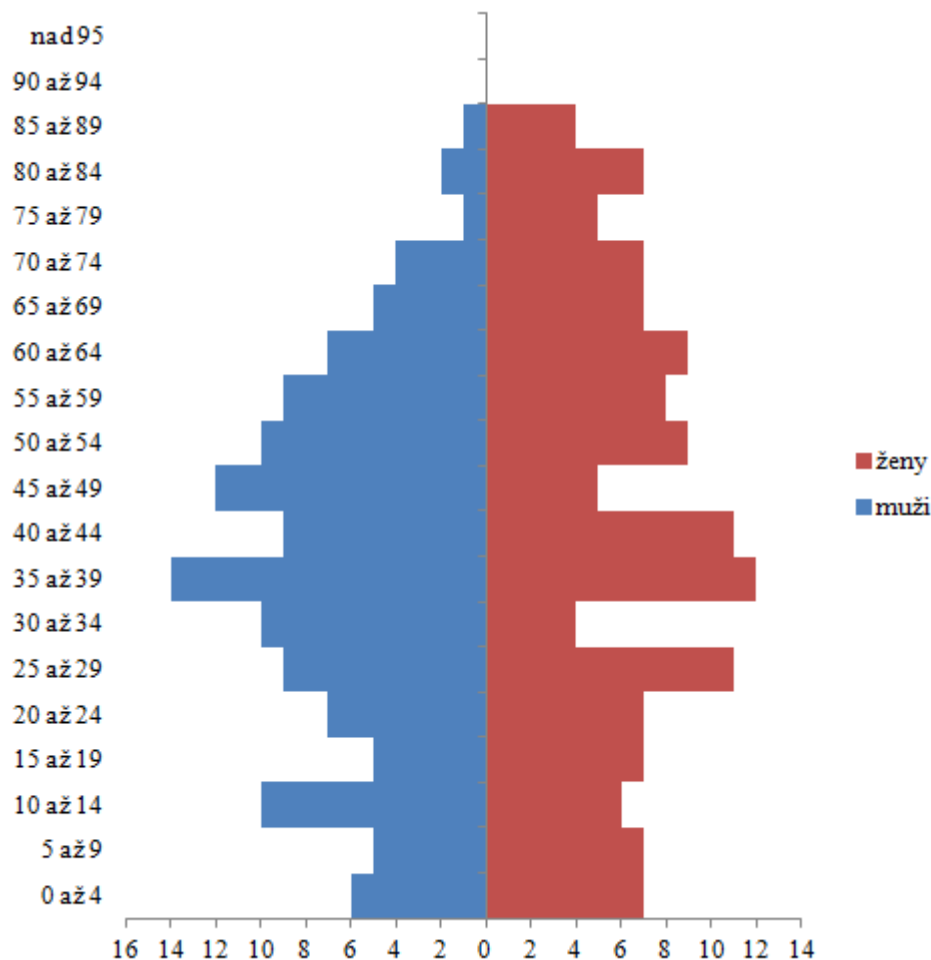
Uvedený pozitívny trend vo vývoji vekovej štruktúry obyvateľstva si môže obec udržať vtedy, ak pre obyvateľstvo vytvorí podmienky pre rastúci dopyt po sociálnych službách vytvorí priestor pre rozvoj podnikateľských aktivít a tiež podmienky pre využívanie voľného času (šport, kultúru).

Zdroj: ŠÚ SR Bratislava, obec Lipovany, vlastné spracovanie

Obrázok 5 Štruktúra obyvateľov podľa vekových kategórií 1991, 2001 a 2011 (v %)

Veková štruktúra obyvateľov sa počas obdobia rokov 1991 až 2001 výraznejšie nemenila. Najväčší podiel tvorili obyvatelia v produktívnom veku (v roku 1991 – 53,53% a v roku 2001 – 52,70%). Pomerne vysoký podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku (v roku 1991 – 31,18% a v roku 2001 – 31,08%) poukazuje na starnutie obyvateľstva v obci a nízku mieru obnovy populácie. Takáto veková štruktúra v obci je charakteristická pre vidiecku populáciu na Slovensku, keď obnova generácií je pomalá a nestíha zabezpečovať prirodzenú reprodukciu obyvateľstva v obci. V produktívnej skupine prevláda mužská zložka populácie. Výrazná zmena nastala v roku 2011, kedy výrazne poklesol podiel predproduktívnej zložky obyvateľov (pokles v porovnaní s rokom 2001 predstavuje viac ako 2-násobný).

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov zo ŠÚ SR

Obrázok 6 Veková pyramída obyvateľstva v obci Lipovany v roku 2012

Z obrázku 6 vyplýva, že v roku 2012 bola v obci výrazne regresívna veková štruktúra. V rámci vekovej skupiny u mužov aj u žien je najviac zastúpená veková kategória 35-39 roční, ktorí by v konečnom dôsledku mohli byť v budúcnosti prínosom pre obec ako mladí perspektívni obyvatelia s cieľom natrvalo sa usadiť v obci.

3.2.2 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva je dôležitou charakteristikou z hľadiska možností pre rozvoj trhu práce a pre hospodársku štruktúru obce. Vzdelanostná úroveň v obci je nepriaznivá.

V obci je vysoký podiel obyvateľstva so základným vzdelaním (43,24%) a veľmi nízky podiel obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním (1,35%). Táto vzdelanostná štruktúra úzko súvisí aj s rozvojom ekonomickej štruktúry, kedy do polovice deväťdesiatych rokov najväčším zamestnávateľom pre obyvateľov bolo poľnohospodárstvo. Po roku 1989 došlo

k prudkému znižovaniu nezamestnanosti práve v poľnohospodárstve, kde pracovalo najviac ľudí so základným resp. učňovským vzdelaním. Práve tieto kategórie obyvateľov majú v súčasnosti najväčšie problémy umiestniť sa na trhu práce čím môžu pôsobiť ako brzdiaci faktor pri celkovom ekonomickom rozvoji obce napr. pri umiestnení firiem so sofistikovaným výrobným programom.

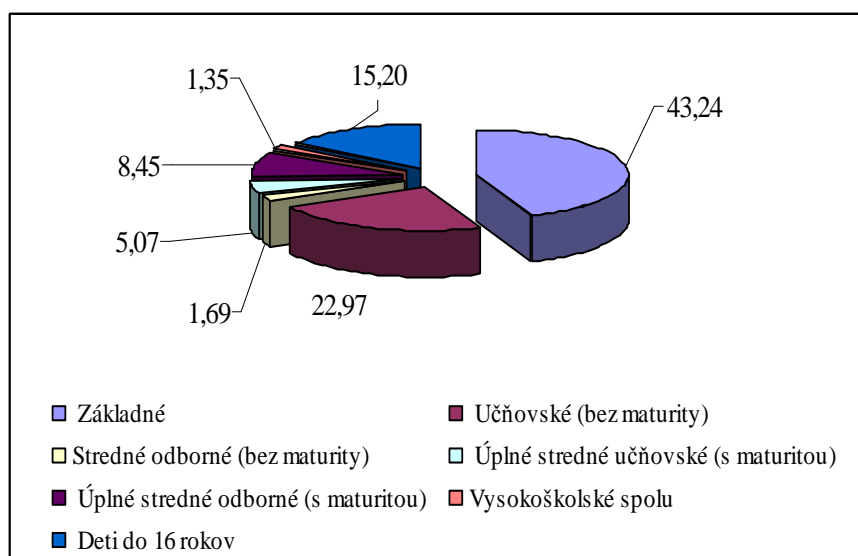
Tabuľka 5 Štruktúra obyvateľov obce podľa stupňa ukončeného vzdelania v roku 2011

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	abs.	%
Základné	65	24,6
Učňovské (bez maturity)	58	21,96
Stredné odborné (bez maturity)	30	11,36
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	10	3,78
Úplné stredné odborné (s maturitou)	47	17,8
Úplné stredné všeobecné	2	0,75
Vyššie odborné vzdelanie	1	0,38
Vysokoškolské bakalárske	4	1,51
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	8	3,03
Vysokoškolské doktorandské	0	0
Bez školského vzdelania	36	13,69
Nezistené	3	1,14
Spolu	264	100

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov zo SODB 2011

Z tabuľky 5 vyplýva, že podľa posledného sčítania obyvateľov v roku 2011 prevažujú v obci obyvatelia so základným vzdelaním (24,6%) a obyvatelia s učňovským vzdelaním bez maturity (21,96%). Táto skutočnosť súvisí aj s vekovou štruktúrou obyvateľom ako aj samotným uplatnením obyvateľom na trhu práce v čase, keď skončili štúdium. V obci žije pomerne veľa obyvateľov v poproduktívnom veku, ktorí pracovali predovšetkým v oblasti poľnohospodárstva, kde na výkon práce postačovalo základné resp. učňovské vzdelanie.

Pri porovnaní stavu vzdelanostnej štruktúry obyvateľov obce v roku 2001 a 2011 môžeme konštatovať, že počas obdobia týchto rokov nedošlo k výraznej zmene vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľov. V oboch rokoch prevládajú rovnaké vzdelanostné skupiny obyvateľov (základné vzdelanie a učňovské vzdelanie).

Zdroj: ŠÚ SR Bratislava, vlastné spracovanie

Obrázok 7 Vzdelanostná štruktúra dospelého obyvateľstva v roku 2001 (v %)

Vo vzdelanostnej štruktúre podľa pohlavia prevládajú ženy v kategóriách so základným vzdelaním a s úplným stredným vzdelaním s maturitou.

U mužov prevláda základné vzdelanie a učňovské vzdelanie bez maturity a viac mužov ako žien je aj vysokoškolsky vzdelaných.

3.2.3 Národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva

Počas obdobia rokov 1991 až 2011 sa výrazným spôsobom nemenila národnostná štruktúra obyvateľom obce. Obyvateľstvo obce je z viac ako 95% tvorené slovenskou národnosťou. Okrem toho v obci žijú 5 obyvatelia českej národnosti a 1 obyvateľ maďarskej národnosti.

Tabuľka 6 Štruktúra obyvateľov obce podľa národnosti v rokoch 1991-2011 (v %)

Národnostná štruktúra	1991	2001	2011
Slovenská	97,55	98,99	96,23
Maďarská	2,14	-	0,37
Česká	-	1,01	1,89
Nezistená	0,31	-	1,51
Spolu	100	100	100

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov zo SODB 1991, 2001, 2011

Z hľadiska príslušnosti ku konfesiám v obci počas sledovaných rokov prevláda rímskokatolícka cirkev (84,87% v roku 2011), pomerne vysoký je podiel obyvateľov (5,3%) sa prihlásilo k evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. V obci narastá aj počet obyvateľov bez vierovyznania, kým v roku 1991 to bolo 3,67% obyvateľov, už v roku 2011 je to 4,54% obyvateľov obce.

Tabuľka 7 Štruktúra obyvateľov obce podľa náboženského vierovyznania v rokoch 1991-2011 (v %)

Náboženské vyznanie / cirkev	1991	2001	2011
Rímskokatolícka cirkev	87,77	93,58	84,87
Gréckokatolícka cirkev	-	0,34	0,75
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	3,98	3,72	5,3
Bez vyznania	3,67	2,36	4,54
Nezistené	4,59	-	4,54
Spolu	100,00	100,00	100,00

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov zo SODB 1991, 2001, 2011

3.2.4 Kultúrno-spoločenská a športová aktivita obyvateľov obce

Obyvatelia obce Lipovany majú možnosť stretávať sa na kultúrnych a spoločenských podujatiach v kultúrnom dome. V obci sa nachádza aj knižnica. Obyvatelia obce majú možnosť športovo sa vyžiť aj na futbalovom ihrisku.

Napriek uvedenej skutočnosti v obci absentuje činnosť združení resp. spolkov. Až 72,3% respondentov z dotazníkového prieskumu nie je členom žiadnych združení resp. spolkov. Tí, ktorí uviedli, že sú členmi spolkov resp. združení najčastejšie uvádzali, že sú členmi Matice slovenskej a poľovníckeho združenia – Kalonda.

Členovia združení sa pri svojej práci stretávajú najčastejšie s nedostatkom finančných prostriedkov na financovanie vlastných aktivít, príp. na ich rozšírenie a nezáujmom mladej generácie o pokračovanie v ich aktivitách.

V budúcnosti plánujú intenzívnejšie motivovať mládež stať sa aktívnymi členmi združení, skvalitniť prácu členov, udržať činnosť združení v súčasnom rozsahu a vo vybraných prípadoch rozšíriť svoju aktivitu zapojením sa do regionálnych projektov napr. v rámci mikroregiónu Velické jazerá, ale aj na medzinárodnej úrovni napr. v rámci projektu Geopark Novohrad – Nógrad, ktorý bol ako prvý zo Slovenska zapísaný do medzinárodnej

siete geoparkov. Rovnako je prvým geoparkom na svete zasahujúcim do dvoch štátov.

3.3 Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj

Ekonomickú štruktúru vytvárajú podnikateľské subjekty alokované v obci a ich zameranie. Podieľajú sa na tvorbe hrubého domáceho produktu, ponúkajú pracovné príležitosti a s tým súvisiace osobné dôchodky pre obyvateľstvo, prispievajú k rozvoju obce prostredníctvom miestnych daní. Sú teda hlavnou silou ekonomického rozvoja v obci.

Na ekonomickom rozvoji obce sa podieľa i miestna samospráva, predovšetkým vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania, ale i priamou podnikateľskou činnosťou.

3.3.1 Ekonomická štruktúra obce vytváraná súkromným sektorom

Podnikateľská aktivita v obci je veľmi slabá. Zo 181 obyvateľov v produktívnom veku žijúcich v obci, podnikateľskú činnosť v roku 2014 podľa obchodného registra vykonávajú iba 2 obchodné spoločnosti (alfIT s.r.o. a Rojal FW s. r. o.) a 16 podnikateľov, uvádzaných v živnostenskom registri SR. Z celkového počtu podnikateľov ukončilo svoju činnosť 12 podnikateľských subjektov (na 100 produktívnych obyvateľov tak pripadá iba len 2,28 podnikateľského subjektu).

Živnostenská činnosť podnikateľov sa zameriava prevažne na maloobchodnú resp. veľkoobchodnú činnosť, predajnú činnosť, sprostredkovateľskú činnosť, poradenskú príp. reklamnú činnosť, na poskytovanie služieb rýchleho občerstvenia v spojení s predajom na priamu konzumáciu, resp. na prevádzkovanie kultúrnych, spoločenských a zábavných zariadení.

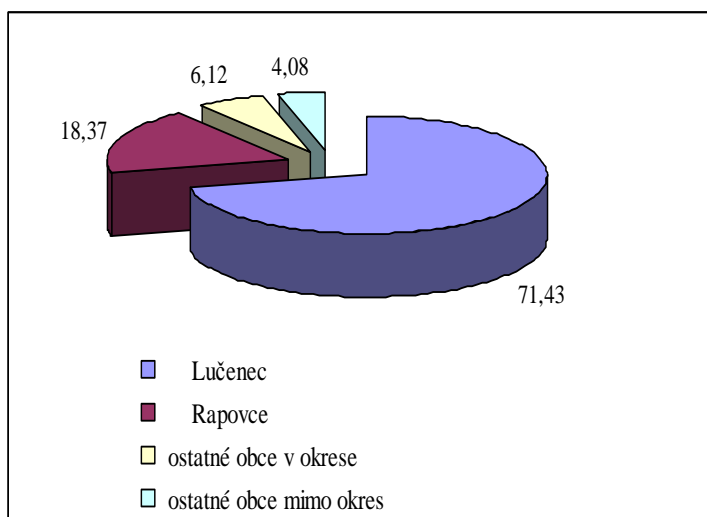
Obec neregistruje samostatne hospodáriacich roľníkov V obci pôsobí Agrodružstvo Rapovce, ktoré obhospodaruje poľnohospodársku pôdu v obci. Obyvatelia, ktorí vlastnia poľnohospodársku pôdu pestujú plodiny a chovajú hospodárske zvieratá a hydinu len pre vlastnú potrebu.

Lokalizáciu firiem drobných živnostníkov ovplyvnil najmä fakt, že majú v obci trvalé bydlisko. Podnikateľské subjekty, ktoré prevádzkujú svoju činnosť v obci uvádzajú, že miestna samospráva podporuje ich aktivitu prostredníctvom zvýhodnených podmienok pre podnikanie, konkrétne výhodným prenájmom obecných priestorov a spoluprácou založenou na dodávateľsko-odberateľských vzťahoch. Ich cieľom v budúcnosti je udržať firmu v súčasnom rozsahu.

3.3.2 Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti

Z ekonomického hľadiska má najväčší význam pre ďalší rozvoj obce ekonomicky aktívna zložka obyvateľstva, ktorú tvorí 121 obyvateľov obce (45,83% z celkového počtu obyvateľov). Podľa údajov zo sčítania obyvateľov (rok 2011) z nich 49 odchádza každodenne do zamestnania. Štruktúru ekonomicky aktívneho obyvateľstva odchádzajúceho za prácou mimo obce uvádza obrázok. Obyvatelia obce odchádzajú za prácou tak do sídiel v blízkom okolí, ako aj mimo regiónu.

Z celkového počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva dochádza do zamestnania do mesta Lučenec - 35 obyvateľov, do obce Rapovce dochádzajú do zamestnania 9 obyvateľia, do ostatných obcí v rámci okresu dochádzajú 3 obyvateľia a 2 dochádzajú do zamestnania do obcí mimo okresu.

Zdroj: SODB 2011, vlastné spracovanie

Obrázok 8 Dochádzka ekonomicky aktívneho obyvateľstva do zamestnania (v %)

V obci sa pohybuje miera nezamestnanosti v priemere na úrovni 7% miera nezamestnanosti, čo predstavuje 22 evidovaných nezamestnaných. Ide predovšetkým o občanov so základným vzdelaním, vyučených a absolventov SOU s maturitou.

3.3.3 Ekonomika miestnej samosprávy

Podmienky pre vplyv miestnej samosprávy na rozvoj obce určujú tri zásadné faktory:

1. disponibilné finančné prostriedky, ktoré má v príjmovej časti rozpočtu,
2. majetok obce, ktorý má vo vlastníctve,

3. kvalita samosprávneho manažmentu, ktorý rozhoduje o využití majetku a o finančných prostriedkoch.

Zo zákona o obecnom zriadení a z kompetenčného zákona vyplývajú obciam mnohé kompetencie, na realizáciu ktorých je potrebný rovnako majetok ako aj peniaze. Problémom je, že rozhodujúca časť činností, ktoré zabezpečuje obec pre obyvateľov či podnikateľov má charakter verejných úžitkov (miestne komunikácie, osvetlenie, kultúrne a športové aktivity, sociálna starostlivosť atď.), ktoré nie sú oceňované.

Obec teda nezískava späť do rozpočtu peniaze za náklady, ktoré sú spojené s výkonom jej kompetencií v plnom rozsahu, ale len z malej časti.

3.3.3.1 Finančné hospodárenie miestnej samosprávy

Finančné hospodárenie samosprávy charakterizuje rozpočet obce, konkrétne jeho príjmová a výdavková časť a narábanie s disponibilnými finančnými prostriedkami. Okrem stálych príjmov, ktoré zabezpečujú obci dane a to tak miestne ako i podielové, sa na vlastných príjmoch podieľajú i miestne poplatky.

Fiškálna decentralizácia uplatňovaná od 1.1.2005 priniesla obci zvýšenie príjmov do bežného rozpočtu. . Nové prístupy k financovaniu obcí priniesli so sebou aj nové zásady do rozpočtového hospodárenia v podobe rozdelenia rozpočtu obce na bežný rozpočet, z ktorého obec financuje stále sa opakujúce výdaje obce spojené s kompetenciami ktoré jej ukladajú zákony a kapitálového rozpočtu, ktorého zdroje slúžia na investičnú činnosť. Ďalšou novou zásadou rozpočtového hospodárenia je zásada tvorby viacročných rozpočtov (3 roky) a s tým súvisiaca aj povinná štruktúra rozpočtu vo forme jednotlivých programov, ktoré by mali byť úzko previazané práve s PHSR obce.

3.3.3.1.1 Bežný rozpočet

Bežný rozpočet sa zostavuje ako bilancia bežných príjmov a bežných výdavkov vzťahujúcich sa k rozpočtovému roku. Bežný rozpočet slúži obci na zabezpečovania bežného (každodenného) chodu obce. Ide o príjmy a výdavky, ktoré sa pravidelne opakujú (napr. príjmy z podielových a miestnych daní, mzdy a odvody zamestnancov, nákup krátkodobého vybavenia, náklady spojené s bežnou údržbou a pod.). Bežný rozpočet má obec povinnosť plánovať ako vyrovnaný (príjmy = výdavky). alebo ako prebytkový (príjmy prevyšujú výdavky).

Príjmy bežného rozpočtu

Z tabuľky 8 vyplýva, že v rámci bežných príjmov obec získava najviac finančných prostriedkov z podielovej dane, ktorá je naviazaná na počet obyvateľov. V rámci dane z nehnuteľnosti obec získava finančné prostriedky z dane z pozemkov, zo stavieb a bytov a to od fyzických aj právnických osôb. Počas obdobia rokov 2009-2013 príjmy z tejto dane boli na približne rovnakej úrovni. V rámci miestnych daní obec vyrubuje daň za psa, daň za nevýherné hracie automaty, daň za užívanie verejného priestranstva. Obec vyrubuje aj poplatok za TKO a DSO, ktorého príjmy počas rokov 2009-2013 nevykazujú výraznejšie zmeny.

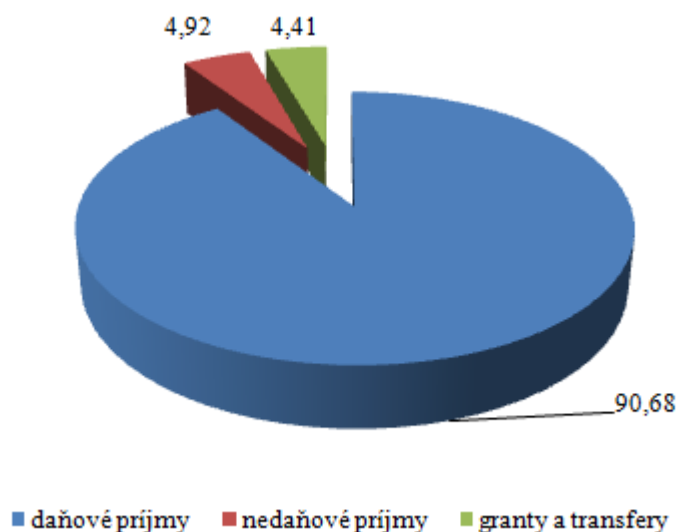
V rámci nedaňových príjmov prevládajú príjmy získané z administratívnych poplatkov. príjmy z využívania majetku, ktoré zahŕňajú príjmy z prenajatých budov tvoria v priemere 6% z celkovej sumy nedaňových príjmov. V rámci administratívnych poplatkov obec získava finančné prostriedky zo správnych poplatkov, platieb za miestny rozhlas, príjmy z pokút a penálov a takisto poplatok za dobývací priestor. Iné nedaňové príjmy tvoria príjmy z dobropisov a úroky z vkladov. Zmeny vo výške finančných prostriedkov v rámci nedaňových príjmov sú spôsobené najmä tým, koľko finančných prostriedkov sa podarí v danom roku obci získať najmä z administratívnych poplatkov.

Granty a transfery obec prijíma predovšetkým na zabezpečenie preneseného výkonu štátnej správy (starostlivosť o ŽP, CO, hlásenie pobytu občanov a pod.), ale získava finančné prostriedky aj z úradu práce na aktivačnú činnosť a príležitostne sa obci darí získať finančné prostriedky aj z banskobystrického samosprávneho kraja alebo od sponzorov. Výrazne zvýšenie týchto príjmov počas sledovaného obdobia zaznamenávame v roku 2011, kedy v porovnaní s predchádzajúcim rokom narástli tieto príjmy viac ako 14- násobne. Bolo to spôsobené predovšetkým skutočnosťou, že v danom roku sa obci podarilo okrem každoročných transferov získať aj finančné prostriedky z Úradu Vlády SR (90 tis. €) na revitalizáciu obce, a takisto aj 400 € od banskobystrického samosprávneho kraja na vybudovanie multifunkčného ihriska v obci.

Tabuľka 8 Príjmy bežného rozpočtu obce Lipovany za obdobie rokov 2009 – 2013
(v tis. €)

Klasifikácia príjmov	2009	2010	2011	2012	2013	Index 2013/2009
100 Daňové príjmy spolu	51,9	45,9	49,2	50,9	53,5	1,03
z toho výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve	36,8	29,6	32,4	32,2	34,6	0,94
dane z nehnuteľností	12,3	13,1	13,3	15,7	15,4	1,25
špecifické dane	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,75
odvoz TKO	2,4	2,8	3,1	2,6	3,2	1,33
200 Nedaňové príjmy spolu	5,4	4,0	5,2	4,7	2,9	0,54
z toho z využívania majetku	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1
administratívne poplatky	3,4	2,6	2,1	2,1	1,0	0,29
iné nedaňové príjmy	1,8	1,2	2,9	2,4	1,7	0,94
300 Granty a transfery	7,0	6,5	92,1	4,4	2,6	0,37
Z toho dotácie na prenesený výkon	3,0	2,5	0,6	0,9	2,1	0,7
ostatné transfery	4,0	4,0	91,5	3,5	0,5	0,125
Bežné príjmy spolu	64,3	56,4	146,5	60,0	59,0	0,92
Daňová sila obce (v €)	192,2	171,9	187,8	196,5	203,4	1,05
Ekonomická sila obce (v €)	292,7	1315,6	631,9	286,5	222,04	0,76

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie

Obrázok 9 Štruktúra bežných príjmov obce v roku 2013 (v%)

Prameň: záverečné účty, vlastné spracovanie

Z obrázku 9 vyplýva, že v rámci bežných príjmov najväčší podiel tvoria daňové príjmy (90,68%), nedaňové príjmy, ktoré sú spojené s využívaním majetku tvoria 4,92% a granty a transfery tvoria 4,41% - ný podiel na celkových bežných príjmoch obce.

Výdavky bežného rozpočtu

Z tabuľky 9 vyplýva, že počas obdobia rokov 2009-2013 obec mala bežné výdavky každoročne približne na rovnakej úrovni s výnimkou roku 2011. Program plánovanie, manažment a kontrola zahŕňa v sebe výdavky spojené s platom starostu a hlavného kontrolóra. Počas sledovaného obdobia obec vynakladala iba minimálne množstvo finančných prostriedkov na propagáciu obce, v niektorých rokoch v rámci tejto položky vykazuje nulové výdavky. Na program interné služby obec vynakladala každoročne približný objem výdavkov. V rámci programu služby občanom vynakladá obec finančné prostriedky na zabezpečenie matriky, evidencie obyvateľov, pohrebných služieb a pod. Program odpadové hospodárstvo súvisí s nakladaním s TKO a DSO v obci. Obec sa snaží v rámci svojich možností riešiť aj miestne komunikácie, ktoré má v správe. Zvýšené výdavky v tomto programe v rokoch 2010 a 2013 súviseli s rekonštrukciou týchto komunikácií. Na programy vzdelávanie, šport a kultúra sa obec snaží každoročne prispieť aspoň minimálnymi finančnými prostriedkami, aj keď nie každoročne sa to obci darí. Platy zamestnancov obecného úradu ako aj výdavky spojené s prevádzkou obecného úradu sú súčasťou programu administratíva. Na aktivačnú činnosť prispieva obci úrad práce, výška pridelených finančných prostriedkov závisí od nastavených podmienok zo strany úradu práce. V roku 2010 obec realizovala projekt centrum obce, na ktoré z bežného rozpočtu vyčlenila 2000 €.

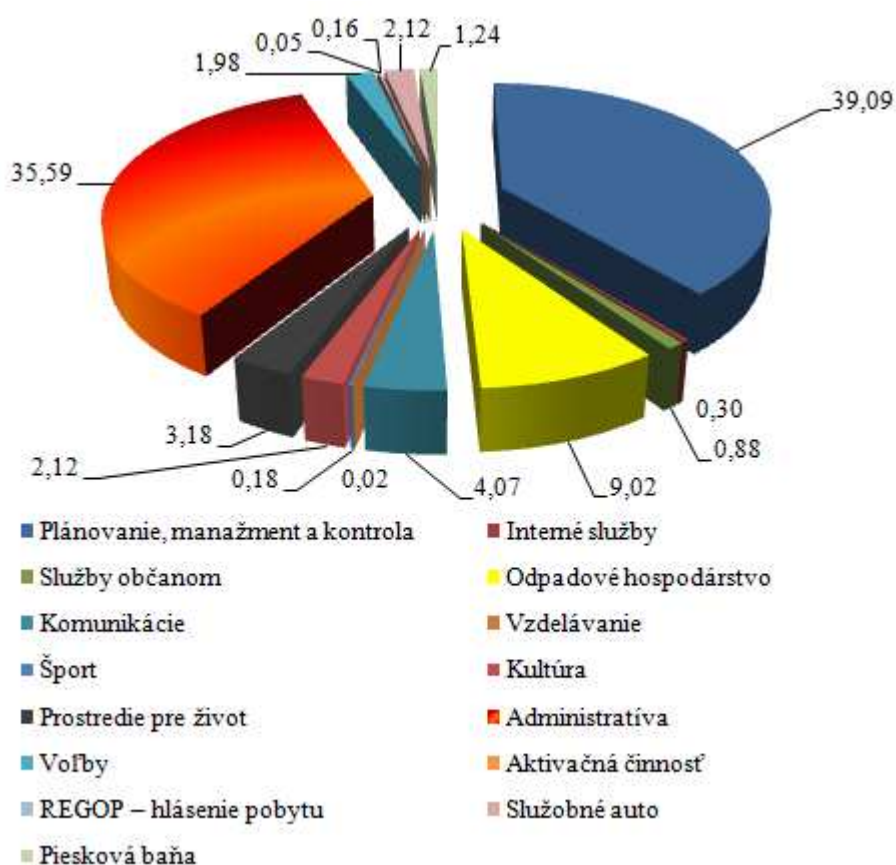
Tabuľka 9 Výdavky bežného rozpočtu obce Lipovany za obdobie rokov 2009 – 2013
(v tis.€)

Jednotlivé programy	2009	2010	2011	2012	2013	Index 2013/2009
Plánovanie, manažment a kontrola	22,0	21,7	21,8	22,8	22,1	1,005
Propagácia a marketing	0,019	0	0	0,013	0	0
Interné služby	0,15	0,1	0,3	0,8	0,17	1,13
Služby občanom	0,46	0,42	0,48	4,9	0,5	1,08
Opadové hospodárstvo	5,2	4,3	4,1	4,9	5,1	0,98
Komunikácie	0,03	2,3	1,1	0,3	2,3	76,6
Vzdelávanie	0,13	0,13	0,04	0	0,01	0,08
Šport	2,6	0	0,4	0,02	0,1	0,04
Kultúra	1,2	0,8	0,6	0,5	1,2	1,0
Prostredie pre život	4,3	6,3	3,3	1,7	1,8	0,42
Administratíva	22,76	19,3	21,4	19,8	20,12	0,88
Voľby	2,5	2,1	0	0,8	1,12	4,45
Aktivačná činnosť	0,072	0,13	0,04	0	0,03	0,42
REGOP – hlásenie pobytu	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	1,0
Služobné auto	1	0,7	0,9	0,7	1,2	1,2
Pieskovce	1	0	0	0	0	0
Sklad CO	0,04	0,04	0,05	0	0	0
Piesková baňa	0,04	0,05	0,05	0,05	0,7	17,5
SODB	0	0	0,3	0	0	0

Centrum obce	0	2	0	0	0	0
Protipovodňové opatrenia	0	0	90,0	0	0	0
Bežné výdavky spolu	63,6	60,46	145,7	57,37	56,54	0,88

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie

Najväčší podiel výdavkov v rámci bežného rozpočtu obce tvoria výdavky spojené s programom plánovanie, manažment a kontrola (39,09%) a administratívou (35,59%) a Zhruba 10% v rámci bežných výdavkov tvoria výdavky spojené s odpadovým hospodárstvom obce. Okolo 4% vynakladá obec finančné prostriedky na miestne komunikácie a okolo 3% na program prostredie pre život. Na ostatné oblasti vynakladá obec v priemere do 2%.

Obrázok 10 Štruktúra bežných výdavkov obce v roku 2013 (v%)

Prameň: záverečné účty, vlastné spracovanie

3.3.3.1.2 Kapitálový rozpočet

Kapitálový rozpočet sa týka tvorby dlhodobých aktív, čo znamená, že slúži na tvorbu a zhodnocovanie majetku, má investičný charakter. Kapitálový rozpočet môže byť plánovaný

ako prebytkový (príjmy prevyšujú výdavky), ako vyrovnaný (príjmy = výdavky), ale môže byť aj schodkový (príjmy sú nižšie ako výdavky), ale len za podmienok stanovených zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších noviel.

Tabuľka 10 Kapitálový rozpočet obce Lipovany za obdobie rokov 2009 – 2013 (v tis. €)

KAPITÁLOVÝ ROZPOČET	2009	2010	2011	2012	2013
Kapitálové príjmy spolu	12	150,6	0	10	0
Kapitálové výdavky spolu	12,3	158,1	0	12	0,5

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie

Z tabuľky 10 vyplýva, že počas obdobia rokov 2009 až 2013 obec realizovala investičné aktivity. Kapitálové príjmy počas celého obdobia obec získavala prostredníctvom kapitálových grantov a transferov a použila ich v roku 2009 na rekonštrukciu verejného osvetlenia a v roku 2010 na rekonštrukciu miestnych komunikácií. V rokoch 2012 a 2013 použila obec finančné prostriedky na údržbu obecného majetku (rekonštrukcia budovy obecného úradu).

Tabuľka 11 Rekapitulácia rozpočtového hospodárenia obce Lipovany za obdobie rokov 2009 – 2013 (v tis. €)

ROZPOČTY	2009	2010	2011	2012	2013	Index 2013/2009
Bežné príjmy spolu	64,3	56,4	146,5	60,0	59,0	0,92
Bežné výdavky spolu	63,6	60,46	145,7	57,37	56,54	0,88
Kapitálové príjmy spolu	12	150,6	0	10	0	0
Kapitálové výdavky spolu	12,3	158,1	0	12	0,5	0,040
Finančné operácie príjmové	0	0	18,03	1	0	0
Finančné operácie výdavkové	0	132,6	18,7	1,3	1,3	-

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie

Súčasťou rozpočtu sú aj finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov obce a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie. Za finančné operácie sa považujú aj poskytnuté pôžičky a návratné finančné výpomoci z rozpočtu obce a ich splátky, vystavené a prijaté zmenky, predaj a obstaranie majetkových účastí. Finančné operácie nie sú súčasťou príjmov a výdavkov rozpočtu obce.

3.3.3.2 Disponibilný obecný majetok a jeho využitie

Majetok obce je dôležitým nástrojom rozvoja obce. Obec Lipovany neprevádzkuje žiadnu podnikateľskú činnosť a nemá zriadené ani založené žiadne právnické osoby a tiež obec nemá zriadenú žiadnu príspevkovú organizáciu.

Tabuľka 12 Hodnota a štruktúra aktív obce Lipovany v roku 2013

AKTÍVA	HODNOTA v tis. €	ŠTRUKTÚRA v %
1. Neobežný majetok spolu (A+B+C)	264,7	95,56
z toho		
A. Dlhodobý nehmotný majetok celkom	0	0
B. Dlhodobý hmotný majetok celkom	205,7	77,7
z toho		
Pozemky		
Stavby		
C. Dlhodobý finančný majetok	58,9	22,25
2. Obežný majetok	11,9	4,28
3. Časové rozlíšenie	1,3	0,16
Majetok spolu (1+2+3)	277,9	100
Majetková sila obce (v €)	105,7	1 056,7

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie

Z tabuľky 12 vyplýva, že z celkovej hodnoty majetku najväčší podiel tvorí neobežný majetok (95,56% z celkovej hodnoty majetku). Druhou najväčšou skupinou majetku je dlhodobý finančný majetok. Na jedného obyvateľa obce pripadá majetok v hodnote 1 056,7 €.

Tabuľka 13 Hodnota a štruktúra pasív obce Lipovany v roku 2013

PASÍVA	HODNOTA v tis. €	ŠTRUKTÚRA v %
1. Vlastné imanie spolu	134,1	48,25
z toho		
Výsledok hospodárenia	132,7	98,95
2. Záväzky spolu	12,5	4,49
z toho		
Rezervy	1,7	13,6
Dlhodobé záväzky	0,44	3,52
Krátkodobé záväzky	7,2	57,6
3. Časové rozlíšenie	131,3	47,26
Vlastné imanie a záväzky spolu (1+2+3)	277,9	100

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie

Z hľadiska zdrojov krytia skoro rovnaký podiel tvorí vlastné imanie a časové rozlíšenie. Dlhodobé záväzky sú tvorené záväzkami zo sociálneho fondu a krátkodobé záväzky tvorí predovšetkým zúčtovanie s orgánmi sociálneho a zdravotného poistenia.

3.4 Sociálna infraštruktúra obce

3.4.1 Domový a bytový fond

Ponuka bývania a stav domového a bytového fondu sú kľúčovými faktormi, ktoré vplývajú na rozvoj obce a sú predpokladom naplňovania jej obytnej funkcie. Obytná funkcia obce Lipovany je základnou funkciou tejto obce.

Tabuľka 14 Počet bytov v obci v rokoch 2001 a 2011

	2001	2011	Index 2011/2001
Počet bytov celkom	129	139	1,07
z toho			
Počet trvale obývaných bytov	103	93	0,9
Počet neobývaných bytov	26	46	1,8
% podiel neobývaných bytov	20,15	33,09	1,64

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V obci je podľa SODB 2011 celkom 139 bytov, z toho trvalo obývaných je 93. Z tabuľky 14 vyplýva, že v roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 došlo v obci k nárastu počtu bytov o 10, ale na druhej strane sa znížil počet trvalo obývaných domov v obci. Negatívne je možné hodnotiť aj skutočnosť, že počet neobývaných bytov v obci vzrástol za obdobie desiatich rokov o 20.

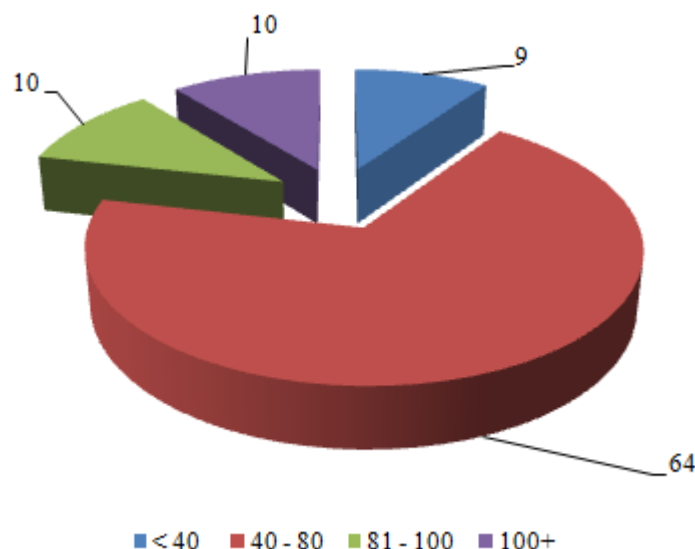
V obci sú prevažne rodinné domy, ale v obci sa nachádza aj jedna 2 – bytovka a jedna 6 – bytovka. Neobývaných bytov v obci je 46, pričom hlavným dôvodom je, že sú určené na rekreáciu (43,47% z celkového počtu neobývaných bytov), resp. ich nespôsobilosť na bývanie (19,56% z celkového počtu neobývaných bytov).

Tabuľka 15 Počet bytov podľa vlastníctva v roku 2001 a 2011

	2001	2011	Index 2011/2001
Počet trvale obývaných	103	93	0,9
z toho			
Vlastné byty v bytových domoch	5	6	1,2
Byty v rodinných domoch	95	86	0,9
Obecné byty	-	-	-
Družstevné byty	-	-	-
Iné	3	1	0,33

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V obci nie sú postavené žiadne obecné byty. V oboch sledovaných rokoch prevládajú byty v rodinných domov, čo vyplýva aj z vidieckeho charakteru obce. V roku 2011 došlo k miernemu poklesu počtu bytov v bytových domov v porovnaní s rokom 2001.

Obrázok 11 Obývané byty podľa veľkosti obytnej plochy v m² v roku 2011

Zdroj: SODB 2011, vlastné spracovanie

V rámci hodnotenia veľkostnej plochy obývaných bytov môžeme konštatovať, že v obci prevládajú byty s výmerou 40- 80 m² (z celkového počtu obývaných bytov predstavujú 68,81%). Rovnakým podielom sú zastúpené byty s výmerou 81-100 m² (10,75% z celkového počtu obývaných bytov) a byty s výmerou viac ako 100 m². Byty s výmerou menšou ako 40 m² tvoria 9,67% - ný podiel na celkovom počte trvalo obývaných bytov v obci.

Z celkového počtu trvale obývaných bytov je podľa SODB 2011 5,37% bytov napojených na ústredné kúrenie, 92,47% bytov používa na vykurovanie pevné palivo, plynom nevykuruje žiaden z bytov a 2,15 bytov vykuruje elektrinou.

Na žumpu resp. septik je napojených 57,28 % trvalo obývaných domov. Splachovacím záchodom je vybavených 60,19 % bytov, ústredné kúrenie má zavedené 49,51 % bytov. V obci nie je vybudovaný vodovod, napriek tomu vybavenosť bytov kúpeľňou resp. sprchovacím kútom dosahuje úroveň 77,6%.¹

¹ SODB2001

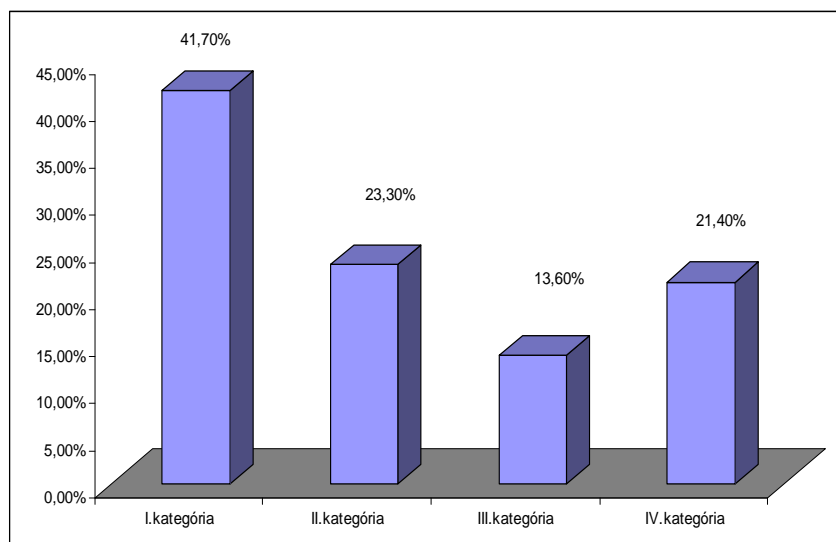
Tabuľka 19 Počet domov v obci v rokoch 2001 a 2011

	2001	2011	Index 2011/2001
Počet domov celkom	114	112	0,98
z toho trvalo obývané:			
Rodinné domy ²	85	80	0,94
Bytové domy ³	1	1	1
Iné	3	1	0,33
% podiel neobývaných domov	21,92	26,78	1,22

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V roku 2011 mierne poklesol celkový počet domov v obci v porovnaní s rokom 2001. Iba mierne sa za desať rokov zvýšil podiel neobývaných domov v obci. Najčastejším dôvodom neobývanosti je skutočnosť, že sa využívajú na rekreačné účely (60% z celkového počtu neobývaných bytov), resp. sú nevhodné na bývanie (30% z celkového počtu neobývaných bytov).

Väčšina domov je podľa SODB 2001 prízemných s 1 – 2 nadzemnými podlažiami (77,2% z celkového počtu domov). Kvalitatívne ukazovatele úrovne bývania charakterizujú domový a bytový fond pomerne dobre. Na 1 byt pripadá v priemere 55,3m² obytnej plochy a na osobu pripadá v priemere 19,2 m² obytnej plochy. Priemerný vek domov je 42 rokov.

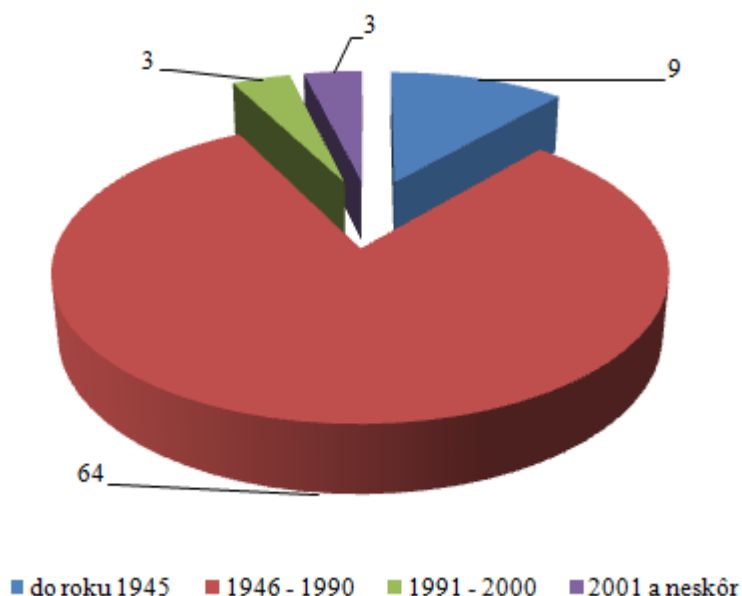
Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

² Bytový dom je budova určená na bývanie, ktorá má štyri a viac bytov prístupných zo spoločnej chodby alebo schodiska. Za bytové domy na účely sčítania sa považovali aj vily nespĺňajúce podmienky rodinného domu.

³ Rodinný dom je budova určená na bývanie; môže mať najviac tri samostatné byty, najviac dve nadzemné podlažia a podkrovia

Obrázok 12 Jednotlivé kategórie bytového fondu v obci v roku 2001 (v %)

V obci prevládajú byty a domy I. kategórie (41,7% z celkového počtu) a druhou najsilnejšou kategóriou sú byty II. kategórie (23,30% z celkového počtu).

Obrázok 12 Obývané domy podľa roku výstavby

Zdroj: SODB 2011, vlastné spracovanie

Najviac domov z celkového počtu obývaných domov sa postavilo v obci v období rokov 1946-1990 (78,04%). Do roku 1945 sa postavilo 9 domov, čo predstavuje z celkového počtu trvale obývaných domov 10,97% - ný podiel. Rovnaký počet domov bol postavený v období rokov 1991 – 2000 a v roku 2001 resp. neskôr (3,65%).

3.4.2 Školstvo

V obci sa nenachádza ani materská ani základná škola, napriek tomu, že v majetku obce sa nachádza budova školy. Deti v predškolskom a školskom veku navštevujú materské a základné školy v Lučenci.

3.4.3 Zdravotníctvo

Obyvatelia obce dochádzajú za zdravotnou starostlivosťou do obce Rapovce prípadne do okresného mesta Lučenec, nakoľko v obci nie je žiadne zdravotné stredisko, ani lekáreň.

3.4.4 Sociálna starostlivosť

Obec neposkytuje sociálnu starostlivosť pre občanov v poproduktívnom veku vo forme opatrovateľskej služby a nezabezpečuje pre nich ani obedy.

V oblasti starostlivosti o prestárlych a osamele žijúcich občanov sa žiada vytvoriť v obci penzión, aby títo občania mohli v pokoji a bez väčších problémov dožiť svoj vek v mieste kde strávili väčšinu svojho života. Riešením by mohlo byť vyčlenenie staršieho domu v obci, prípadne nevyužívaná budova školy a ich následná rekonštrukcia pre tento účel.

3.4.5 Služby obyvateľstvu

V obci sa nachádza predajňa Jednoty, ktorá ponúka potraviny, ale aj rozličný tovar a pohostinstvo. Na kultúrno-spoločenské akcie slúži kultúrny dom. V obci je jeden katolícky kostol. V obci sa nachádza aj dom smútku.

Obec nemá vlastnú poštu, patrí k dodávacej pošte Rapovce. Denne poštovní doručovatelia donášajú tlačoviny ako aj dôchodky pre občanov obce.

Z analýzy sociálnej infraštruktúry vyplynulo, že:

- ide o kľudné, čisté prostredie, blízko okresného mesta s nekompletne vybudovanou technickou infraštruktúrou
- obec má predpoklady aby slúžila ako bytové zázemie Lučenca
- obec nevlastní a ani neprevádzkuje materskú ani základnú školu,
- je potrebné rozšíriť maloobchodnú sieť predajní s rôznym zameraním.

3.5 Technická infraštruktúra

Komplexne vybudovaná technická infraštruktúra je významným rozvojovým faktorom v každom sídle, pretože vytvára podmienky pre rozvoj podnikania i pre kvalitu života jej obyvateľov.

Vzhľadom k tomu, že sa všetky súčasti technickej infraštruktúry budujú z verejných zdrojov (štátnych, obecných) pre obyvateľstvo ako i pre podnikateľov plynú z nej tzv. aglomeračné efekty v podobe úspor vlastných nákladov, ktoré by museli vynakladať z vlastných prostriedkov na zabezpečenie vody, kúrenia a likvidáciu odpadovej vody.

Obec Lipovany nemá komplexne vybudovanú technickú infraštruktúru.

3.5.1 Cestná sieť a dopravné systémy

Obec Lipovany je napojená len na cesty II. triedy. S mestom Lučenec a vidieckymi sídlami je obec spojená autobusovou dopravou a osobnou dopravou. V centre obce je jedna autobusová zástavka. Frekvencia spojov je v súčasnosti postačujúca. Obcou neprechádza železnica. V súčasnosti má obec vybudovaných 6 km miestnych komunikácií.

3.5.2 Vodné hospodárstvo

Obec Lipovany nemá komplexne dobudované vodné hospodárstvo. V obci nie je vybudovaná kanalizácia, obyvatelia obce majú vlastné žumpy, resp. septiky. Obec nemá vybudovaný ani vodovod, obyvatelia majú vlastné studne. Obec nie je napojená a ani nemá vybudovanú ČOV.

3.5.3 Energetické hospodárstvo

Energetické hospodárstvo v obci tvoria elektrické rozvodné siete a plynofikácia.

a) Energetické siete

Elektrické siete v dĺžke 6 000 m sú vybudované pozdĺž všetkých miestnych komunikácií. Náklady na prevádzku sú značné vysoké. Celkový príkon elektrickej energie do obce je dostatočným pre potreby obyvateľov i súčasného hospodárskeho rozvoja. Elektrické siete a príkon elektrickej energie nebude obmedzujúcim faktorom rozvoja ani do budúcnosti.

b) Plynofikácia

Obec nie je plynofikovaná, nakoľko medzi obcou Lipovany a susednou obcou Mučín (kde je už plynovod potiahnutý), je osada Mučín – Telka, ktorá patrí obci Mučín a v tejto časti ešte nie je plyn zavedený. Z uvedeného dôvodu prevažuje v obci vykurovanie pevným palivom (drevo, uhlie) a v menšej miere majú domácnosti elektrické vykurovanie.

3.5.4 Telekomunikácie

V obci je inštalovaná telefónna ústredňa spoločnosti Telekom, ktorá je prostredníctvom bezdrôtového pripojenia spojená s digitálnou ústredňou v obci Mučín. Celé územie obce pokrýva mobilný operátor Orange. Internet je dostupný prostredníctvom Orange na úrovni signálu EDGE, GPRS a WIFI providerov.

3.5.5 Odpadové hospodárstvo

Odpadové hospodárstvo je v obci Lipovany riešené spôsobom, ktorý uplatňuje väčšina obcí. Tuhý komunálny odpad obyvatelia vkladajú do kuka – nádob alebo do plastových vriec.

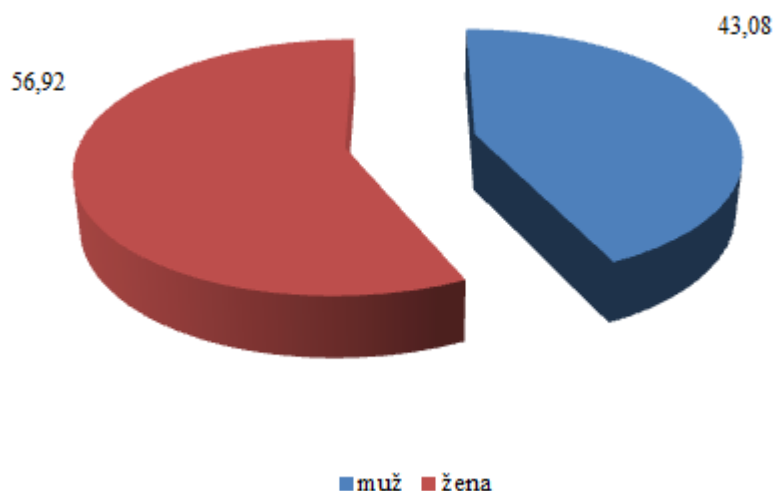
Pravidelný zvoz tuhého komunálneho odpadu zabezpečuje pre obec firma MEPOS Lučenec dvakrát do mesiaca. Obec dva krát v roku sprostredkúva zber železného odpadu ako aj nebezpečného odpadu od občanov obce. A zapája sa do projektu triedenia komunálneho odpadu v spolupráci s firmou MEPOS Lučenec.

3.6 Postoje a názory obyvateľov obce na život a dianie v obci a perspektívy jej ďalšieho vývoja

V rámci socio-ekonomického prieskumu sa v obci Lipovany realizoval dotazníkový prieskum medzi miestnym obyvateľstvom. Cieľom dotazníkového prieskumu bolo zistiť ako vnímajú obyvatelia obce podmienky pre život a bývanie, ktoré poskytuje obec, poznať ich postoj k rozvojovým aktivitám v obci a následným zapájaním sa do verejného diania. Dotazník bol tematicky rozčlenený na štyri časti. Prvá časť skúmala obec ako miesto bývania, druhá časť bola zameraná na obec ako sociálny priestor, tretia časť bola venovaná obci a jej rozvoju a štvrtá časť obsahovala informácie o respondentoch. Do dotazníkového prieskumu bolo z celkového počtu obyvateľov obce zapojených 65 obyvateľov, čo predstavuje 24,72% z celkového počtu obyvateľov.

1. Štruktúra respondovanej vzorky

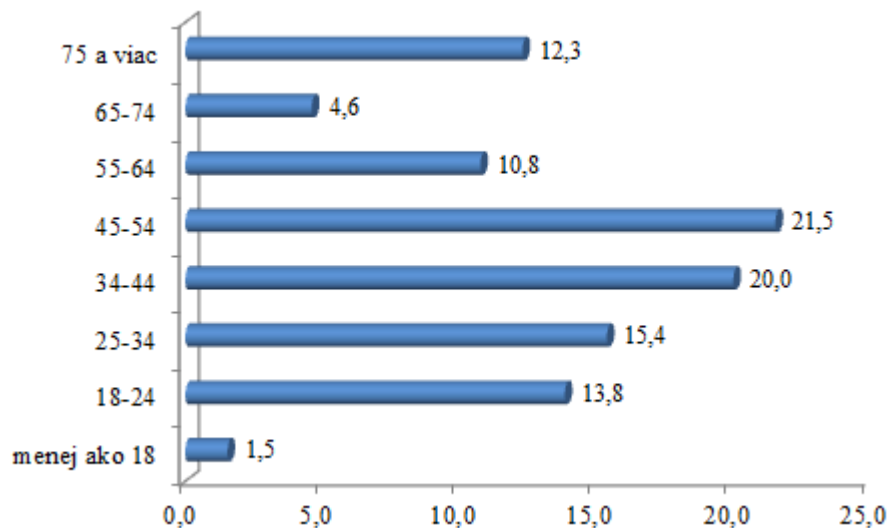
Dotazníkového prieskumu sa z celkového počtu 65 respondentov zúčastnilo celkom 28 mužov, čo predstavuje 43,08% - ný podiel z celkovej respondovanej vzorky a 37 žien, čo predstavuje 56,92% - ný podiel z celkovej respondovanej vzorky.

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 13 Podiel mužov a žien v respondovanej vzorke (v%)

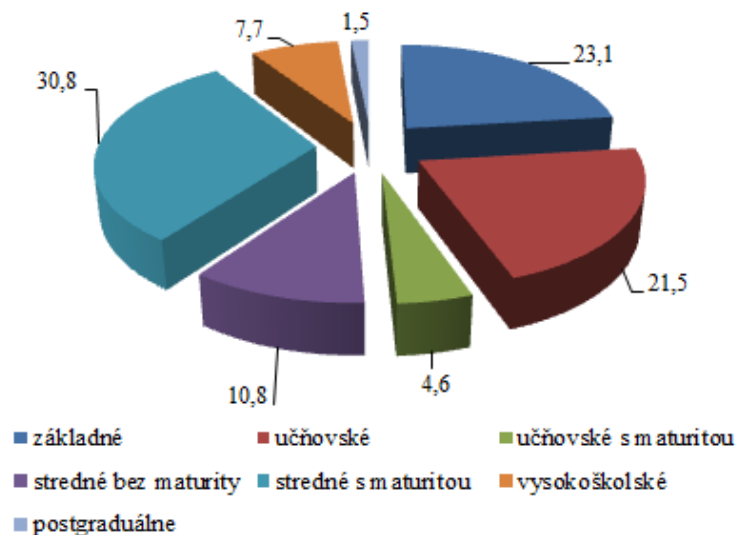
Najpočetnejšie zastúpenou vekovou skupinou bola produktívna zložka populácie, kde dominovala veková kategória 45 – 54 ročných (predstavovali z celkového počtu respondovaných 14 obyvateľov) a veková kategória 34 – 44 ročných (predstavovali z celkového počtu respondovaných 13 obyvateľov).

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 14 Veková štruktúra respondentov (v %)

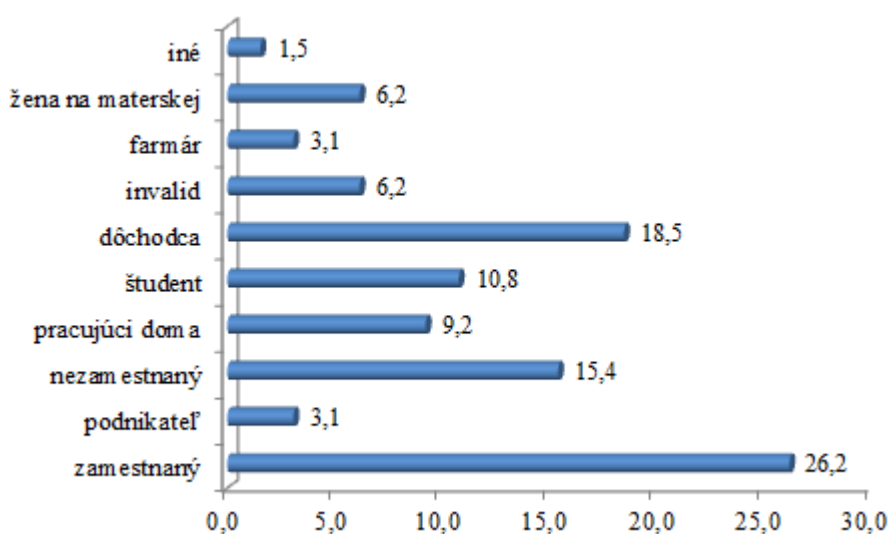
Vo vzdelanostnej štruktúre respondentov boli zastúpené všetky vzdelanostné kategórie. Dominujúci podiel mali obyvatelia so stredoškolským vzdelaním s maturitou (30,8%), čo predstavuje 20 obyvateľov a so základným vzdelaním (23,1%), čo predstavuje 15 obyvateľov. Podrobnejšiu štruktúru respondentov podľa dosiahnutého vzdelania dokumentuje obrázok 15.

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

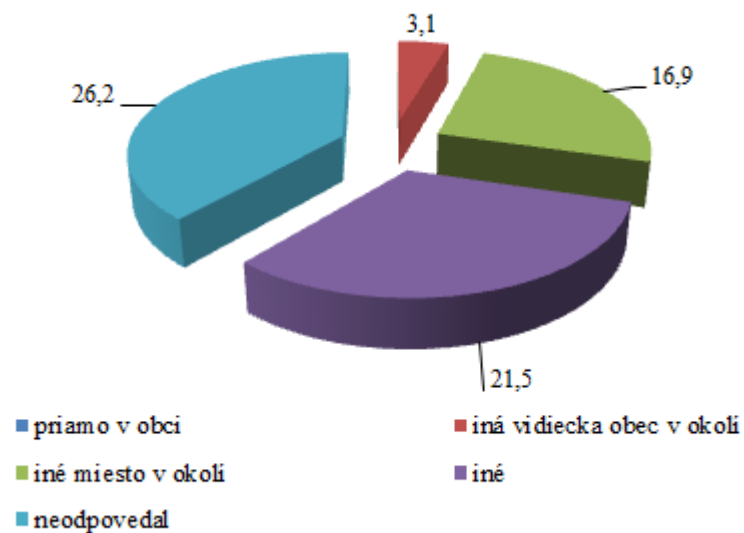
Obrázok 15 Vzdelanostná štruktúra respondentov (v %)

Vzdelanostná štruktúra odráža hospodársku základňu obce a jej širšieho okolia, ako aj dopyt po práci v danom regióne. Hospodárska základňa regiónu je charakteristická poľnohospodárskou výrobou a priemyselnou činnosťou, čo sa odzrkadľuje aj v štruktúre zamestnanosti respondentov. Najviac respondentov bolo zamestnaných (26,2%), čo predstavuje 17 respondentov. Druhou najväčšou skupinou boli dôchodcovia – 18,5% (čo predstavuje 12 respondentov). Ďalšie zastúpenie ekonomických pozícií je v grafe 16.

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 16 Ekonomická pozícia respondentov (v %)

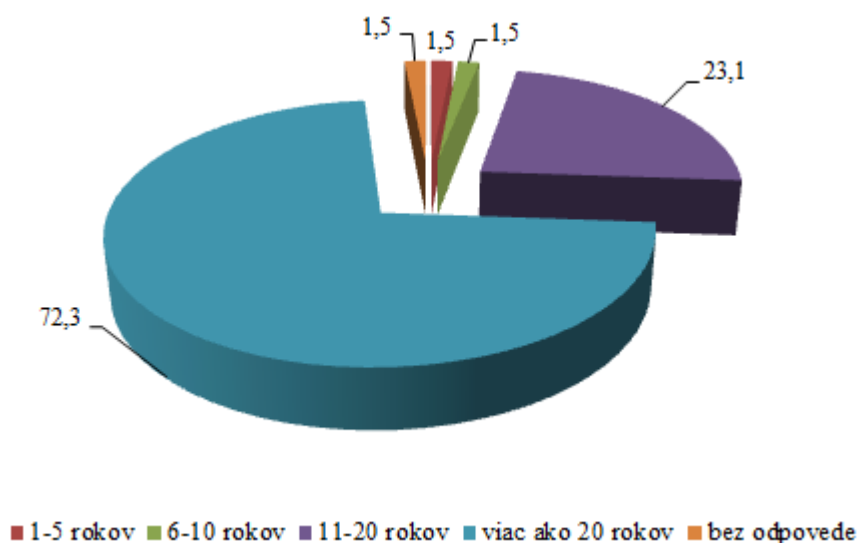
Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 17 Miesto pracoviska respondenta (v %)

Z celkového počtu respondentov až 26,2% pracuje priamo v obci (čo predstavuje 21 obyvateľov). Do Lučenca dochádza za prácou 16,9% respondentov (čo predstavuje 11 obyvateľov), 2 respondenti pracujú v inej vidieckej obci (3,1% obyvateľov). Na túto otázku však 17 respondentov neodpovedalo.

2. Obec ako miesto bývania

Jedným z cieľov dotazníkového prieskumu bolo zistiť, aký vzťah majú k svojej obci, respondovaní obyvatelia zároveň ich spokojnosť so zabezpečovaním základných služieb.

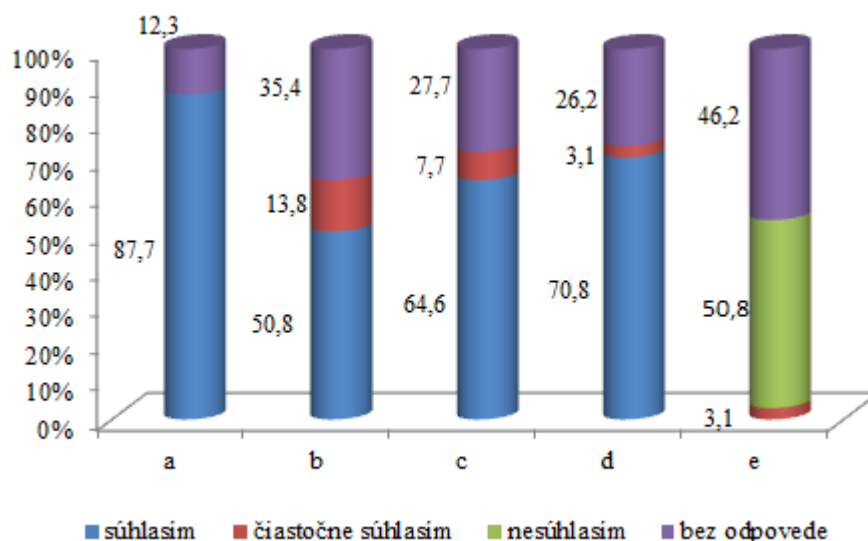

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 18 Ako dlho bývate v obci? (v %)

Z prieskumu vyplynulo, že až 72,3% respondentov (čo predstavuje 47 obyvateľov) býva v obci viac ako 20 rokov. V rozpätí 11-20 rokov býva v obci 23,1% respondentov (čo predstavuje 15 obyvateľov). Tento vysoký podiel respondentov, ktorí žijú v obci 11 a viac rokov poukazuje na skutočnosť, že ľudia majú k svojej obci pozitívny vzťah, keďže v nej prežívajú takmer celý život.

V ďalšej časti dotazníka mali obyvatelia identifikovať výhody resp. nevýhody bývania v Lipovanoch. Ako vidieť obrázku 19 za najväčšiu výhodu bývania v obci považuje až 87,7% respondentov skutočnosť, že život v obci je kludnejší a pokojnejší ako v meste a až 70,8% respondentov žije v obci pretože vlastní dom, záhradu resp. hospodárstvo. Ako ďalšiu výhodu bývania v obci uvádza až 64,6% respondentov blízky kontakt s prírodou a 50,8% respondentov ako výhodu bývania v obci uvádza, že ľudia sa zaujímajú viac jeden o druhého ako v meste.

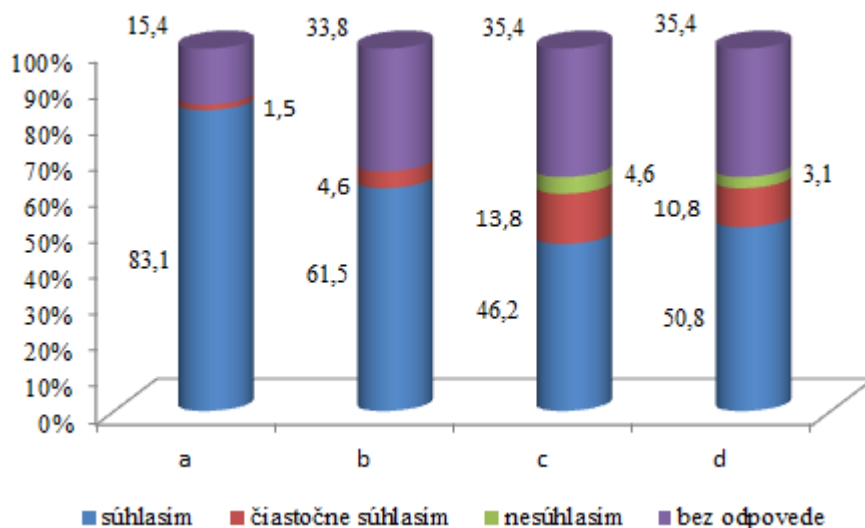
Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Legenda: a- Život je kludnejší a pokojnejší ako v meste, b – ľudia sa zaujímajú viac jeden o druhého ako v meste, c – blízky kontakt s prírodou, d – vlastníctvo domu, záhrady, príp. hospodárstva, e – blízkosť hlavného mesta SR

Obrázok 19 Výhody bývania v obci (v %)

V ďalšej časti mali respondenti identifikovať nevýhody bývania v obci. Až 54 respondentov (83,1%) považuje za nevýhodu bývania v obci málo pracovných príležitostí. S tým úzko súvisí aj ďalšie negatívum bývania v obci a to zlé možnosti nákupu resp. využívania služieb (40 respondentov).

Ďalším dôvodom, ktorí vnímajú obyvatelia ako nevýhodu bývania v obci je aj skutočnosť, že za všetkým treba ďaleko dochádzať (33 respondentov). Ďalším negatívom bývania v obci je podľa respondentov aj skutočnosť, že za všetkým treba ďaleko dochádzať (30 respondentov).

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

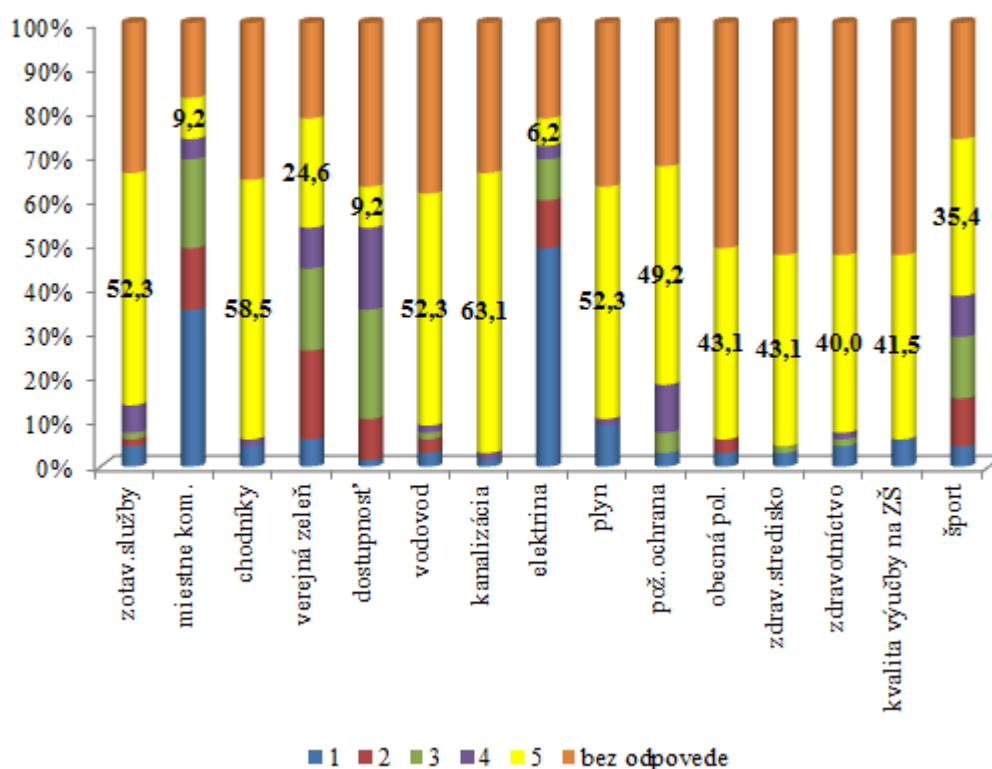
Legenda: a – málo pracovných príležitostí, b - zlé možnosti nákupu a využívania služieb, c – málo možností na sebarealizáciu, d – za všetkým treba ďaleko dochádzať

Obrázok 20 Nevýhody bývania v obci (v %)

Obrázok 21 prezentuje spokojnosť respondentov s poskytovaním služieb v obci, respondenti mali pomocou škály 1 – 5 vyjadriť spokojnosť s poskytovaním služieb v obci, pričom 1 – vyjadrovala veľkú spokojnosť a 5 – veľkú nespokojnosť s poskytovaním služieb.

Najväčšiu spokojnosť vyjadrili respondenti s napojením obce na elektrickú sieť (49,2% respondentov), so stavom miestnych komunikácií (35,4% respondentov), so signálom mobilných sietí (32,3% respondentov), s domom smútku (29,2% respondentov) a s dostupnosťou internetu (23,1% respondentov).

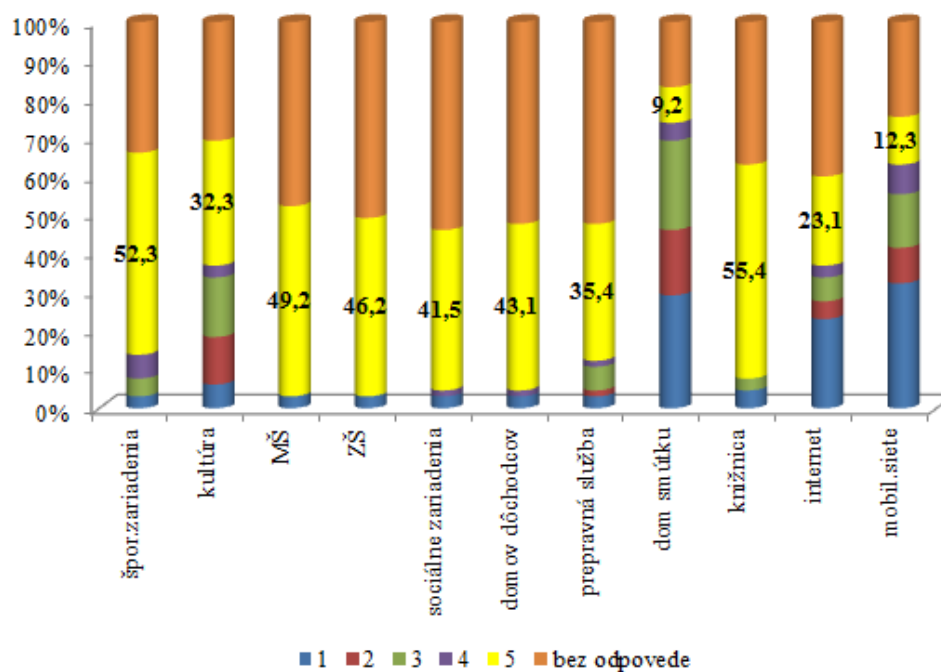
Naopak najväčšie výhrady mali respondenti k napojenosti na kanalizáciu (63,1% respondentov), k stavu chodníkov (58,5% respondentov) a k napojenosti na vodovod a plyn (v oboch prípadoch 52,3% respondentov). Obyvateľom obce chýbajú aj možnosti pre športové vyžitie – 35,4% a zdravotné stredisko v obci – 43,1%.

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 21 Spokojnosť s poskytovaním služieb v obci I. časť (v %)

Keďže v obci nie je komplexne vybudovaná technická infraštruktúra a v rámci sociálnej infraštruktúry sa v obci nachádza iba kultúrny dom, kostol, obchod Jednota a dom smútku obyvatelia hodnotili známkou 5 práve tieto chýbajúce subjekty (napr. 55,4% respondentom chýba v obci knižnica, 43,1% respondentom chýba domov dôchodcov v obci, resp. sociálne zariadenia – 41,5% a tiež prepravná služba pre seniorov do zdravotníckych zariadení – 35,4%).

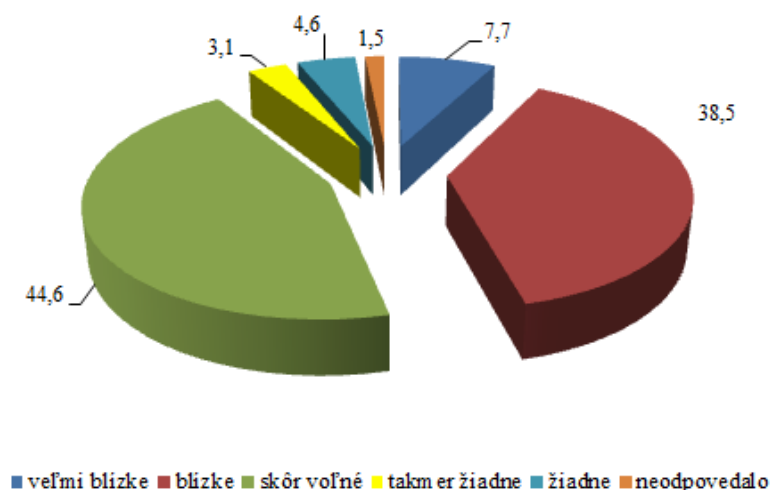
Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 21 Spokojnosť s poskytovaním služieb v obci II. časť (v %)

3. Obec ako sociálny priestor

V tejto časti dotazníkového prieskumu mali respondenti hodnotiť obec ako sociálny priestor.

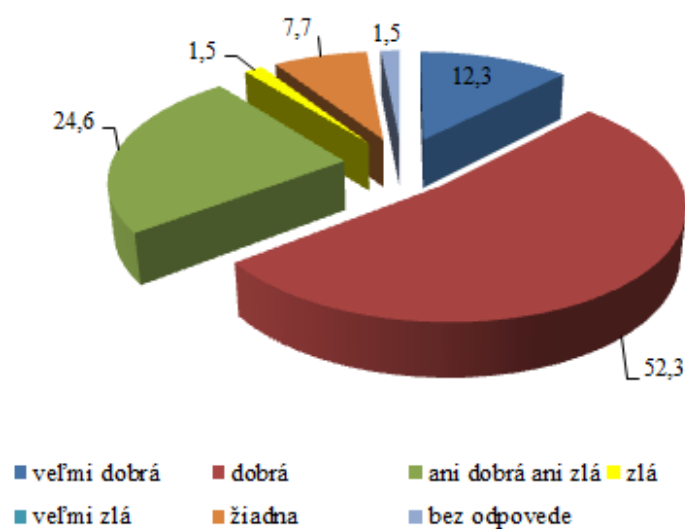
Na otázku ako by hodnotili susedské vzťahy v obci až 44,6% respondentov odpovedalo, že susedské vzťahy v obci sú skôr voľné. Ako blízke susedské vzťahy v obci vníma 38,5% respondentov. Iba 4,6% respondentov neudržiava žiadne resp. 3,1% respondentov takmer žiadne susedské vzťahy v obci.

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 22 Susedské vzťahy v obci (v %)

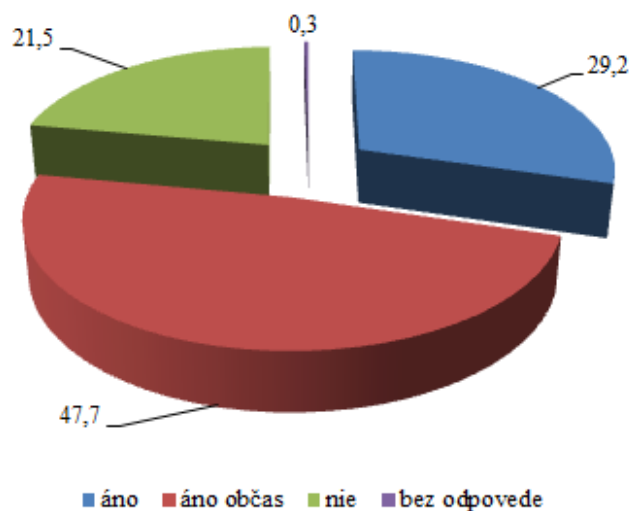
S charakteristikou susedských vzťahov úzko súvisela aj otázka týkajúca sa hodnotenia susedskej spolupráce. Napriek tomu, že respondenti hodnotili susedské vzťahy skôr ako voľné než veľmi blízke až 52,3% respondentov charakterizuje susedskú spoluprácu ako dobrú. Ani jeden z respondentov nehodnotil susedskú spoluprácu ako veľmi zlú a iba 7,7% ju hodnotili ako žiadnu. Ako veľmi dobrú susedskú spoluprácu v obci vníma 12,3% respondentov.

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 23 Hodnotenie susedskej spolupráce (v %)

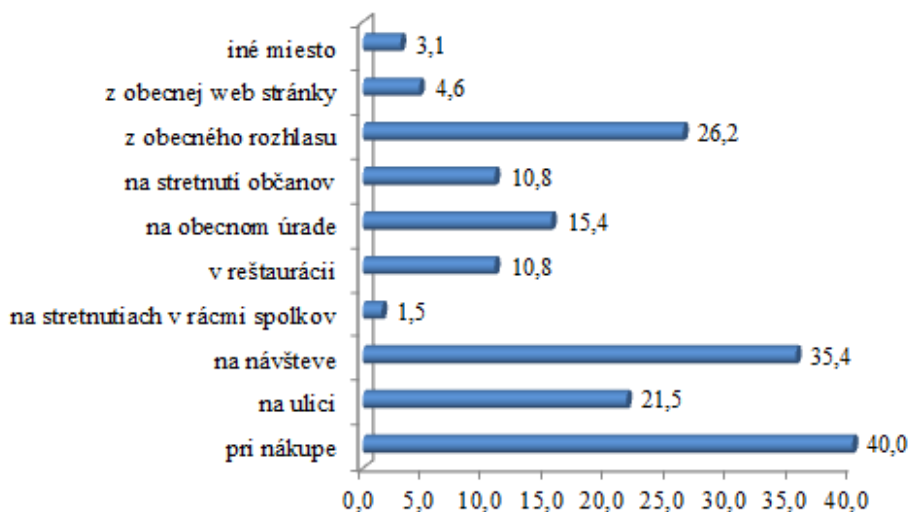
Iba 29,2% respondentov (čo predstavuje 19 obyvateľov) sa zaujíma o dianie v obci. Občas sa o dianie v obci zaujíma 47,7% respondentov a o dianie v obci sa vôbec nezaujíma 21,5% respondentov.

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 24 Záujem o dianie v obci (v %)

Najčastejšie sa o dianí v obci dozvedajú respondenti pri nákupe (40%), na návšteve (35,4%) a tiež z obecného rozhlasu (26,2%). Najmenej informácií respondenti získavajú na stretnutiach v rámci spolku resp. združení (1,5%).

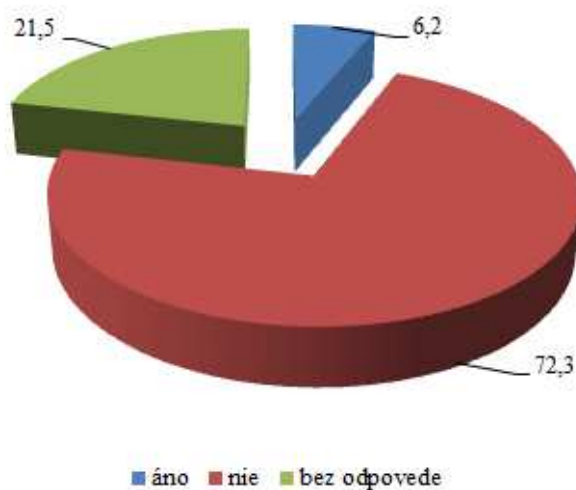
Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 25 Miesta získavania informácií o dianí v obci (v%)

V obci absentuje činnosť združení resp. spolkov, vyplynulo to aj z výsledkov na otázku členstva respondentov v spolkoch resp. v združeníach. Až 72,3 % respondentov nie je členom žiadnych združení resp. spolkov. Tí, ktorí uviedli, že sú členmi spolkov resp. združení najčastejšie uvádzali, že sú členmi Matice slovenskej a PZ – Kalonda. Podnetom pre začiatok

spolupráce bola u respondentov predovšetkým láska k poľovníctvu, zapájanie sa do života v obci, jeho oživenie a zachovanie tradícií.

Podľa respondentov najviac k rozvoju obce prispieva Agro družstvo Rapovce.

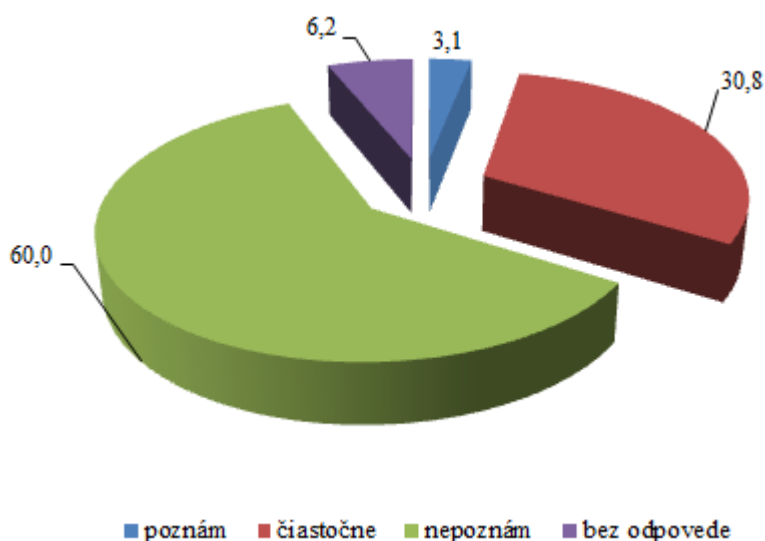

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 26 Členstvo v združeniach resp. spolkoch (v%)

4. Obec a jej rozvoj

V tejto časti dotazníka sme zisťovali prístup občanov k zlepšovaniu života v Lipovanoch a znalosť rozvojových zámerov obce.

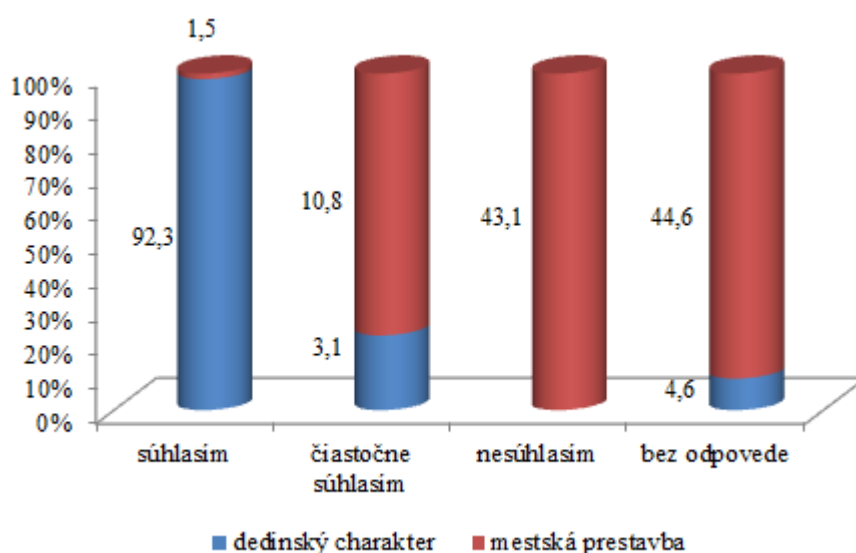
Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 27 Znalosť územného plánu (v%)

Aj keď obec nemá povinnosť zo zákona mať vypracovaný územný plán, zaujímalo nás v tejto otázke aké informácie o tomto probléme majú obyvatelia.

Z dotazníkového prieskumu vyplynulo, že až 60% respondentov (čo predstavuje 39 obyvateľov) nepozná územný plán obce. Čiastočne pozná územný plán obce 30,8% respondentov (čo predstavuje 20 obyvateľov) a iba 2 respondenti uviedli, že poznajú územný plán obce. respondenti, ktorí uvádzali, že čiastočne resp. poznajú územný plán zrejme si tento dokument pomýlili s programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

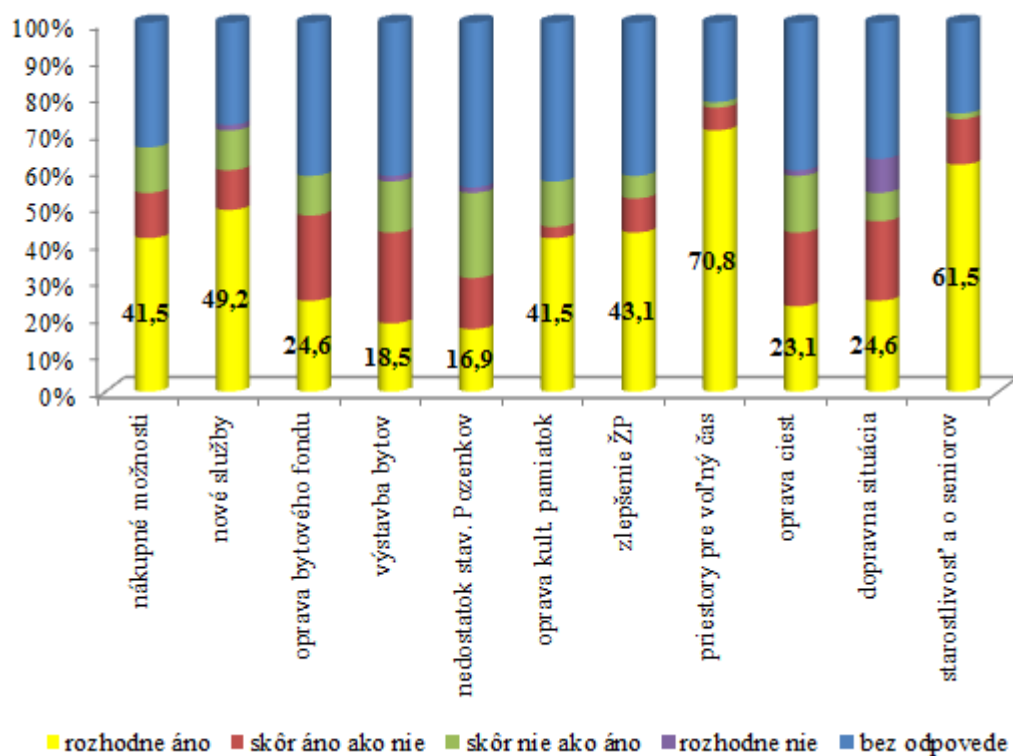
Na otázku *aký charakter by mala mať Vaša obec?* najviac respondentov odpovedalo, že chcú aby sa zachoval dedinský charakter obce (60 respondentov) a iba 1 respondent uviedol, že súhlasí s tým, aby sa vytvorili podmienky na postupnú mestskú prestavbu.

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 28 Charakter obce (v%)

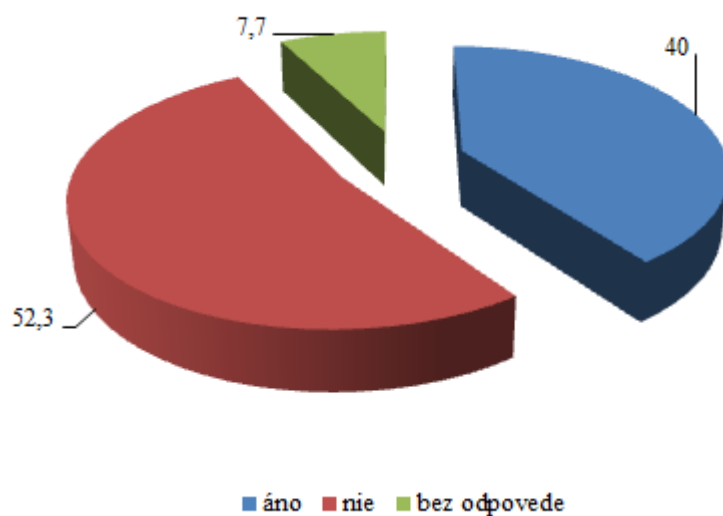
Ako najakútnejší problém, ktorý je potrebné riešiť v Lipovanoch vníma 70,8% respondentov vytváranie priestorov pre oddych a voľný čas (detské ihriská, cyklotrasy a pod.). Ďalšie problémy, ktoré by sa z pohľadu respondentov mali v obci rozhodne riešiť sú starostlivosť o seniorov (61,5% respondentov), vytvorenie nových služieb v obci (49,2% respondentov), zlepšenie kvality životného prostredia (43,1% respondentov) a v neposlednom rade aj zlepšenie nákupných možností v obci (41,5% respondentov). Ďalšie problémy, ktoré sú potrebné riešiť v obci sú uvedené v obrázku 29.

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 29 Problémy potrebné riešiť v obci (v%)

Z výsledkov dotazníkového prieskumu vyplynulo, že až 52,3% respondentov (čo predstavuje 34 obyvateľov) sa osobne nepodieľa na zlepšovaní života v obci. Na túto otázku neodpovedalo 5 respondentov.

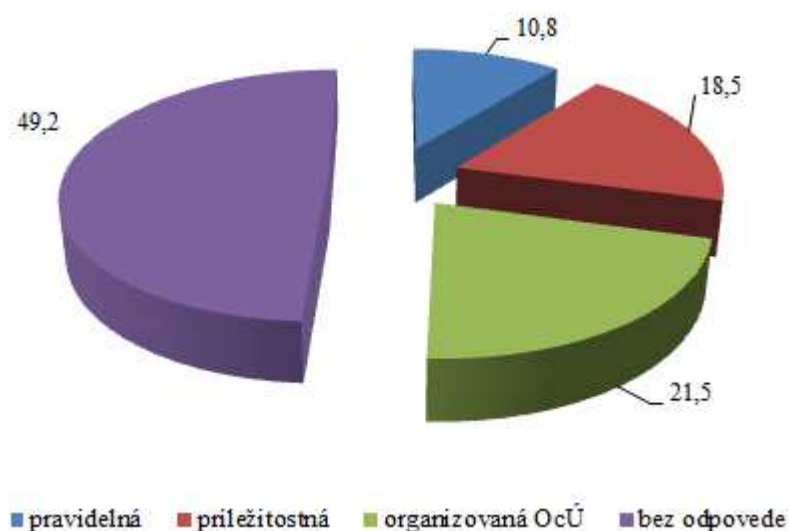
Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 30 Zapojenosť obyvateľov do rozvojových aktivít obce (v%)

Najčastejší spôsob zapájania sa do aktivít obce zo strany obyvateľov, ktorí sa podieľajú na zlepšovaní života v obci je organizovanie aktivít zo strany obecného úradu (21,5% respondentov). Príležitostne sa do aktivít na zlepšovanie života v obci zapája 18,5% respondentov a pravidelne sa do aktivít zapája 10,8% respondentov.

Najčastejším podnetom pre zapájanie aktivít zo strany obyvateľov je snaha o krajšie životné prostredie, úprava terénu, udržiavanie vzťahov, obecné akcie, nádej v zlepšení kvality života v obci, informácia o pripravovaných aktivitách.

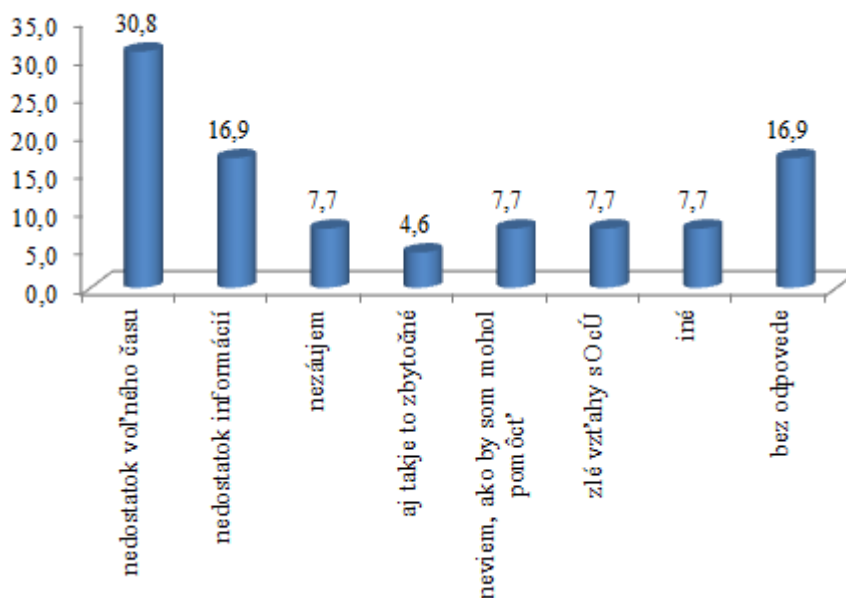
Najčastejšie sa obyvatelia zapájajú do drobných obecných prác v rámci VPP, športových, kultúrnych, spoločenských podujatí, ktoré organizuje obec. Ide napríklad o stavanie mája, športový deň, čistenie verejných priestranstiev, podujatia pre deti a seniorov.

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 31 Spôsoby zapájania do rozvojových aktivít (v%)

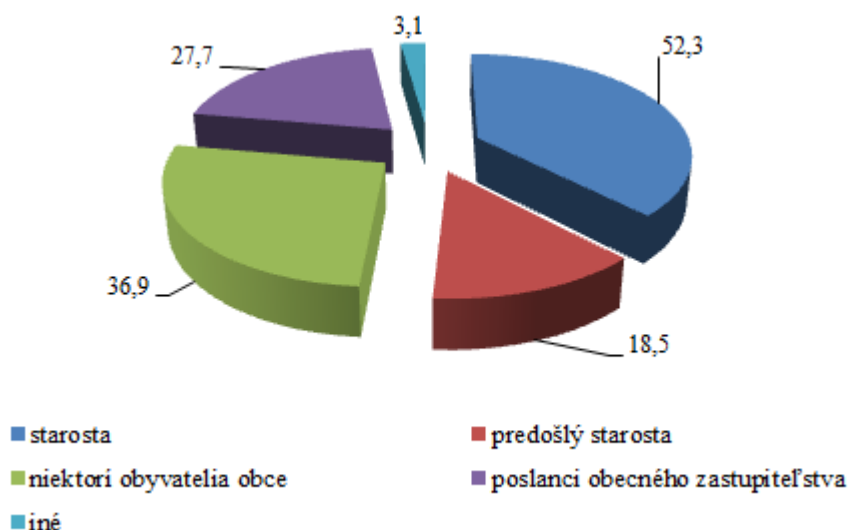
Najčastejší dôvod, ktorí uvádzali respondenti nezapájania sa do rozvojových činností obce bol nedostatok voľného času (30,8%) a tiež nedostatok informácií (16,9%). Piatich respondentov uvádzali, že do rozvojových aktivít im bránia zlé vzťahy s obecným úradom, nezáujem, resp. nevedia akým spôsobom by sa mohli zapojiť do aktivít. Iba 3 respondenti si myslia, že aj tak je zbytočné sa zapájať do rozvojových činností obce.

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 32 Bariéry nezapájania sa do rozvojových aktivít v obci (v%)

„Kto sa podľa Vás najviac zaslúžil o rozvoj obce?“ najviac kladných odpovedí získala odpoveď, že najviac sa o rozvoj obce zaslúžili niektorí obyvatelia obce (59,46%), predošlý starosta obce (27,03%), ale aj súčasný starosta (18,92%), napriek tomu, že niektorí respondenti uvádzali, že je príliš skoro hodnotiť jeho prácu v spolupráci s poslancami miestneho zastupiteľstva (18,92%).

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 33 Kto sa zaslúžil najviac o rozvoj obce (v%)

Napriek tomu, že v rámci otázky, kto sa najviac zaslúžil o rozvoj obce bola aj možnosť miestne podniky ani jeden z respondentov si túto možnosť nezvolil, v nasledujúcej otázke uvádzali, že Agro družstvo Rapovce, Roman Belka a CBA sa zaslúžili o rozvoj obce.

4. VYHODNOTENIE PHSR 2007 - 2013

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja nie je len rozvojový dokument, ale zároveň je aj kontrolným nástrojom. Pomocou vyhodnotenia predchádzajúceho programu môžu nielen obyvatelia, ale aj volení predstavitelia zhodnotiť plánované aktivity a v prípade ich nenaplnenia, rozanalyzovať príčiny a zahrnúť ich do ďalšieho obdobia alebo ich nahradiť inými, ktoré prinesú pre obec progresívnejší rozvoj.

Obec Lipovany si v predchádzajúcom programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja na obdobie rokov 2007 – 2013 naplánovala 24 aktivít rôzneho zamerania. Obyvatelia v rámci dotazníkového prieskumu mali vyhodnotiť do akej miery sa podarilo naplniť plánované aktivity. Aj keď ide predovšetkým o subjektívne hodnotenie, je to z pohľadu ďalšieho rozvoja obce dôležitý ukazovateľ, keďže v konečnom dôsledku má obec zabezpečovať služby pre obyvateľov obce. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 65 obyvateľov obce, čo predstavuje 24,72% z celkového počtu obyvateľov.

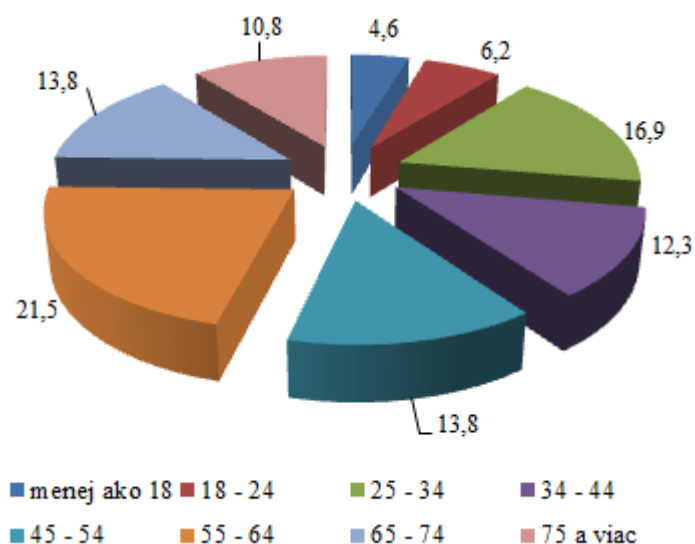
Štruktúra respondovanej vzorky

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 34 Rodová štruktúra respondentov (v%)

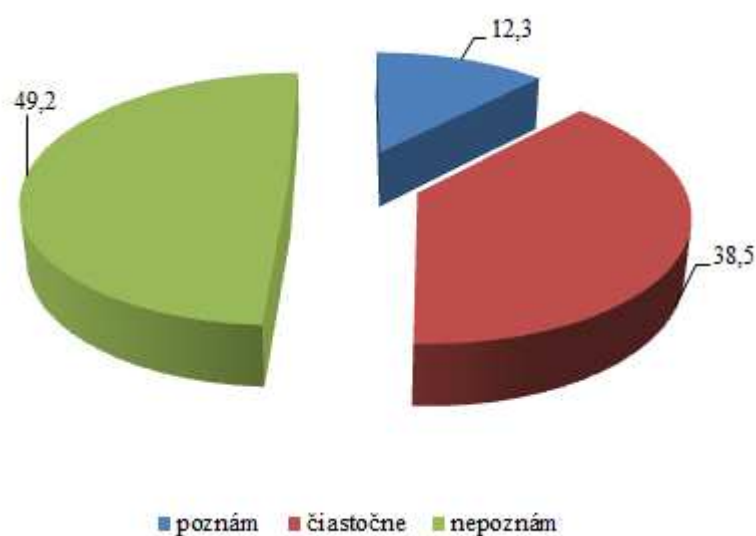
Z hľadiska rodovej štruktúry sa dotazníkového prieskumu zúčastnil približne rovnaký počet mužov a žien.

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 35 Veková štruktúra respondentov (v%)

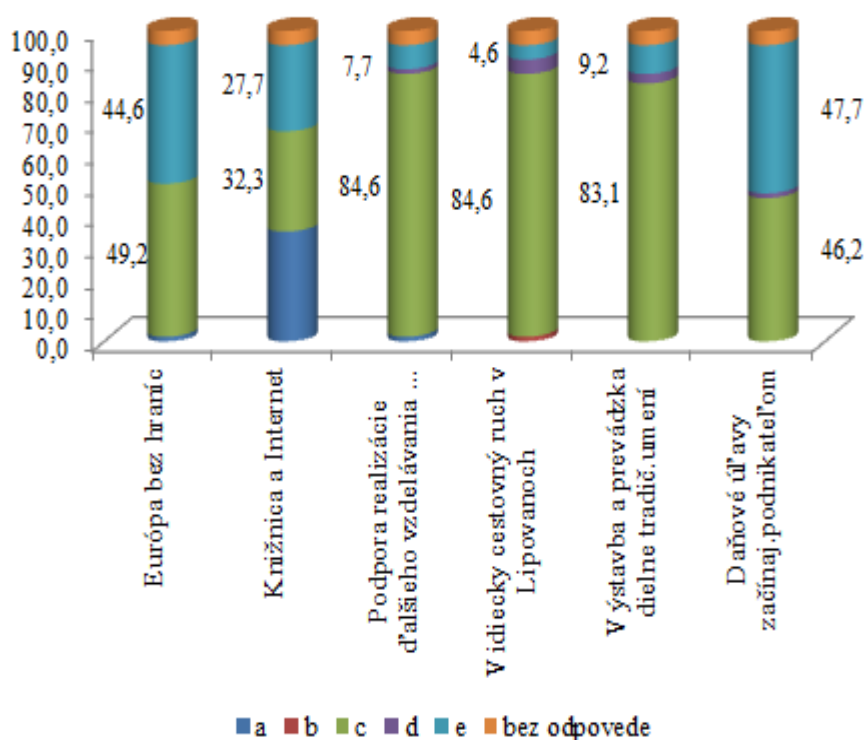
V rámci vekovej štruktúry respondentov sa dotazníkového prieskumu najviac zapojili obyvatelia vo veku 55-64 rokov (21,5% z celkového počtu respondentov). Rovnakým podielom (13,8%) boli zastúpení obyvatelia vo veku 45-54 a 65-74 rokov. Respondenti vo veku 25-34 rokov tvorili 16,9% - ný podiel. Ostatné vekové kategórie tvorili respondenti vo veku 75 a viac rokov (10,8%), respondenti vo veku 35-44 rokov a (12,3%). Menej ako 10% boli zastúpení obyvatelia vo veku menej ako 18 rokov (4,6%) a vo veku 18-24 rokov (6,2%).

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obrázok 36 Poznate PHSR obce Lipovany 2007 - 2013 (v%)

Cieľom dotazníkového prieskumu bolo zhodnotenie naplnenia PHSR obce za obdobie rokov 2007-2013, preto nás zaujímala aj skutočnosť do akej miery vedia obyvatelia, že vôbec takýto strategický dokument existuje a či ho poznajú. Napriek tomu, že obec má tento dokument zavesený na svojej webovej stránke, z odpovedí vyplynulo, že až 49,2% respondentov nepozná PHSR a až 38,5% respondentov ho pozná iba čiastočne. Z výsledkov vyplýva, že by bolo zrejme vhodné nájsť spôsob ako priblížiť tento dokument väčšej časti obyvateľov obce.

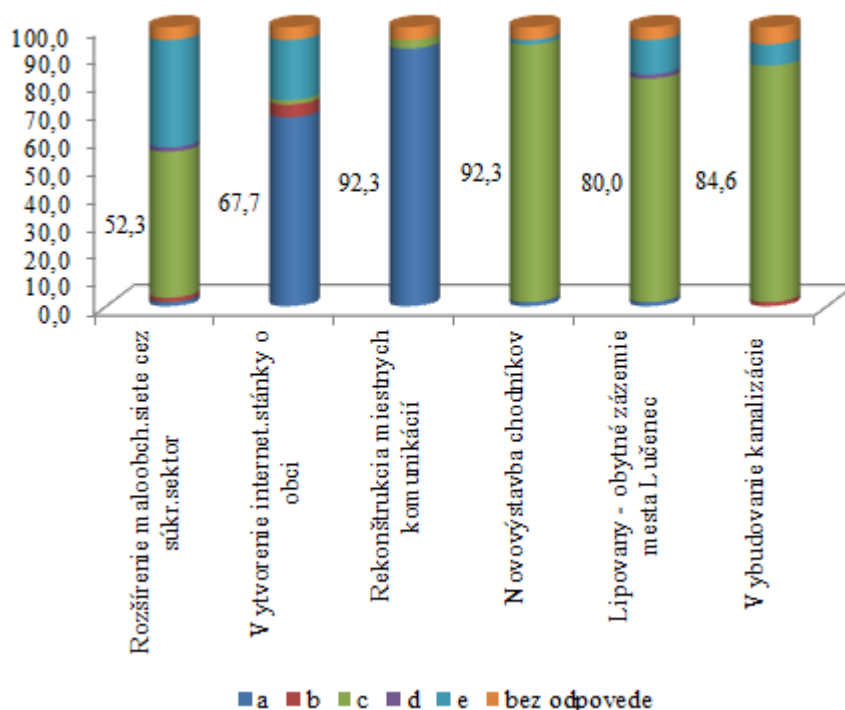
Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Legenda: a – projekt sa už realizoval celý, alebo niektoré aktivity, b – v súčasnom období sa stále realizuje, c – vôbec sa nerealizoval, d – je pripravený pre realizáciu, e – neviem odpovedať

Obrázok 36 Realizácia projektov z PHSR 2007-2013 I. časť (v%)

Podľa odpovedí respondentov je možné konštatovať, že vyššie uvedené projekty sa v období rokov 2007 – 2013 buď vôbec nerealizovali (s výnimkou projektu „Knižnica a internet“ alebo respondenti nevedeli odpovedať, či sa realizácia projektu uskutočnila alebo nie. Projekt „Európa bez hraníc“ mal prostredníctvom vzdelávacích programov formovať povedomie obyvateľov a spoznávať históriu obce. Tento projekt sa však podľa 49,2% vôbec nerealizoval. V rámci projektu „Knižnica a internet“ sa mali vytvoriť podmienky pripojenia obecnej knižnice na internet a zároveň aj doplniť knižničný fond. Tento projekt sa však podľa 35,4% respondentov realizoval, avšak 32,3% respondentov si myslí, že sa tento projekt vôbec

nerealizoval. Tieto rozdielne odpovede sú výsledkom toho, že sa realizovala iba časť projektu. Obci sa podarilo pripojiť na vysokorychlostný internet prostredníctvom mikrovlnného spoja o prenosovej rýchlosti 5 MB. Obecný úrad spustením internetového pripojenia ponúka spoluobčanom, ktorí nemajú na zakúpenie počítača a pripojenia prostriedky možnosť využiť internetovú miestnosť, ktorá je v budove obecného úradu. Každý občan má k dispozícii 2 počítače s tlačiarňou. Nepodarilo sa však doplniť knižničný fond novými knihami. V rámci tejto časti bolo najhoršie hodnotené nasledujúce tri projekty. Až 84,6% respondentov si myslí, že projekt zameraný na vzdelávanie pre nezamestnaných (Projekt „Podpora realizácie ďalšieho vzdelávania zameraného na získanie zručností v remeselnej výrobe“) sa vôbec nerealizoval. Obdobne je hodnotený aj projekt zameraný na vybudovanie ubytovacích a stravovacích zariadení s ponukou doplnkových služieb (Projekt „Vidiecky cestovný ruch v Lipovanoch“), v tomto prípade 83,1% respondentov uviedlo, že sa tento projekt vôbec nerealizoval. S týmto projektom úzko súvisí aj projekt „Výstavba a prevádzka dielne tradičných remesiel“, ktorého nerealizáciu uviedlo 83,1% respondentov. Mernej ako 50% respondentov je presvedčených, že sa nerealizoval ani projekt „Daňové úľavy začínajúcim podnikateľom“, ktorý bol zameraný na podporu alokácie nových podnikateľských subjektov v obci.

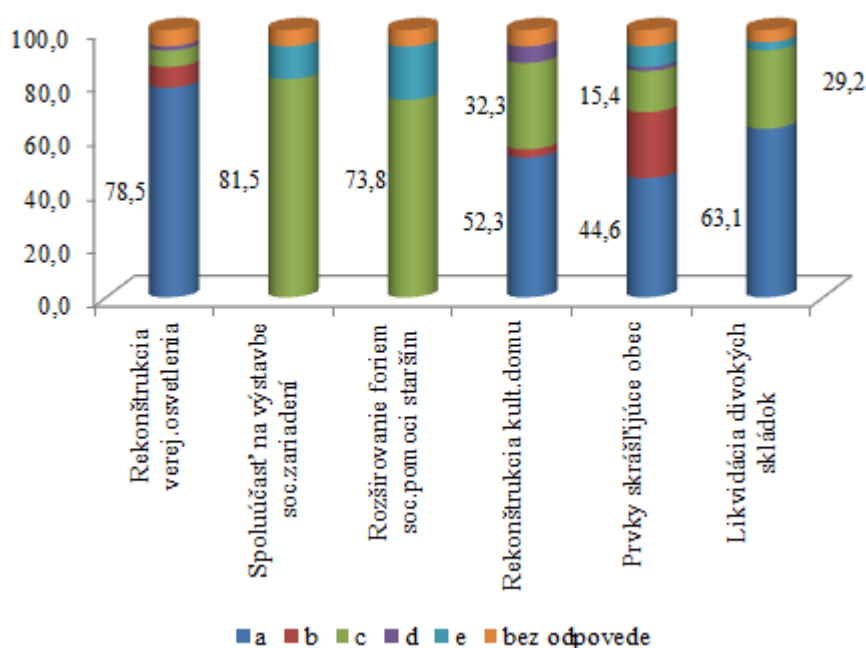

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Legenda: a – projekt sa už realizoval celý, alebo niektoré aktivity, b – v súčasnom období sa stále realizuje, c – vôbec sa nerealizoval, d – je pripravený pre realizáciu, e – neviem odpovedať

Obrázok 37 Realizácia projektov z PHSR 2007-2013 II. časť (v%)

Počas obdobia rokov 2007 – 2013 sa podľa 52,3% respondentov nepodarilo rozšíriť ponuku maloobchodnej siete v obci prostredníctvom súkromného sektora. 38,5% respondentov nevedelo posúdiť mieru naplnenia tohto projektu. Respondenti pozitívne hodnotili realizáciu projektu „Vytvorenie internetovej stránky o obci“. Až 67,7% respondentov zaregistrovalo, že bola vytvorená internetová stránka o obci, kde sú uvádzané tie najdôležitejšie informácie o obci. Do budúcnosti však odporúčame pravidelnejšie aktualizovať internetovú stránku. Obec sa snaží svojim obyvateľom zvyšovať kvalitu života aj rekonštrukciou miestnych komunikácií. V období rokov 2007 – 2013 prebehla v obci rekonštrukcia miestnych komunikácií, čo ocenilo 92,3% respondentov. Naopak negatívne vnímajú obyvatelia skutočnosť, že napriek tomu, že došlo k rekonštrukcii miestnych komunikácií, nedošlo k dobudovaniu chýbajúcich chodníkov (92,3% respondentov uviedlo, že sa projekt nerealizoval). Rovnako negatívne vnímajú respondenti aj skutočnosť, že nedošlo k príprave pozemkov pre novovýstavbu rodinných domov, resp. k výstavbe sociálnych bytov (80% respondentov uviedlo, že sa projekt nerealizoval). Investície do súčastí technickej infraštruktúry sú finančne náročné a obec má iba obmedzené možnosti uvoľniť finančné prostriedky z vlastného rozpočtu resp. získať finančné prostriedky z iných zdrojov na tieto aktivity, preto sa obci nepodarilo v období rokov 2007 – 2013 nepodarilo realizovať ani projekt vybudovania kanalizácie a ČOV v obci (84,6% respondentov uviedlo, že sa projekt nerealizoval).

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Legenda: a – projekt sa už realizoval celý, alebo niektoré aktivity, b – v súčasnom období sa stále realizuje, c – vôbec sa nerealizoval, d – je pripravený pre realizáciu, e- neviem odpovedať

Obrázok 38 Realizácia projektov z PHSR 2007-2013 III. časť (v%)

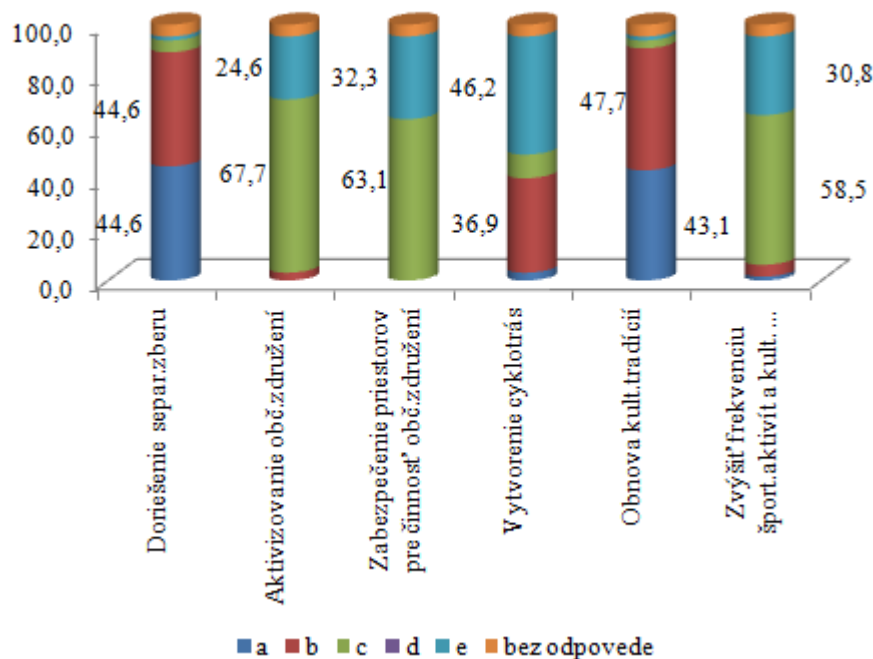
Obyvatelia obce pozitívne vnímajú realizáciu projektu „Rekonštrukcia verejného osvetlenia“, nakoľko až 78,5% z nich uviedlo, že sa daný projekt realizoval. Naopak pomerne negatívne hodnotili projekt „Spoluúčasť na výstavbe sociálnych zariadení budovaných v rámci mikroregiónu“. Až 81,5% obyvateľov je presvedčených, že sa tento projekt vôbec nerealizoval. Obdobne hodnotili obyvatelia aj projekt pre rozšírenie sociálnej pomoci v obci, na základe ktorého mala byť uskutočnená rekonštrukcia budovy školy, ktorá mala následne slúžiť pre starších obyvateľov obce (73,8% respondentov uviedlo, že sa daný projekt v obci nerealizoval). Viac ako polovica respondentov (52,3%) pozitívne ohodnotila realizáciu projektu „Rekonštrukcia kultúrneho domu“, ktorý sa uskutočnil v obci. Obec sa snaží spríjemniť život obyvateľom v obci aj drobnými aktivitami ako je napríklad aj projekt „Prvky skrášľujúce obec“, ktorého cieľom bolo oprava lavičiek, pútačov a autobusových zastávok v obci. Podľa 44,6% respondentov sa tento projekt realizoval, avšak 15,4% obyvateľov si myslí, že sa vôbec nerealizoval. Keďže ide o projekt, ktorý sa realizuje počas celého roka (napr. natieranie lavičiek, zábradlí a a úprava verejných priestranstiev) odrazilo sa to aj v hodnotení tohto projektu, kde 24,6% respondentov uvádza, že sa projekt v súčasnom období stále realizuje. V rámci ochrany životného prostredia sa obec zameriava aj na likvidáciu divokých skládok v obci. Túto skutočnosť pozitívne ohodnotili obyvatelia obce, keď uviedli, že projekt "Likvidácia divokých skládok a budovanie pevnej skládkovej plochy" sa podľa 63,1% z nich realizoval. Naopak 29,2% respondentov si myslí, že sa tento projekt nerealizoval. Likvidácia divokých skládok je finančne náročná pre obec a obec nedisponuje ani kamerovým systémom pomocou ktorého by mohla ihneď identifikovať nielen divoké skládky, ale predovšetkým pôvodcu ich zakladania, preto zrejme obyvatelia majú pocit, že obec v tejto oblasti vynakladá málo úsilia.

Čo sa však týka projektu, ktorý sa týkal doriešenia separovaného zberu a vybudovania zberného dvora, ten obyvatelia hodnotili pozitívne. Podľa 44,6% respondentov sa už tento projekt realizoval resp. niektoré aktivity z neho a podľa rovnakého % obyvateľov sa ešte stále realizuje. Obec momentálne realizuje tento projekt., ale keďže v rámci tohto projektu ide o aktivity, ktoré sa uskutočňujú v určitej vzájomnej časovej nadväznosti, obyvatelia to tak aj vnímajú, že sa neustále v tejto oblasti pracuje.

Horšie hodnotenie dostal projekt zameraný na aktivovanie občianskych združení v obci. Podľa obyvateľov sa počas obdobia rokov 2007-2013 nepodarilo zvýšiť participáciu obyvateľov na živote obce prostredníctvom občianskych združení (67,7% uviedlo, že sa tento projekt nerealizoval). S tým súvisí aj ďalší projekt na podporu občianskych združení vo forme vytvorenia priestorov pre aktivity týchto združení. Podľa 63,1% respondentov sa ani tento projekt nerealizoval. Zrejme by mala obec v budúcnosti hľadať možnosti ako zvýšiť participáciu obyvateľov obce prostredníctvom občianskych združení.

V obci nachádzajú unikátne Lipovianske pieskovce, ktoré sú pre návštevníkov obce mimoriadne zaujímavé, obec sa snaží na tomto základe rozvíjať aj cestovný ruch. Jednou z možností je aj budovanie cyklotrás, resp. napojenie obce už na existujúce cyklotrasy v rámci regiónu Novohrad. Podľa 36,9% respondentov sa tento projekt realizuje práve v súčasnom období. K rozvoju cestovného ruchu môžeme zaradiť aj udržiavanie resp. obnova kultúrnych tradícií v obci. Podľa 43,1% respondentov sa už tento projekt v obci realizoval, resp. 47,7% respondentov je presvedčených, že sa ešte stále realizuje. Keďže udržiavanie tradícií súvisí predovšetkým s tým, aby sa našli mladí ľudia, ktorí by mali záujem sa od starších obyvateľov naučiť a udržiavať tieto zvyky je naozaj potrebná dlhoročná realizácia tohto projektu.

Obec Lipovany pôsobí v mikroregióne Velické jazerá a takisto je súčasťou geoparku Novohrad – Nógrad je pre obyvateľov dôležité aby mali prehľad a možnosť zúčastňovať sa športových a kultúrno – spoločenských podujatí nielen v samotnej obci ale aj v rámci týchto združení. Avšak podľa 58,5% respondentov sa počas obdobia rokov 2007-2013 obci nepodarilo aktívnejšie zapojiť do týchto aktivít v rámci vyššie uvedených združení.

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Legenda: a – projekt sa už realizoval celý, alebo niektoré aktivity, b – v súčasnom období sa stále realizuje, c – vôbec sa nerealizoval, d – je pripravený pre realizáciu, e – neviem odpovedať

Obrázok 39 Realizácia projektov z PHSR 2007-2013 IV. časť (v%)

5. SWOT ANALÝZA

Analýza SWOT pomáha zamerať pozornosť na kľúčové oblasti vo vnútri obce. Mala by sa aktívne používať pri budovaní silných stránok obce, odstraňovaní jej slabých stránok alebo ich akceptovaní (pokiaľ ich nie je možné odstrániť), využívaní príležitostí a vyrovnaní sa s rizikami vonkajšieho prostredia. SWOT analýza je základným dokumentom a východiskom pre tvorbu stratégie obce. Ak majú byť strategické oblasti obsiahnuté v strategickom pláne obce efektívne, mali by byť postavené na silných stránkach, využiť prednosti príležitostí, a na druhej strane minimalizovať alebo pokúsiť sa odstrániť slabé stránky a riziká

S – strenght/silné stránky, W – weakness/slabé stránky, O – opportunity/ príležitosti, T – threat/riziká). S – W analýza predstavuje rozbor vnútorných faktorov organizácie, O – T analýza sa zameriava na vonkajšie prostredie.

Tabuľka 20 SWOT analýza obce Lipovany

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • silné väzby na nodálny región Lučenec • blízkosť pólov rozvoja regionálneho charakteru • optimálne podmienky pre poľnohospodársku činnosť • chránený prírodný útvar Lipovianske pieskovce a skamenelý strom • pokojný štýl života • návrat mladých obyvateľov do obce • aktívny a dynamický starosta obce podporujúci všestranný rozvoj • aktívni poslanci OZ • dobrá spolupráca medzi starostom a poslancami OZ • organizovanie pravidelných kultúrno – spoločenských podujatí pre obyvateľov obce • záujem samosprávy podporovať podnikateľskú činnosť v obci (výhodný prenájom obecných priestorov) • hospodárenie obce s minimálnym úverovým zaťažením • spolupráca Agro Rapovce s obcou • dostačujúca napojenosť na autobusovú dopravu • existencia PZ Kalonda a MO Matice Slovenskej v obci • záujem obyvateľov o verejné dianie, • obec otvorená voči príst'ahovalcom • veľmi dobré susedské vzťahy • obec sa snaží získavať nenávratné finančné prostriedky z EÚ a iných zdrojov • obec je súčasťou geoparku Novohrad – Nógrad 	<ul style="list-style-type: none"> • nepriaznivá vzdelanostná úroveň obyvateľov • kvalifikačná štruktúra obyvateľov jednostranne zameraná na poľnohospodárstvo • klesajúci počet obyvateľov obce • starnutie obyvateľov v obci • nevyhovujúce priestory pre činnosť záujmových klubov • malá aktivita a absencia záujmových združení v obci • absentujúca ponuka pracovných príležitostí priamo v obci • slabá podnikateľská aktivita v obci • absencia väčších firiem v obci vytvárajúcich pracovné príležitosti • monoštruktúrne orientovaná ekonomická základňa obce zameraná na poľnohospodárstvo • vysoká denná odchádzka obyvateľov za prácou mimo obce • absentujúci rozvoj služieb • absencia zdravotníckych služieb v obci • absencia terénnych sociálnych služieb pre seniorov v obci • nerozvinutá sieť obchodných služieb • časť 30% miestnych komunikácií v zlom stave • absencia chodníkov • absencia kanalizácie • absencia vodovodu • likvidácia odpadových vôd do žump a znečisťovanie podzemných vôd • obec nevyužíva možnosť zvýšenia vlastných príjmov cez výraznejšie zvýšenie sadzieb za pôdu u právnických osôb • absencia finančných prostriedkov na investičný rozvoj • vysoké výdavky na činnosť samosprávy a nízke výdavky na sociálne služby obyvateľov • absencia trvalého a plnohodnotného zberného dvora • niektoré obecné budovy v havarijnom stave resp. schátralé • web-stránka obce nie je pravidelne aktualizovaná
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • blízka lokalizácia aquaparku v Rapovciach • aktivovanie ľudského potenciálu ďalším vzdelávaním • zvýšiť aktivitu obyvateľov združovať sa do záujmových organizácií • rozvoj služieb • vytváranie motivačných podmienok pre miestnych podnikateľov 	<ul style="list-style-type: none"> • nezáujem mladších generácií o záujmovú činnosť • nedostatok finančných prostriedkov pre financovanie aktivít záujmových združení • zhoršujúca sa kúpyschopnosť a solventnosť obyvateľov (obmedzené možnosti podnikat') • zhoršujúca sa ekonomická situácia obyvateľov (rast nezamestnanosti)

<ul style="list-style-type: none"> • zvýšenie zapojenosti v rámci budovania partnerstiev v okolí • rozvoj vidieckeho cestovného ruchu • rastúci dopyt po zážitkovej turistike • oživenie tradičných remesiel • zlepšenie spolupráce obce a miestnych podnikateľov • rozšíriť domácu a cezhraničnú spoluprácu • pokračovať v rekonštrukcii a modernizácii obecných objektov • zrealizovať komasáciu pôdy • zabezpečenie základnej zdravotnej starostlivosti • dobudovanie verejnej kanalizácie • vytvorenie izby tradícií a zvykov • intenzívna a cieľená motivácia mládeže pre záujmovú činnosť • vytváranie priestorov pre záujmové organizácie pôsobiace v obci • budovanie malých domových ČOV • dobudovanie vodovodu • zosúladiť rozpočet obce vo vzťahu k aktualizovanému PHSR 	<ul style="list-style-type: none"> • obmedzené finančné prostriedky na väčšie investičné aktivity • zníženie výdavkov z rozpočtu na športovú a kultúrno – spoločenskú činnosť • obmedzené podmienky pre získavanie väčších investičných úverov • nedostatok finančných prostriedkov na investičnú činnosť v oblasti budovania súčastí technickej infraštruktúry • nelegálne skládky v príľahlom lese • anonymita na vidieku (nedostatočná integrita príst'ahovalcov) • nevysporiadané majetkové vzťahy k pozemkom • zvyšovanie počtu sociálno-patologických javov u mladej generácie
---	--

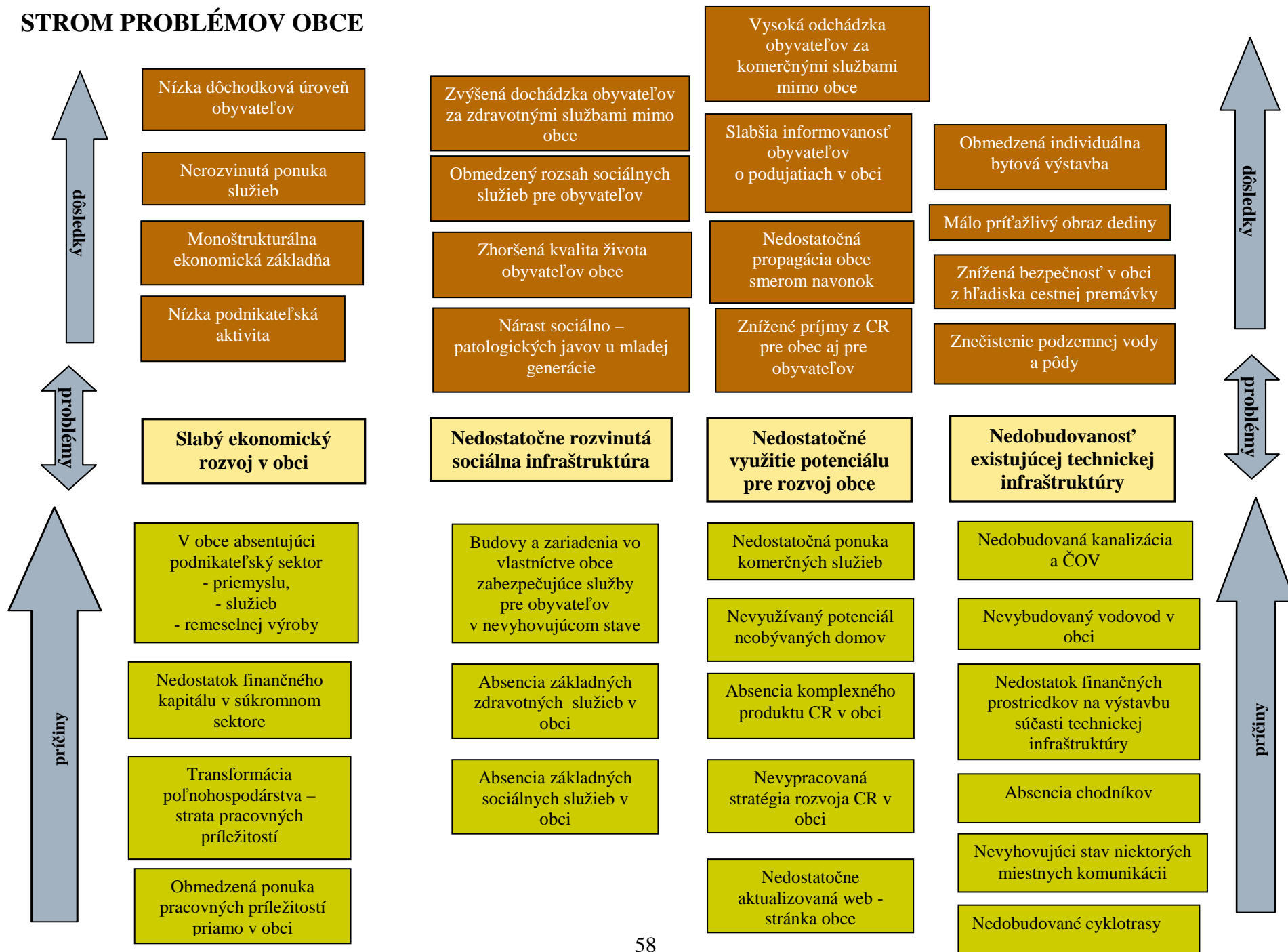
6. STROM PROBLÉMOV OBCE LIPOVANY

Ako je možné vidieť zo SWOT analýzy, v obci sme identifikovali niekoľko problémov, ktoré však nie je možné vyriešiť naraz a hneď z dôvodu finančných, personálnych a technických limitov. Strategické plánovanie rozvoja obce sa preto zakladá na vyselektovaní a riešení prioritných problémov. Pre stanovenie kľúčových problémov je použitá metóda zostrojenia stromu problémov a stromu cieľov. Na základe výsledkov dotazníkového prieskumu medzi obyvateľmi ako aj na základe vyhodnoteného PHSR obce za obdobie rokov 2007 – 2013 je možné vyselektovať prioritné problémy. Tieto prioritné problémy sú následne v strome problémov prepojené s príčinami (čo ich spôsobuje) a následkami (čo je výsledkom ich prítomnosti). Takéto hierarchizovanie problémov umožní vyselektovať prioritné oblasti, v ktorých by obec mala a chce intervenovať, aby dosiahla zlepšenie stavu a celkový rozvoj. Strom problémov sa teda skladá z príčin, ktorých výsledkom sú problémy a z následkov, ktoré prinášajú identifikované problémy v obci. Ak sa podarí obci odstrániť príčiny problémov, tým pádom dokáže vyriešiť celý problém resp. minimalizovať ho na najnižšiu možnú mieru.

Stratégia obce vychádza zo stromu cieľov, ktorý je pozitívnym zrkadlovým obrazom stromu problémov. Problém vyjadruje súčasný negatívny stav, kým cieľ vyjadruje očakávané zlepšenie stavu. Strom cieľov je teda postavený na opatreniach, resp. vecných cieľoch, ktorých naplnením sa zlepšuje stav v prioritných oblastiach, čím sa v konečnom dôsledku

dosiahne celkový rozvoj obce – strategický cieľ. Naplnením strategického cieľa sa obec snaží čiastočne naplniť víziu o obci, ktorá by mala byť dosiahnutá v dlhodobom horizonte.

STROM PROBLÉMOV OBCE

7. ROZVOJOVÁ VÍZIA

Rozvoj obcí je proces nepretržitý v čase. Vyžaduje si nielen veľa finančných prostriedkov, ale i partnerskú spoluprácu všetkých, ktorí sa na rozvoji podieľajú. Sú to predovšetkým miestni podnikatelia, miestna samospráva, inštitúcie štátnej správy sídlia v obci, záujmové združenia i samotní obyvatelia ochotní dobrovoľne sa podieľať na rozvoji svojej obce.

Za koordináciu spolupráce všetkých, ktorí do rozvojového procesu vstupujú zodpovedá miestna samospráva prezentovaná starostom a poslancami miestneho zastupiteľstva.

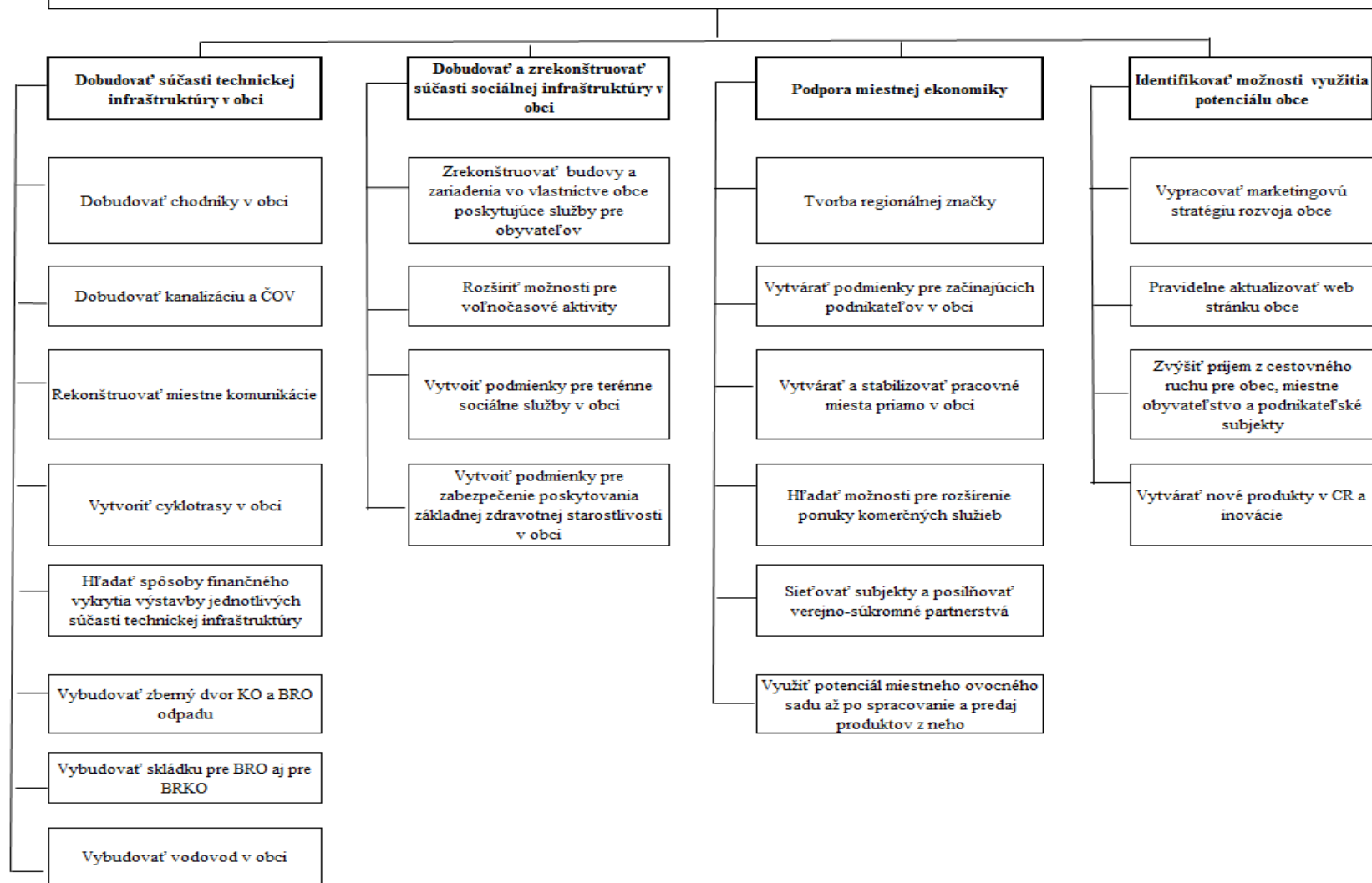
Rozvojová vízia bola formulovaná za spoluúčasti občanov, miestnych podnikateľov, zástupcov záujmových združení a samosprávneho manažmentu obce Lipovany.

Rozvojová vízia je „najlepšou predstavou“ o obci všetkých, ktorí v obci bývajú, podnikajú a pôsobia.

Vízia obce

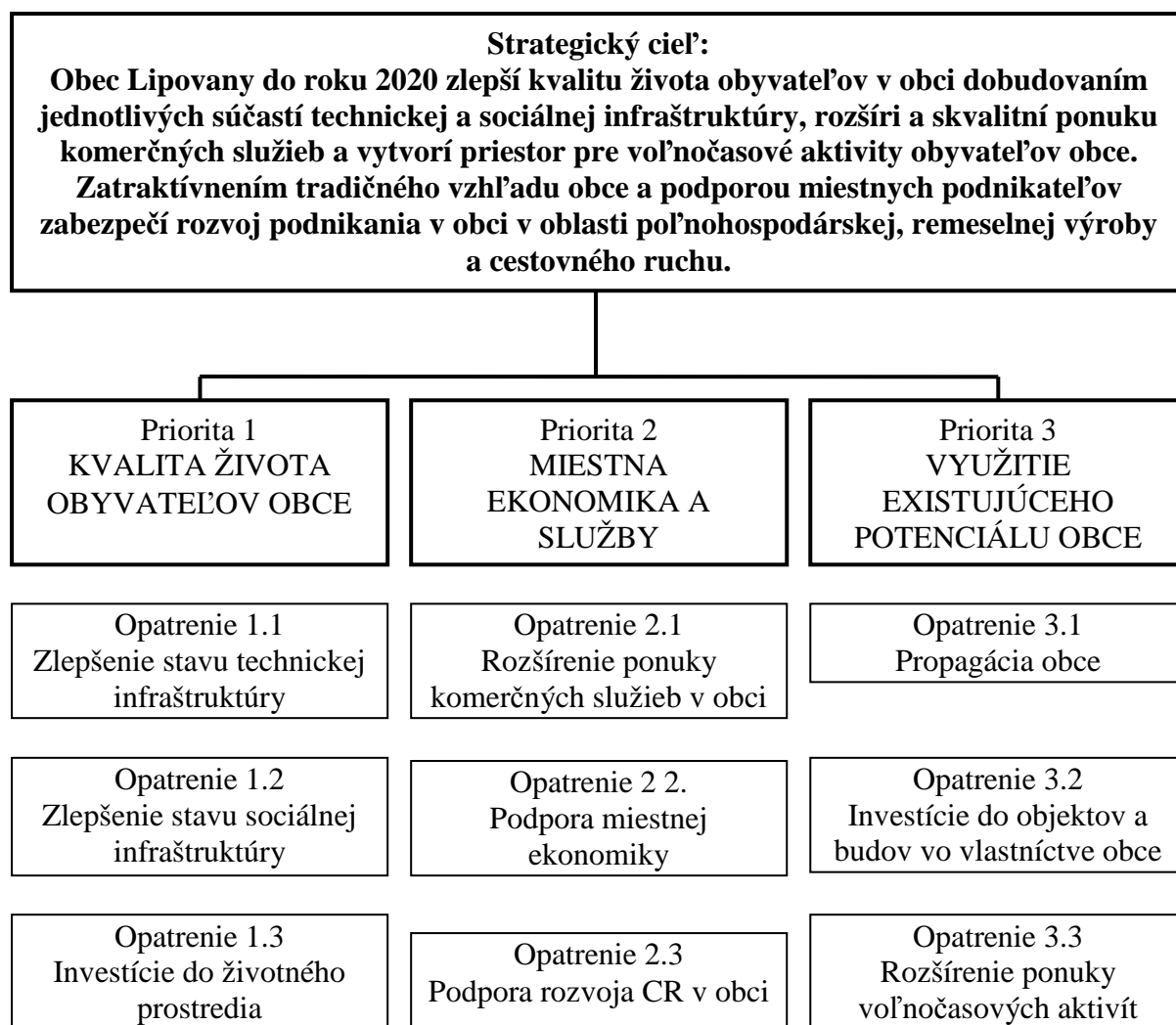
„LIPOVANY – MÔJ DOMOV A PRACOVISKO

pretože bude priestorom pre pohodlné bývanie svojich občanov, s dostupnými službami, stabilným územím s perspektívnymi ekonomickými aktivitami, poskytujúce dostatok pracovných príležitostí pre jeho obyvateľov, kultúrnou krajinou s kvalitným životným prostredím, atraktívna pre jej obyvateľov, ako aj pre návštevníkov obce

8. STRATEGICKÉ, ŠPECIFICKÉ A VECNÉ CIELE OBCE LIPOVANY

Rozvojovú víziu obce možno uskutočniť prostredníctvom naplnenia strategických cieľov. Tieto reprezentujú prioritné oblasti, do ktorých sa bude koncentrovať v budúcnosti úsilie miestnych ľudí, ich čas ako i prístup k financiám.

Aby bol naplnený strategický cieľ, v nasledujúcich 7 rokoch sa budú intervencie realizovať v troch prioritách a 9 opatreniach. Tieto prioritné oblasti vychádzajú z realizovanej analýzy zdrojov a problémovej analýzy. V nasledujúcej časti dokumentu sú bližšie predstavené jednotlivé priority a ich vecné ciele – opatrenia.

PRIORITA 1 KVALITA ŽIVOTA OBYVATEĽOV OBCE

Špecifický cieľ priority 1 je *Zabezpečiť podmienky zo strany obce pre bývanie obyvateľov v obci prostredníctvom dobudovania jednotlivých súčastí technickej a sociálnej infraštruktúry a tým zlepšiť stav životného prostredia v obci*

Odôvodnenie: Každá obec nevynímajúc Lipovany sa snaží pre svojich obyvateľov zabezpečiť komplexnú občiansku vybavenosť, tak aby výsledkom boli vhodné podmienky na bývanie a bezpečnosť obyvateľov obce. Obec Lipovany síce patrí medzi malé obce v rámci Banskobystrického kraja, no napriek tomu sa obec rozhodla, že v najbližšom období rokov 2013-2020 bude investovať do zlepšenia stavu občianskej vybavenosti, aby zabezpečila vhodné podmienky pre bývanie pre svojich obyvateľov.

Opatrenie 1.1 Zlepšenie stavu technickej infraštruktúry

Obec Lipovany nemá komplexne vybudovanú technickú infraštruktúru, preto sa opatrenia budú týkať predovšetkým dobudovania jednotlivých súčastí technickej infraštruktúry v obci.

Indikatívny zoznam projektov:

- dobudovať chodníky v obci
- dobudovať kanalizáciu
- dobudovať ČOV
- rekonštruovať miestne komunikácie
- vytvoriť cyklotrasy v obci
- vybudovať vodovod v obci

Opatrenie 1.2 Zlepšenie stavu sociálnej infraštruktúry

Obec Lipovany napriek tomu, že je malou obcou by v budúcnosti chcela zlepšiť kvalitu života obyvateľov obce z pohľadu zabezpečenia služieb z oblasti sociálnej, zdravotnej aj voľnočasových aktivít.

Indikatívny zoznam projektov:

- zrekonštruovať budovy a zariadenia vo vlastníctve obce poskytujúce služby pre obyvateľov
- rozšíriť možnosti pre voľnočasové aktivity
- vytvoriť podmienky pre zabezpečovanie poskytovania základnej starostlivosti v obci (tzv. mobilná ambulancia - všeobecný lekár 1x do týždňa)
- vytvoriť podmienky pre terénne sociálne služby v obci (výdaj obedov pre seniorov, resp. donášky stravy pre seniorov)
- vytvoriť podmienky pre prevádzku predškolského zariadenia v obci

Opatrenie 1.3 Investície do životného prostredia

V rámci tohto opatrenia budú aktivity zamerané predovšetkým na odpadové hospodárstvo, protierózne opatrenia a tiež projekty energetickej efektívnosti budov. V roku 2011 sa v obci v dôsledku dažďov začal zosúvať svah, ktorý ohrozoval obyvateľov obce, preto by obec mala byť v budúcnosti pripravená na takéto udalosti. Lipovianske pieskovce priťahujú aj pozornosť turistov, čo prináša so sebou aj tlak na tvorbu odpadu v obci, preto sa obec v nasledujúcom programovom období zamiera aj na túto oblasť. Ďalej sa obec rozhodla investovať aj do úspory energie, čím sa šetria nielen náklady, ale pozitívne to ovplyvňuje aj životné prostredie obce.

Indikatívny zoznam aktivít

- Vybudovať zberný dvor pre KO a BRO odpad
- Vybudovať skládku pre BRO aj BRKO
- Identifikovať a likvidovať čierne skládky
- Prevencia pred zosuvmi pôdy
- Využívanie obnoviteľných zdrojov v obci
- Realizovať projekty týkajúce sa energetickej efektívnosti budov

PRIORITA 2 MIESTNA EKONOMIKA A SLUŽBY

Špecifický cieľ priority 2 je podporiť rozvoj miestnej ekonomiky aj prostredníctvom vytvárania vlastných produktov a zároveň rozšíriť ponuku komerčných služieb v obci nielen pre domácich obyvateľov ale aj návštevníkov obce.

Odôvodnenie: Obec Lipovany má dlhodobú históriu v oblasti poľnohospodárstva a predovšetkým rastlinnej výroby. Existujúce ovocné sady v obci dávajú priestor pre ich využitie a vytváranie domácich produktov, čím sa podporí aj zamestnanosť obyvateľov priamo v obci. A keďže obec je aj súčasťou geoparku Novohrad – Nógrad a má aj vlastné prírodné atraktivity, ďalší rozvoj obce bude zameraný aj na oblasť cestovného ruchu.

Opatrenie 2.1 Rozšírenie ponuky komerčných služieb v obci

Toto opatrenie je zamerané na rozšírenie ponuky komerčných služieb nielen pre obyvateľov obce ale aj pre návštevníkov obce.

Indikatívny zoznam aktivít

- Vytvárať podmienky pre ďalšie služby v obci (pošta – partner)
- Vybudovať ubytovacie kapacity
- Vybudovať stravovacie kapacity
- Rozširovať komunikačné a informačné kanály obce

Opatrenie 2.2 Podpora miestnej ekonomiky

Z analýzy prostredia obce vyplynulo, že obec sa už v minulosti orientovala predovšetkým na poľnohospodársku výrobu a remeselné činnosti. Preto sa aj v súčasnom období obec chce vrátiť k tejto činnosti, avšak uvedomuje si aj skutočnosť, že je potrebné prinášať inovácie a sieťovať subjekty podnikajúce nielen v oblasti poľnohospodárstva ale aj remeselných činností. Tvorbou a následným poskytovaním lokálnych produktov sa vytvára priestor pre zvyšovanie zamestnanosti v obci, obyvatelia si zabezpečia zvyšovanie svojich príjmov, čím sa v konečnom dôsledku zvýši aj ich dopyt po tovaroch a službách.

Indikatívny zoznam aktivít

- Podporiť podnikanie prostredníctvom využívania obecného majetku
- Sieťovanie a inovácie v podnikaní
- Podporovať celoživotné vzdelávanie v oblasti výroby a služieb
- Tvorba regionálnej značky
- Využívanie ovocného sadu na tvorbu vlastných produktov a ich následný predaj

Opatrenie 2.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu v obci

Keďže obec Lipovany má potenciál využiteľný v cestovnom ruchu (Lipovianske pieskovce, súčasť geoparku) má silné predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu. Preto sa obec v najbližšom období bude zameriavať aj na aktivity spojené s rozvojom cestovného ruchu.

Indikatívny zoznam aktivít

- Vytvoriť komplexný produkt CR
- Rozvoj cykloturistiky v obci

PRIORITA 3 VYUŽITIE EXISTUJÚCEHO POTENCIÁLU OBCE

Špecifický cieľ priority 3 je *využiť existujúci potenciál obce s dôrazom na zachovanie tradičného vzhl'adu obce a vytvoriť priestor pre sebarealizáciu obyvateľov obce vo voľnom čase.*

Odôvodnenie: Obec Lipovany má okrem prírodných predpokladov aj bohatú históriu, Preto je dôležité, aby sa predovšetkým mladšia generácia snažila tradície uchovávať a rozvíjať a propagovať ich. Pre sebarealizáciu obyvateľov predovšetkým vo voľnom čase, chce obec využiť predovšetkým svoje objekty a budovy, v ktorých sa bude snažiť rozširovať ponuku voľnočasových aktivít pre obyvateľov obce.

Opatrenie 3.1 Propagácia obce

Pokiaľ sa chce obec zviditeľniť a prilákať nových obyvateľov, ale aj návštevníkov, musí investovať aj do marketingu obce. Preto sa obec rozhodla v nasledujúcom období venovať sa aj tejto problematike.

Indikatívny zoznam aktivít

- Vypracovať marketingovú stratégiu rozvoja obce
- Pravidelne aktualizovať web stránku obce

Opatrenie 3.2 Investície do objektov a budov vo vlastníctve obce

Pokiaľ chce obec zabezpečiť podmienky pre sebarealizáciu svojich obyvateľov, musí investovať finančné prostriedky do svojich budov a objektov, aby mohli slúžiť obyvateľom

ale aj návštevníkom obce. Preto obec plánuje realizovať tieto projekty v nasledujúcom programovom období.

Indikatívny zoznam aktivít

- Zateplenie budovy OcÚ
- Rekonštrukcia drobnej architektúry v obci (smetné koše, autobusové zástavky)
- Zateplenie budovy kultúrneho domu

Opatrenie 3.3 Rozšírenie ponuky voľnočasových aktivít

Obyvatelia v obci sú aktívni nielen v športových, ale aj ďalších voľno časových aktivitách, pre ktoré je nutné zabezpečiť obcou priestory a vhodné podmienky. Preto toto opatrenie sa bude zameriavať na vytváranie podmienok pre rozširovanie ponuky voľnočasových aktivít obyvateľov obce.

Indikatívny zoznam aktivít

- Vybudovanie športovísk
- Vybudovanie priestorov pre aktivity záujmových združení

9. PRIEMET ZÁVÄZNEJ ČASTI PROGRAMU ROZVOJA HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA BANSKOBYSSTRICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lipovany v analytickej časti poukazuje na súčasnú úroveň obce. V návrhovej časti predkladá strategické, špecifické a vecné rozvojové ciele obce. Obec Lipovany je súčasťou Banskobystrického vyššieho územného celku a NUTS II Stredné Slovensko. Preto jej strategické, špecifické a vecné rozvojové ciele sú zosúladené so strategickými cieľmi uvádzanými v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja. Tým sa dosiahne rozvojová kontinuita obce s celým regiónom. Banskobystrický samosprávny kraj má vypracovaný Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2007 – 2013, ktorý bol naposledy aktualizovaný v roku 2011. V súčasnom období kraj nedisponuje Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja na obdobie rokov 2013 - 2020, preto bude priemet urobený s aktualizovaným PHSR 2007 – 2013 a v prípade, že

Banskobystrický kraj bude mať vypracovaný nový Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja bude priemet upravený.

Kompatibilita a priemet Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lipovany s Programom rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja:

Priorita 1 ***Kvalita života obyvateľov obce*** spolu s tromi opatreniami sú kompatibilné s:

Prioritnou osou 1 – Rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov

Priorita 1.2: Zvýšenie kvality materiálno-technických podmienok škôl a školských

Zariadení

Opatrenie 1.2.1 Modernizácia a rekonštrukcia škôl a školských zariadení

Priorita 1.12: Podpora kvalitného, efektívneho, heterogénneho a flexibilného poskytovania sociálnych služieb v kraji

Opatrenie 1.12.3 Vytvorenie podmienok pre zavádzanie progresívnych foriem poskytovania sociálnych služieb a moderných foriem sociálnej práce, rehabilitačných a terapeutických metód

Opatrenie 1.12.4 Zvyšovanie kvality poskytovania sociálnych služieb

Priorita 1.13: Rozvoj terénnych sociálnych služieb a sociálnej práce v teréne

Opatrenie 1.13.1 Vytvorenie efektívneho systému sociálneho poradenstva, sociálnej prevencie a terénnej sociálnej práce

Opatrenie 1.13.2 Rozvoj terénnych sociálnych služieb s cieľom zabezpečenia ich dostupnosti

Priorita 1.14: Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov v sociálnej oblasti a ich motivácia

Opatrenie 1.14.1 Vytvorenie systému celoživotného vzdelávania zamestnancov

Opatrenie 1.14.2 Zabezpečovanie osvetových a vzdelávacích aktivít pre aktérov v sociálnej oblasti

Priorita 1.15: Viac zdroje financovania sociálnych služieb

Opatrenie 1.15.1 Podpora verejno-súkromných partnerstiev pri zabezpečovaní sociálnych služieb

Opatrenie 1.15.2 Získavanie súkromných, grantových, európskych a iných finančných zdrojov a zvyšovanie ich podielu na financovaní

Priorita 1.16: Financovanie kvalitnej a efektívnej zdravotnej starostlivosti v kraji

Opatrenie 1.16.1 Optimalizácia ambulantnej, ústavnej a špecializovanej siete, ktorá bude zodpovedať potrebám občanov

Priorita 1.19: Zvyšovanie komunikácie, spolupráce, informovanosti a osobnej zodpovednosti za zdravie

Opatrenie 1.19.4 Podpora komunitných aktivít vedúcich k zvýšeniu zdraviu prospešnej pohybovej aktivity a zmene stravovacích návykov

Priorita 1.23: Revitalizácia sídiel

Opatrenie 1.23.1 Podpora lazničkeho osídlenia s dôrazom na dobudovanie infraštruktúry

Opatrenie 1.23.2 Podpora spoločenských a športových aktivít pre deti a dospelých

Prioritnou osou 4 - Doprava

Priorita 4.1: Modernizácia a rozvoj cestnej infraštruktúry

Opatrenie 4.1.6 Zabezpečenie systematickej údržby a opravy pozemných komunikácií

Opatrenie 4.1.9 Budovanie cyklistických trás a budovanie cestnej infraštruktúry s ohľadom na rozvoj nemotorovej dopravy

Opatrenie 4.1.10 Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií a ich debarierizácia

Prioritnou osou 6 – Životné prostredie

Priorita 6.1: Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd

Opatrenie 6.1.1 Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodou

Opatrenie 6.1.2 Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd

Priorita 6.4: Odpadové hospodárstvo

Opatrenie 6.4.1 Podporovanie aktivít v oblasti separovaného zberu

Opatrenie 6.4.2 Podporovanie aktivít na zhodnocovanie odpadov

Opatrenie 6.4.3 Nakladanie s nebezpečnými odpadmi spôsobom priaznivým pre životné prostredie

Priorita 2 *Miestna ekonomika a služby* spolu s tromi opatreniami sú kompatibilné s:

Prioritnou osou 1 – Rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov

Priorita 1.1: Podpora rozvoja ľudských zdrojov

Opatrenie 1.1.6 Podpora vzdelávania v oblasti cestovného ruchu a výučby cudzích jazykov

Priorita 1.7: Ochrana, obnova a revitalizácia pamiatkového fondu a dobudovanie kultúrnej infraštruktúry (neživá kultúra)

Opatrenie 1.7.3 Podpora obnovy a revitalizácie pamiatkových objektov slúžiacich pre potreby cestovného ruchu (reštaurácie, ubytovacie zariadenia, budovy pre voľnočasové aktivity a iné)

Opatrenie 1.7.5 Zachovanie a rozšírenie infraštruktúry pre rozvoj kultúry (kultúrne domy, kiná, divadlá, budovy knižníc, múzeí, galérií, hvezdární a pod.)

Opatrenie 1.7.9 Rekonštrukcia remeselných dvorov, obnova tradičných remeselných postupov a remeselných výrob s prihliadnutím na špecifiká jednotlivých miest a obcí

Priorita 1.8: Ochrana kultúrneho dedičstva a rozvoj kultúrnych aktivít a služieb (živá kultúra)

Opatrenie 1.8.4 Zvyšovanie vzdelanosti, vedomostí a zručností pre rozvoj miestnej výroby so zameraním na ľudovoumeleckú výrobu a zachovanie tradičných výrobných postupov prostredníctvom celoživotného vzdelávania

Priorita 1.9: Spolupráca a propagácia v oblasti kultúry

Opatrenie 1.9.12 Tvorba a ponuka komplexných produktov v súčinnosti so subjektmi cestovného ruchu (napr. Zlatá banská cesta a iné)

Priorita 1.11: Skvalitnenie materiálno-technického vybavenia kultúrnych inštitúcií BBSK

Opatrenie 1.11.1 Kvalitatívne a kvantitatívne dobudovanie materiálno-technických podmienok a vybavenosti kultúrnych inštitúcií

Opatrenie 1.11.2 Modernizácia a rekonštrukcia kultúrnych inštitúcií, vytváranie atraktívnejšieho prostredia pre návštevníkov kultúrnych inštitúcií

Priorita 1.24: Budovanie rovnováhy medzi ponukou a dopytom na trhu práce

Opatrenie 1.24.1 Podpora vytvárania nových pracovných miest s vysokou pridanou hodnotou

Prioritnou osou 2 - Ekonomický rozvoj, podpora investícií a inovácií

Priorita 2.1: Rozvoj znalostnej ekonomiky a inovácií

Opatrenie 2.1.7 Podpora vzniku nových inovatívnych firiem

Priorita 2.2: Zvyšovanie konkurencieschopnosti výroby a služieb

Opatrenie 2.2.1 Podpora podnikateľských aktivít s vysokým podielom pridanej hodnoty

Opatrenie 2.2.2 Podpora malých a stredných podnikateľov

Opatrenie 2.2.3 Podpora zavádzania nových technológií do výroby

Opatrenie 2.2.6 Podpora predaja kvalitných domácich výrobkov formou osvetu a propagácie u slovenských spotrebiteľov

Priorita 2.3: Rozvoj podnikateľských aktivít využívajúcich suroviny nachádzajúce sa v regióne

Opatrenie 2.3.3 Podpora rozvoja potravinárskej výroby a bioproduktov

Prioritnou osou 7 - Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka

Priorita 7.1: Podpora súladu produkcie agrosektora s potenciálom krajiny

Opatrenie 7.1.5 Modernizácia poľnohospodárskych podnikov a spracovateľských kapacít

Opatrenie 7.1.6 Budovanie kapacity na spracovanie produktov ekologického poľnohospodárstva

Opatrenie 7.1.7 Zavádzanie inovácií, nových metód a nástrojov práce v poľnohospodárskych, potravinárskych a lesníckych podnikoch pre zvýšenie ich efektívnosti

Priorita 7.2: Zlepšenie kvality životného prostredia a krajiny

Opatrenie 7.2.5 Dodržiavanie vhodných poľnohospodárskych a lesníckych postupov šetrných k životnému prostrediu

Priorita 7.3: Zvyšovanie kvality života na vidieku a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva

Opatrenie 7.3.2 Dobudovanie miestnej infraštruktúry, revitalizácia majetku obce a objektov ľudovej architektúry pri zachovaní identity obce

Opatrenie 7.3.3 Dobudovanie infraštruktúry a servisných služieb pre zvýšenie atraktivity, podporu rozvoja spolupráce a podnikania

Opatrenie 7.3.4 Vzdelávanie, poradenstvo, nadobúdanie nových zručností a zvyšovanie odbornosti a kvalifikovanosti pre oživenie ekonomiky vidieka

Opatrenie 7.3.5 Diverzifikácia výrobných činností a vytváranie nových pracovných miest na báze využitia miestnych potenciálov, zdrojov a hodnôt

Opatrenie 7.3.7 Podpora remesiel na báze miestnych tradícií a prírodných zdrojov

Opatrenie 7.3.10 Poskytovanie lepších priestorov pre podnikateľské dielne remeselných výrobcov a umelcov na vidieku

Prioritnou osou 3 – Cestovný ruch

Priorita 3.1: Využitie a ochrana kultúrneho dedičstva a zvýšenie identity prostredia

Opatrenie 3.1.1 Rozšíriť ponuku siete turistických informačných centier ich napojením na kultúrne inštitúcie

Opatrenie 3.1.2 Podporiť rozvoj poznávacieho cestovného ruchu využívaním kultúrneho dedičstva pri zachovaní pôvodnej architektúry a rozvoji osídlenia

Opatrenie 3.1.5 Podporiť zvýšenie identity prostredia a vidieckeho rázu obcí

Priorita 3.2: Rozvoj trvalo udržateľného cestovného ruchu s akcentom na kvalitu služieb

Opatrenie 3.2.3 Rozšíriť ponuku služieb pre návštevníkov

Opatrenie 3.2.5 Akčné plánovanie rozvoja cestovného ruchu rozvinúť do úrovne mikrodestinácií a cieľových miest

Priorita 3: Podpora mikro-, malého a stredného podnikania v cestovnom ruchu, kúpeľníctve a doplnkových službách cestovného ruchu

Opatrenie 3.3.1 Skvalitniť komplex poskytovaných služieb obyvateľom a návštevníkom kraja

Opatrenie 3.3.2 Dobudovať objekty supraštruktúry cestovného ruchu s cieľom skvalitnenia štandardu poskytovaných služieb

Opatrenie 3.3.3 Budovať nové objekty s kvalitou zodpovedajúcou hornatému prostrediu kraja a s primeranou kvalitou poskytovaných služieb

Priorita 5: Budovanie modelov rozvoja obcí

Opatrenie 3.5.1 Vytvoriť modely pre budovanie supraštruktúry cestovného ruchu – špeciálne

pre malé a stredne veľké obce – v týchto oblastiach: vzdelávanie, finančné rámce, rozvíjanie atrakcií, infocesty a budovanie ubytovacích kapacít v kategórii ubytovanie na súkromí vo všetkých typoch tried

Priorita 7: Rast zamestnanosti realizáciou programu podpory mikro-, malého a stredného podnikania, zvýšenie podielu samostatne zárobkovo činných osôb

Opatrenie 3.7.1 Vytvárať pracovné príležitosti v cestovnom ruchu

Priorita 9: Podporiť rozvoj sociálneho cestovného ruchu

Opatrenie 3.9.2 Podporiť budovanie infraštruktúry cestovného ruchu

Opatrenie 3.9.3 Podporiť rozširovanie ponuky cenovo prístupného ubytovania

Priorita 3 ***Využitie existujúceho potenciálu obce*** spolu s troma opatreniami sú kompatibilné s:

Prioritnou osou 1 – Rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov

Priorita 1.7: Ochrana, obnova a revitalizácia pamiatkového fondu a dobudovanie kultúrnej infraštruktúry (neživá kultúra)

Opatrenie 1.7.3 Podpora obnovy a revitalizácie pamiatkových objektov slúžiacich pre potreby cestovného ruchu (reštaurácie, ubytovacie zariadenia, budovy pre voľnočasové aktivity a iné)

Priorita 1.9: Spolupráca a propagácia v oblasti kultúry

Opatrenie 1.9.4 Využitie kultúry pri prezentácii kraja, miest a obcí

Opatrenie 1.9.7 Budovanie náučných chodníkov a trás, informačných bodov a smerových tabúl viažucim sa k tradičnej kultúre

Opatrenie 1.9.8 Cílená a intenzívna propagácia kultúrnych a historických pamiatok a kultúrnych podujatí (veľtrhy, tlačené materiály, digitálne materiály, internet)

Opatrenie 1.9.11 Dosiahnuť prepojenie kultúrnych podujatí a služieb s aktivitami subjektov cestovného ruchu ako neoddeliteľnej súčasti atraktivity územia kraja

Opatrenie 1.9.12 Tvorba a ponuka komplexných produktov v súčinnosti so subjektmi cestovného ruchu (napr. Zlatá banská cesta a iné).

Priorita 4: Budovanie atrakcií, animácia a reanimácia existujúcich atrakcií

Opatrenie 3.4.1 Zdôrazniť v marketingových aktivitách jedinečnosť existujúcich prírodných atraktivít

Opatrenie 3.4.2 Vytvoriť celoročnú ponuku existujúcich človekom vytvorených atrakcií - historických objektov s ich následným využitím pre animačné aktivity

Opatrenie 3.4.3 Rozšíriť ponuku existujúcich návštevníckych atrakcií - parkov, stredísk voľného času, zábavných parkov pre podporu rozvoja domáceho a aktívneho cestovného ruchu

Opatrenie 3.4.4 Podporovať, rozširovať a financovať atrakcie živej kultúry - festivaly a iné organizované tradičné kultúrne podujatia

Prioritnou osou 5 – Informačná spoločnosť

Priorita 5.1: Informačná gramotnosť

Opatrenie 5.1.1 Podpora projektov na tvorbu digitálneho obsahu v slovenskom jazyku

Priorita 5.3: Široká dostupnosť rýchleho internetu

Opatrenie 5.3.3 Spolupráca a združovanie miest a obcí pri tvorbe projektov

Prioritnou osou 7 - Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka

Priorita 7.3: Zvyšovanie kvality života na vidieku a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva

Opatrenie 7.3.2 Dobudovanie miestnej infraštruktúry, revitalizácia majetku obce a objektov ľudovej architektúry pri zachovaní identity obce

10. PREHLAD PROJEKTOV A PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV OBCE LIPOVANY

Vytýčené ciele v stratégii budú realizované prostredníctvom projektov. Preto je nutné stanoviť si konkrétne aktivity, ktoré sa musia zrealizovať. Nižšie je spracovaný v podobe kariet projektov. Okrem naplánovaných cieľov sa v obci realizujú aj ďalšie aktivity, ktoré v pláne nie sú, ale prispievajú k napĺňaniu stratégie a mali by byť aj vyhodnocované v rámci každoročného monitorovania.

Názov projektu / aktivity	1. Dobudovanie chodníkov v obci
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.1 Zlepšenie stavu technickej infraštruktúry
Cieľ projektu / aktivity	Dobudovanie chodníkov v obci
Stručný popis	Pre zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky budú dobudované chodníky v obci
Cieľová skupina	obyvatelia obce, návštevníci obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	2. Dobudovanie kanalizácie
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.1 Zlepšenie stavu technickej infraštruktúry
Cieľ projektu / aktivity	Dobudovať kanalizáciu v obci
Stručný popis	Dobudovať kanalizáciu v častiach obce kde v súčasnom období nie je

Cieľová skupina	obyvatelia obce, návštevníci obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	3. Dobudovanie ČOV
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.1 Zlepšenie stavu technickej infraštruktúry
Cieľ projektu / aktivity	Dobudovanie ČOV
Stručný popis	Skvalitnenie čistenia odvádzaných vôd
Cieľová skupina	obyvatelia obce, návštevníci obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	4. Rekonštrukcia miestnych komunikácií
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.1 Zlepšenie stavu technickej infraštruktúry
Cieľ projektu / aktivity	Rekonštrukcia miestnych komunikácií
Stručný popis	Pre zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky budú v onci priebežne rekonštruované miestne komunikácie
Cieľová skupina	obyvatelia obce, návštevníci obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	5. Vytvoriť cyklotrasy v obci
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.1 Zlepšenie stavu technickej infraštruktúry
Cieľ projektu / aktivity	Vytvoriť cyklotrasy v obci
Stručný popis	Vytvoriť cyklotrasy v obci a napojiť ich už na existujúce cyklotrasy v regióne
Cieľová skupina	obyvatelia obce, návštevníci obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 – 2020

Názov projektu / aktivity	6. Vybudovanie vodovodu v obci
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.1 Zlepšenie stavu technickej infraštruktúry
Cieľ projektu / aktivity	Vybudovanie lokálneho vodovodu v obci
Stručný popis	Z dôvodu nevyhovujúceho zdroja pitnej vody vybudovať lokálny vodovod v obci spolu s úpravňou vody

Cieľová skupina	obyvatelia obce, návštevníci obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 – 2020

Názov projektu / aktivity	7. Rekonštrukcia budov vo vlastníctve obce poskytujúce služby pre obyvateľov
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.2 Zlepšenie stavu sociálnej infraštruktúry
Cieľ projektu / aktivity	Rekonštruovať obecné budovy, ktoré poskytujú služby pre obyvateľov
Stručný popis	Rekonštruovať obecné budovy a následne v nich vytvárať priestor pre zabezpečovanie služieb obyvateľov
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	8. Rozšírenie možností pre voľnočasové aktivity
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.2 Zlepšenie stavu sociálnej infraštruktúry
Cieľ projektu / aktivity	Vytvoriť priestor v obci pre rozšírenie ponuky voľnočasových aktivít
Stručný popis	Rekonštrukciou budov, ktoré sú vo vlastníctve obce vytvoriť priestor pre realizáciu voľnočasových aktivít obyvateľov obce
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	9. Vytvorenie podmienok pre zabezpečovanie lekárskej starostlivosti v obci
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.2 Zlepšenie stavu sociálnej infraštruktúry
Cieľ projektu / aktivity	Vytvoriť podmienky pre zabezpečovanie poskytovania základnej zdravotnej starostlivosti v obci
Stručný popis	Vytvoriť podmienky na tzv. mobilnú ambulanciu – všeobecný lekár 1x do týždňa
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	10. Vytvoriť podmienky pre terénne sociálne služby v obci
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce

Názov opatrenia	Opatrenie 1.2 Zlepšenie stavu sociálnej infraštruktúry
Cieľ projektu / aktivity	Vytvoriť podmienky pre terénne sociálne služby v obci
Stručný popis	Zabezpečiť podmienky pre donášku stravy pre seniorov, resp. výdaj obedov pre seniorov v obci
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	11. Vytvoriť podmienky pre prevádzku predškolského zariadenia v obci
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.2 Zlepšenie stavu sociálnej infraštruktúry
Cieľ projektu / aktivity	
Stručný popis	Rekonštrukciou budovy, ktoré je vo vlastníctve obce vytvoriť priestor pre prevádzku predškolského zariadenia v obci, resp. vytvoriť podmienky pre súkromný sektor, aby mohol zabezpečiť prevádzku predškolského zariadenia
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany, súkromný sektor
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	12. Vybudovanie zberného dvora pre KO a BRO odpad
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.3 Investície do životného prostredia
Cieľ projektu / aktivity	Vybudovať zberný dvor pre KO a BRO odpad
Stručný popis	Vytvoriť priestor pre obyvateľov obce, kde by mohli odovzdávať triedený komunálny odpad a biologický rozložiteľný odpad
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	13. Vybudovať skládku pre BRO aj BRKO
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.3 Investície do životného prostredia
Cieľ projektu / aktivity	Vybudovať skládku pre BRO aj BRKO
Stručný popis	Vytvoriť priestor pre skládokovanie BRKO aj BRKO v obci
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	14. Identifikácia a likvidácia čiernych skládok v obci
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.3 Investície do životného prostredia
Cieľ projektu / aktivity	Identifikovať a následne likvidovať čierne skládky v obci
Stručný popis	V prípade potreby zabezpečiť kamerový systém na identifikáciu čiernych skládok v obci. Následne sankcionovať pôvodcu skládky a zlikvidovať skládku.
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	15. Prevencia pred zosuvmi pôdy
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.3 Investície do životného prostredia
Cieľ projektu / aktivity	Zabezpečiť protierózne opatrenia.
Stručný popis	V častiach obce, kde dochádza k zosuvom pôdy zabezpečiť protierózne opatrenia.
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	16. Využívanie obnoviteľných zdrojov v obci
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.3 Investície do životného prostredia
Cieľ projektu / aktivity	Využívať vo väčšej miere obnoviteľné zdroje obce
Stručný popis	Na vykurovanie obecných budov využívať viac obnoviteľných zdrojov
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	17. Realizovať projekty týkajúce sa energetickej efektívnosti budov
Názov priority	Priorita 1 Kvalita života obyvateľov obce
Názov opatrenia	Opatrenie 1.3 Investície do životného prostredia
Cieľ projektu / aktivity	Realizovať projekty na zníženie energetickej náročnosti budov
Stručný popis	Zatepliť obecné budovy
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	18. Vytvárať podmienky pre ďalšie služby v obci
Názov priority	Priorita 2 Miestna ekonomika a služby
Názov opatrenia	Opatrenie 2.1 Rozšírenie ponuky komerčných služieb v obci
Cieľ projektu / aktivity	Vytvárať podmienky pre poskytovanie ďalších komerčných služieb v obci
Stručný popis	Vytvoriť aj v spolupráci so súkromným sektorom priestor pre poskytovanie komerčných služieb v obci
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany, súkromný sektor
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	19. Vybudovať ubytovacie kapacity
Názov priority	Priorita 2 Miestna ekonomika a služby
Názov opatrenia	Opatrenie 2.1 Rozšírenie ponuky komerčných služieb v obci
Cieľ projektu / aktivity	Vytvárať ubytovacie kapacity predovšetkým typu ubytovanie na súkromí, alebo typu penzión
Stručný popis	Z neobývaných domov v obci vytvárať ubytovacie kapacity.
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany, súkromný sektor
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	20. Vybudovať stravovacie kapacity
Názov priority	Priorita 2 Miestna ekonomika a služby
Názov opatrenia	Opatrenie 2.1 Rozšírenie ponuky komerčných služieb v obci
Cieľ projektu / aktivity	Rozvoj stravovacích zariadení v obci
Stručný popis	Vytvárať podmienky pre rozvoj stravovacích zariadení
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany, súkromný sektor
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	21. Rozšíriť komunikačné a informačné kanály obce
Názov priority	Priorita 2 Miestna ekonomika a služby
Názov opatrenia	Opatrenie 2.1 Rozšírenie ponuky komerčných služieb v obci
Cieľ projektu / aktivity	Hľadať nové možnosti komunikácie s obyvateľmi a návštevníkmi obce
Stručný popis	Vytvoriť nové komunikačné kanály (napr. obecné noviny, kontaktné informačné miesta pre návštevníkov a pod.).
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany

Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	22. Podporiť podnikanie prostredníctvom využívania obecného majetku
Názov priority	Priorita 2 Miestna ekonomika a služby
Názov opatrenia	Opatrenie 2.2. Podpora miestnej ekonomiky
Cieľ projektu / aktivity	Zvýšiť využívanie obecného majetku na podnikateľské účely
Stručný popis	Umožniť napr. časovo obmedzeným zvýhodneným prenájomom podnikateľským a záujmovým združeniam využívať objekty vo vlastníctve obce na svoju činnosť
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	23. Sieťovanie a inovácie v podnikaní
Názov priority	Priorita 2 Miestna ekonomika a služby
Názov opatrenia	Opatrenie 2.2. Podpora miestnej ekonomiky
Cieľ projektu / aktivity	Podporovať sieťovanie a inovácie v oblasti podnikania
Stručný popis	Vytvárať partnerstvá medzi podnikateľskými subjektmi, alebo medzi obcou a podnikateľskými subjektmi
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany, súkromný sektor
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	24. Podporovať celoživotné vzdelávanie v oblasti výroby a služieb
Názov priority	Priorita 2 Miestna ekonomika a služby
Názov opatrenia	Opatrenie 2.2. Podpora miestnej ekonomiky
Cieľ projektu / aktivity	Vytvárať podmienky pre celoživotné vzdelávanie nilene pre súčasných zamestnancov výroby a služieb, ale aj potenciálnych zamestnancov v tejto oblasti.
Stručný popis	Vzdelávať predovšetkým ohrozené skupiny obyvateľov na trhu práce, tak aby vedeli reflektovať na inovácie v oblasti výroby aj služieb.
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	25. Tvorba regionálnej značky
Názov priority	Priorita 2 Miestna ekonomika a služby

Názov opatrenia	Opatrenie 2.2. Podpora miestnej ekonomiky
Cieľ projektu / aktivity	Vytvoriť regionálnu značku, ktorá by identifikovala produkty vyrobené priamo v obci.
Stručný popis	V spolupráci so súkromným sektorom vytvoriť regionálnu značku produktov vyrábaných v obci.
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany, súkromný sektor
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	26. Využívanie ovocného sadu na tvorbu vlastných produktov a ich následný predaj
Názov priority	Priorita 2 Miestna ekonomika a služby
Názov opatrenia	Opatrenie 2.2. Podpora miestnej ekonomiky
Cieľ projektu / aktivity	Revitalizovať pôvodný ovocný sad v obci
Stručný popis	Revitalizáciou pôvodného ovocného sadu v obci zabezpečiť výrobu vlastných produktov a ich následný predaj
Cieľová skupina	obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany, súkromný sektor
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	27. Vytvoriť komplexný produkt CR
Názov priority	Priorita 2 Miestna ekonomika a služby
Názov opatrenia	Opatrenie 2.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu v obci
Cieľ projektu / aktivity	Vytvoriť podmienky pre dlhšie zotrvanie návštevníkov v obci
Stručný popis	Vytvorením komplexného produktu CR zabezpečiť, aby sa vytvorili podmienky pre návštevníkov, aby mali dôvod zotrvať v obci dlhší čas.
Cieľová skupina	návštevníci obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany, súkromný sektor
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	28. Rozvoj cykloturistiky v obci
Názov priority	Priorita 2 Miestna ekonomika a služby
Názov opatrenia	Opatrenie 2.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu v obci
Cieľ projektu / aktivity	V nadväznosti na rozvoj CR vytvárať podmienky pre rozvoj cykloturistiky
Stručný popis	Vyznačiť cykloturistické cesty, vytvoriť podmienky v obci pre cyklistov (stojany, informačné tabule a pod.)
Cieľová skupina	Obyvatelia obce, návštevníci obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany, súkromný sektor
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	29. Vypracovať marketingovú stratégiu rozvoja obce
Názov priority	Priorita 3 Miestna ekonomika a služby
Názov opatrenia	Opatrenie 3.1 Propagácia obce
Cieľ projektu / aktivity	Vypracovať strategický dokument ako súčasť PR obce
Stručný popis	Vypracovať strategický dokument ako súčasť PR obce
Cieľová skupina	Obyvatelia obce, návštevníci obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	30. Pravidelne aktualizovať web stránku obce
Názov priority	Priorita 3 Využitie existujúceho potenciálu obce
Názov opatrenia	Opatrenie 3.1 Propagácia obce
Cieľ projektu / aktivity	V pravidelných intervaloch aktualizovať informácie uvedené na web stránke.
Stručný popis	Vytvoriť podmienky pre pravidelnú aktualizáciu web stránky obce.
Cieľová skupina	Obyvatelia obce, návštevníci obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	31. Zateplenie budovy OcÚ
Názov priority	Priorita 3 Využitie existujúceho potenciálu obce
Názov opatrenia	Opatrenie 3.2 Investície do objektov a budov vo vlastníctve obce
Cieľ projektu / aktivity	Znížiť energetickú náročnosť budovy OcÚ
Stručný popis	Zatepliť budovu OcÚ
Cieľová skupina	Obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	32. Rekonštrukcia drobnej architektúry v obci
Názov priority	Priorita 3 Využitie existujúceho potenciálu obce
Názov opatrenia	Opatrenie 3.2 Investície do objektov a budov vo vlastníctve obce
Cieľ projektu / aktivity	Udržiavať a upravovať prvky drobnej architektúry v obci
Stručný popis	Údržba smetných košov v obci, lavičiek, autobusovej zastávky a pod.
Cieľová skupina	Obyvatelia obce, návštevníci obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet	

a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	33. Zateplenie budovy kultúrneho domu
Názov priority	Priorita 3 Využitie existujúceho potenciálu obce
Názov opatrenia	Opatrenie 3.2 Investície do objektov a budov vo vlastníctve obce
Cieľ projektu / aktivity	Znížiť energetickú náročnosť budovy kultúrneho domu
Stručný popis	Zatepliť budovu kultúrneho domu
Cieľová skupina	Obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	34. Vybudovanie športovísk
Názov priority	Priorita 3 Využitie existujúceho potenciálu obce
Názov opatrenia	Opatrenie 3.3 Rozšírenie ponuky voľnočasových aktivít
Cieľ projektu / aktivity	Vybudovanie športovísk
Stručný popis	Rozšírenie priestoru pre športové aktivity obyvateľov vybudovaním športovísk
Cieľová skupina	Obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

Názov projektu / aktivity	35. Vytvorenie priestoru pre aktivity záujmových združení
Názov priority	Priorita 3 Využitie existujúceho potenciálu obce
Názov opatrenia	Opatrenie 3.3 Rozšírenie ponuky voľnočasových aktivít
Cieľ projektu / aktivity	Vytvorenie priestoru pre aktivity záujmových združení
Stručný popis	V spolupráci so združeniami vytvárať podmienky pre realizáciu ich aktivít
Cieľová skupina	Obyvatelia obce
Nositeľ projektu	Obec Lipovany, občianske a záujmové združenia
Indikatívny rozpočet a zdroje financovania	
Doba realizácie	2014 - 2020

11 MONITOROVANIE A HODNOTENIE PHSR 2014-2020

Aby bolo možné hodnotiť stratégiu je potrebné sledovať napĺňanie jednotlivých naplánovaných aktivít. Toto je možné sledovať práve v procese monitorovania, kedy sa hodnotí pokrok v napĺňaní jednotlivých cieľov na základe sledovania monitorovacích ukazovateľov. Indikátory umožňujú sledovať pokrok v napĺňaní stratégie. Pre monitorovanie

naplňania opatrení sa používajú indikátory výstupu, pre hodnotenie priorít indikátory výsledku a následne pre naplnenie strategického cieľa sú postavené indikátory dopadu, ktoré hodnotia dlhodobý efekt realizovaných aktivít na celkový rozvoj obce.

Monitorovanie naplňania stratégie prebieha raz ročne, kde sa na konci sledovaného obdobia vypracuje monitorovacia správa, ktorá obsahuje krátky popis aktivít, ktoré sa v obci realizovali počas roka a definovanie ich nadväznosti na stanovenú stratégiu. V správe sa uvádza aj naplňanie stanovených monitorovacích ukazovateľov. Správa by mala slúžiť ako podklad pre ďalšie rozhodovanie a plánovanie. Za spracovanie monitorovacích správ je zodpovedná obec (obecný úrad a starosta), pokiaľ sa obecné zastupiteľstvo nerozhodne inak a nevytvorí komisiu prípadne nezriadi organizáciu, ktorá bude mať na starosti monitorovanie stratégie. Monitorovacie správy budú schvaľované obecným zastupiteľstvom obce na poslednom zastupiteľstve konanom v danom roku.

Na základe hodnotenia stratégie v polovici obdobia, na ktorú je schválený dokument, bude následne aktualizovaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Záverečné hodnotenie celého dokumentu na konci obdobia bude tvoriť základ pre spracovanie nového Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Na tomto hodnotení by sa okrem zastupiteľstva, starostu a pracovníkov obce mali podieľať aj obyvatelia obce kvôli zabezpečeniu objektívneho zhodnotenia situácie.

Úroveň cieľa	Indikátory
Strategický cieľ	Indikátory dopadu Rast počtu obyvateľstva Percento obyvateľov s komplexnou občianskou vybavenosťou a prístupom k verejným službám Príjmy domácností Ročný počet návštevníkov a počet prenocovaní
PRIORITA 1 KVALITA ŽIVOTA OBYVATEĽOV OBCE	Indikátory výsledku Percento obyvateľov využívajúcich nové služby Náklady spojené s údržbou a prevádzkou prvkov technickej infraštruktúry Množstvo TKO odpadu v t/rok Úspešnosť protieróznych opatrení
Opatrenie 1.1 Zlepšenie stavu technickej infraštruktúry	Indikátory výstupu: Dĺžka vybudovanej, resp. zrekonštruovanej kanalizácie Dobudovaná ČOV Dĺžka zrekonštruovaných, resp. dobudovaných miestnych komunikácií,

	<p>chodníkov, cyklochodníkov</p> <p>Dĺžka vybudovaného vodovodu</p> <p>Počet obyvateľov napojených na vodovod</p>
Opatrenie 1.2 Zlepšenie stavu sociálnej infraštruktúry	<p>Indikátory výstupu:</p> <p>Počet obedov vydaných pre seniorov</p> <p>Počet seniorov, ktorí využívajú donášku stravy</p> <p>Mobilná ambulancia</p> <p>Predškolské zariadenie</p> <p>Náklady spojené s údržbou a prevádzkou prvkov sociálnej infraštruktúry</p> <p>Vytváranosť objektov a zariadení pre voľnočasové a športovo-rekreačné aktivity</p>
Opatrenie 1.3 Investície do životného prostredia	<p>Indikátory výstupu</p> <p>Plocha vybudovaného zberného dvora</p> <p>Plocha skládky pre BRO aj BRKO</p> <p>Plocha vyčistených nelegálnych skládok odpadu</p> <p>Počet zrealizovaných projektov protieróznej ochrany, využívania obnoviteľných zdrojov</p> <p>Počet budov so zvýšenou energetickou efektívnosťou</p>
PRIORITA 2 MIESTNA EKONOMIKA A SLUŽBY	<p>Indikátory výsledku</p> <p>Percento obyvateľov a počet návštevníkov využívajúcich nové služby</p> <p>Počet novovytvorených pracovných miest, podnikov</p> <p>Tržby z predaja lokálnej produkcie</p> <p>Počet návštevníkov</p>
Opatrenie 2.1 Rozšírenie ponuky komerčných služieb v obci	<p>Indikátory výstupu</p> <p>Počet ubytovacích zariadení v obci</p> <p>Počet ubytovacích zariadení v obci</p> <p>Počet vytvorených služieb pre špecifické skupiny obyvateľstva (deti, marginalizované skupiny, seniori)</p> <p>Počet projektov zameraných na informačné a komunikačné kanály obce</p>
Opatrenie 2.2 Podpora miestnej ekonomiky	<p>Indikátory výstupu</p> <p>Počet novovytvorených partnerstiev v oblasti podnikania</p> <p>Počet novovytvorených alebo inovovaných produktov a služieb</p> <p>Plocha obnoveného ovocného sadu</p>
Opatrenie 2.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu v obci	<p>Indikátory výstupu</p> <p>Vytvorený komplexný produkt CR</p> <p>Stratégia rozvoja CR v obci</p>
PRIORITA 3 VYUŽITIE EXISTUJÚCEHO POTENCIÁLU OBCE	<p>Indikátory výsledku</p> <p>Náklady spojené s údržbou a prevádzkou budov vo vlastníctve obce</p>

	Vytáženost' objektov a zariadení pre voľnočasové a športovo-rekreačné aktivity Percento združení využívajúcich zariadenia a objekty vo vlastníctve obce pre svoju činnosť
Opatrenie 3.1 Propagácia obce	Indikátory výstupu Aktualizovaná web stránka Marketingová stratégia obce
Opatrenie 3.2 Investície do objektov a budov vo vlastníctve obce	Indikátory výstupu Počet zrealizovaných projektov Počet vybudovaných, zrekonštruovaných, zmodernizovaných objektov
Opatrenie 3.3 Rozšírenie ponuky voľnočasových aktivít	Indikátory výstupu Počet vybudovaných, dobudovaných objektov pre voľnočasové aktivity Počet podporených aktivít a organizácií